

**T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLAHİYAT ANABİLİM DALI
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ BİLİM DALI**

**DİNİ KANAATLER AÇISINDAN ÜNİVERSİTE
GENÇLİĞİNDE KIZ-ERKEK İLİŞKİLERİ
(MARMARA ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet Akif GÜMÜŞ

İSTANBUL,2006

**T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLAHİYAT ANABİLİM DALI
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ BİLİM DALI**

**DİNİ KANAATLER AÇISINDAN ÜNİVERSİTE
GENÇLİĞİNDE KIZ-ERKEK İLİŞKİLERİ
(MARMARA ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet Akif GÜMÜŞ

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Kürşat DEMİRCİ

İSTANBUL,2006

Marmara Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Tez Onay Belgesi

İLAHİYAT Anabilim Dalı FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ Bilim Dalı Yüksek
Lisans öğrencisi MEHMET AKİF GÜMÜŞ'ün DİNİ KANAATLER AÇISINDAN
ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNDE KIZ-ERKEK İLİŞKİLERİ (MARMARA ÜNİVERSİTESİ
ÖRNEĞİ) adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 22.06.2006 tarih ve 2006-
6/13 sayılı kararı ile oluşturulan jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

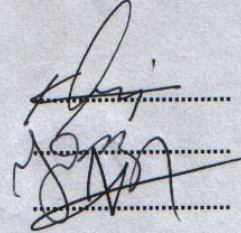
İmzası

Tez Savunma Tarihi : 07.07.2006

1) Tez Danışmanı : YRD. DOÇ.DR. KÜRŞAD DEMİRCİ

2) Jüri Üyesi : PROF. DR. YÜMNİ SEZEN

3) Jüri Üyesi : PROF. DR. VECDİ AKYÜZ



İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
TABLO LİSTESİ	VI
KISALTMALAR	VII
 GİRİŞ	
1. Araştırmanın Önemi	1
2. Araştırmanın Amacı.....	4
3. Araştırmanın Anakitlesi ve Örneklemi	7
4. Araştırmanın Metodu	8
 I. BÖLÜM	
A.GENÇLİK KAVRAMI	9
1. Gençliğin Tanımı.....	9
2. Gençliğin Yaş Dilimi İçerisindeki Yeri	12
3. Gençliğe Toplu Bakış	14
B.GENÇLİK DÖNEMİNDE RUHSAL, SOSYAL VE DİNİ GELİŞİM	20
1. Ruhsal (Psikolojik) Gelişim.....	20
2. Toplumsal (Sosyal) Gelişim	23
3. Dini Gelişim.....	29
3.1. Dini Şuurun Uyanışı (Soyut Düşünce).....	30
3.2. Dini Konularda Şüphe ve Kararsızlık	32
3.3. Dini Düşüncelerin Belirginleşmesi	34
C.KIZ-ERKEK İLİŞKİLERİ, DİN VE AİLE	36
1. Kız-Erkek İlişkileri	36
2. Din.....	40
3. Aile.....	42

II. BÖLÜM

A.ANKET BULGULARI	47
1. Genel Tablolar.....	47
2. Dini Kanaatler İle İlgili Tablolar.....	55
2.1. İnanç İle İlgili Tablolar.....	55
2.2. İbadet İle İlgili Tablolar.....	62
2.3. Bilgi ve Duygu İle İlgili Tablolar.....	67
3. Kız-Erkek Öğrenci İlişkileri İle İlgili Tablolar.....	74
B.DİNİ KANAATLER İLE KIZ- ERKEK ÖĞRENCİ İLİŞKİLERİ ARASINDAKİ BAĞINTI TABLOLARI.....	91
C.HİPOTEZLER İLE İLGİLİ BULGULAR VE DEĞERLENDİRME.....	117
SONUÇ VE TEKLİFLER	123
KAYNAKÇA.....	132

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 1 : Genel Tablolar.....	47
Tablo 2 : Dini Kanaatler İle İlgili Tablolar.....	55
Tablo 3 : Kız-Erkek Öğrenci İlişkileri İle İlgili Tablolar.....	74
Tablo 4 : Dini Kanaatler İle Kız-Erkek Öğrenci İlişkileri Arasındaki Bağıntı Tabloları.....	91
Tablo 5 : Dini Kanaatler İle Kız-Erkek Öğrenci İlişkileri Arasındaki Genel Bağıntı Tabloları.....	114

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname	:Mehmet Akif GÜMÜŞ
Field	:Theology
Programme	:Philosophy and Religion Science
Supervisor	:Assistance Professor Dr. Kürşat DEMİRCİ
Degree Awarded ad Date	:Master – July 2006
Keywords	:Religious Beliefs, Girl and Boy Relationship

ABSTRACT

GIRL AND BOY RELATIONSHIP AMONG YOUNG UNIVERSITY STUDENTS FROM THE ASPECT OF THE RELIGIOUS, BELIEFS (EXAMPLE OF MARMARA UNIVERSITY)

Our country has been living a rapid social change and also partially estrangement. A young person whose own evaluation decisions have been rapidly developing depending on his age, moreover social values have been rapidly changing which surround him/her. This variation mostly affects our young people especially young university students. In this period girl and boy relationship is one of the most important subjects which influences a young person. From the aspect of religious beliefs, this thesis which we study girl and boy relationship among young university students forms from two parts. In the firts part, the theoretical information which is about the growing up of young people takes part and in the second part the inquiry practices and their conclusions tke part. Unfortunately most of our young people suppose that they become modern and civilized when they adopt the cultural valves of the west and they live as they live. This social variation process which we have been living to become modern and/or western is misunderstood by our young people. To become modern does not mean to disregard our cultural backgrand and religious values to

adopt the western cultural values and live as they live. It means to live without giving any concessions from our cultural and moral values and improve ourselves in the fields of science and technology.

GENEL BİLGİLER

İsim ve Soyadı	: Mehmet Akif GÜMÜŞ
Anabilim Dalı	: İlahiyat
Programı	: Felsefe ve Din Bilimleri
Tez Danışmanı	: Yrd. Doç. Dr. Kürşat DEMİRCİ
Tez Türü ve tarihi	: Yüksek Lisans – Temmuz 2006
Anahtar Kelimeler	: Dini Kanaatler, Kız-Erkek İlişkileri

ÖZET

DİNİ KANAATLER AÇISINDAN ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNDE KIZ-ERKEK İLİŞKİLERİ (MARMARA ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

Ülkemiz çok hızlı bir sosyal değişim ve kısmen de yabancılaşma yaşamaktadır. Kendi yaşı gereği değer yargıları hızla gelişen gencin çevresinde toplumsal değerlerde hızla değişmektedir. Bu değişim en çok gençlerimizi özellikle üniversite gençliğini etkilememektedir. Bu dönemde kız-erkek ilişkileri genci en çok meşgul eden konulardandır. Dini kanaatler açısından üniversite gençliğinde kız-erkek ilişkilerini incelediğimiz bu tez iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde gençlerin gelişimi ile ilgili teorik bilgiler, ikinci bölümde ise anket uygulamaları ve sonuçları yer almaktadır. Maalesef gençlerimizin birçoğu batının kültürel değerlerini benimseyip onlar gibi yaşadıklarında modern olduklarını, çağdaşlaştıklarını zannetmektedir. Modernleşme ve/veya batılaşma için yaşadığımız bu sosyal değişim süreci gençlerimiz tarafından yanlış algılanmaktadır. Geçmişimizden gelen kültürel (örf, adet, gelenek vb.) ve dini değerlerimizi hiçe sayarak veya yok sayarak batının kültürel değerlerini benimsemek, onlar gibi yaşamak modernleşmek değildir. Modernleşmek kendi kültür ve ahlaki değerlerinden taviz vermeden ilim ve teknoloji konularında değişim yaşayarak kendimizi geliştirmektir.

KISALTMALAR

A.g.e.	: Adı Geçen Eser
Ank.	: Ankara
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
D.İ.A.	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Der.	: Dergi
Eğt.	: Eğitim
Fak.	: Fakülte
İ.İ.B.F.	: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
İst.	: İstanbul
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
Psk.	: Psikoloji
S.	: Sayfa
Say.	: Sayı
Sos.	: Sosyoloji
T.D.V.	: Türkiye Diyanet Vakfı
T.sız.	: Tarihsiz
Ünv.	: Üniversite
Vd.	: Ve diğerleri
Yay.	: Yayın

GİRİŞ

1. Araştırmanın Önemi

İnsan, biyolojik, psikolojik, sosyo-kültürel varlığı ile belli bir zaman sürecinde ve belirli mekânlarda hayat sürer.¹

İnsan konuşan, alet yapan, sosyal, akıllı, canlı bir varlıktır. Aslında bütün bu özellikler, onun düşünen ve düşünce üreten bir varlık olmasından kaynaklanmaktadır. İnsanın biyolojik, psikolojik, sosyo-kültürel ve ekonomik bir varlık olması yanında, o aynı zamanda belli mekânlarda yaşayan, belli bir zaman sürecinde hayat süren ve inançları olan bir varlıktır.²

İnsan hayatı bir takım devrelerden oluşur. Bu devreler içersinde önemli bir yeri ve anlamı olan bir dönem vardır. Bu dönem gençlik dönemidir. Gençlik dönemine eren birey artık çocukluktan sıyrılmış, fiziki, ruhi ve sosyal değişmelerin eşliğinde yetişkin olmaya ilk adımını atmıştır. Bu ilk adım atılırken, genç çok dikkatli olmak zorundadır. Zira fiziki, ruhi ve sosyal değişmeler, onu etkilemekte, kimi zaman rahatsız etmekte kimi zaman da sevindirmektedir. Gençte meydana gelen değişmeler onun çabuk büyüme arzusunu gerçekleştirmekte, fakat aynı zamanda ürkütmekte “Acaba bana ne oluyor?” endişesini peşinden getirmektedir.

Gencin, bu dönemde yaşayacağı problemlerini aşmasında, benlik, kimlik ve şahsiyetini oluşturmada, sosyalleşerek sosyo-kültürel şahsiyetini ve sosyo-kültürel kimliğini kazanmasında aileye büyük görevler düşmektedir.

Bütün toplumlarda aile, fert için hayat merkezidir. Aile ferdin içinde bulunduğu en önemli ve asli sosyal gruptur. Samimiyet, psikolojik ve sürekli ilişkiler aile konumunun temel özelliklerindendir.

¹Feriha Baymur , **Genel Psikoloji** , İst. : İnkılap Kitapevi, 1990, s.253

²Zeki Arslantürk ve Tayfun Amman, **Sosyoloji**, İst. : Kaknüs, 2000, s. 154

Çocuk ilk olarak sosyalleşme sürecine ailede girer. Kendine aile içinden modeller bulur. İlk olarak aile içinde rol ve statü kazanır. Bu nedenle ailenin gencin sosyalleşmesi sürecinde önemi büyüktür. Anne ve babanın gence yaklaşımları, onu hayata hazırlamada becerileri, dini ve kültürel değerleri ve bu değerlere göre genci yetiştirmiş olmaları birinci derece önem taşımaktadır. Gencin bu zor dönemi sağlıklı bir şekilde aşması ve sosyalleşmesinde aile önemli bir etkidir.

Batılılaşmaya çalışan, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek çevreler dinin ve geleneklerin dışında, ondan bağımsız bir ahlak anlayışı ortaya çıkarmaktadırlar. Bu çevreler cinselliğin ve cinselliğe ait kültür ve ifade araçlarının öne çıkarılmasını ve kız erkek ilişkileri konusunda tam bir serbestliği savunmaktadır.³ Diğer uçta ise alt ve orta sosyo-ekonomik düzeyde, dini değerlerin ve geleneklerin ağır bastığı ataerkil aile düzeninde yetişen gençler yer alır.

Bu iki grubun arasında ise, kız-erkek ilişkilerine karşı olmakla birlikte daha esnek bir tavır sergileyen ailelerin çocukları vardır ki, bu iki grup arasındaki gençler her iki gruptan da etkilenmekte ve bocalamaktadırlar.

Aileler bu konuda birbirlerinden görüş olarak ayrılmaktadırlar. Bir kısmı tamamen karşı çıkarken, bir kısmı da tamamen serbest bırakmakta, başka bir kısmı da karşı olmakla birlikte daha esnek bir görüntü çizmektedir.

Ülkemiz çok hızlı bir sosyal değişimden geçmektedir. Kendi yaşı gereği değer yargıları hızla gelişen gencin çevresinde toplumsal değerler de hızla değişmektedir. Böylece bir yandan toplum değerlerinin, diğer yandan gençliğin değer yargılarının hızla değişmesi, gençlerimizi çoğu zaman kendileri için neyin en doğru olduğunu bilememe durumuna getirmekte, kendilerine ve başkalarına olan güvenlerini sarsmakta, onları başıboşluk ve anlamsız duygular içine itmektedir.⁴ Özellikle de yüksek öğrenim gören gençlerin ana babalarının eğitim ve bilgi düzeylerinin düşük olması, gençlerin ruhsal ve sosyal gelişimlerini daha da problemli hale getirmektedir.

³ Erick Fromm,, *Cinsellik ve Cinsel Sapmalar*, İst. : Arıtan Yay. , 1998, s.15

⁴ Atalay Yörükoğlu, *Gençlik Çağı*, İst. : Özgür Yay. , 1989, s.16-17

Avrupa ülkelerinde olduğu gibi gençlerin kız erkek ilişkileri konusunda sınırsız bir serbestlikle hareket etmeleri birçok problemi de beraberinde getirecektir.⁵ Bu da gençliği içinden çıkılmaz bir sona götürecektir.

Avrupa ülkelerinde evlilik bağları zayıflamıştır. Evlilik bağlarının zayıfladığı toplumlarda aileler asıl fonksiyonları olan üreme arzusundan da uzaklaşırlar. Böylece nüfus artışında ki durgunluk ve nüfusun yaşlanması sanayileşmiş batılı ülkelerin önemli problemlerinden birini teşkil etmektedir.⁶

Bir ailenin vücut bulması için cinsi birleşme ve kan bağı kâfi olmadığı gibi zaruri de değildir. Asıl olan babalık meselesin çözümlenmesi ve aile sistemine girmektir. Bu nedenle aile bir sözleşmeler zinciri ve sosyolojik vakıadır.⁷

Aile, biyolojik bir çiftleşme hadisesi olarak görüldüğünde ve kız-erkek ilişkileri konusunda sınırsız bir serbestlikle hareket edildiğinde evlilik diye bir sözleşme dolayısıyla aile diye bir kurum kalmayacaktır.

Aile müessesesinin toplum içinde düzgünlüğü ve sağlamlığı o toplumun medeniyetinin ve düzeninin temelidir. Bu yüzden aile müessesesinin sağlam esaslara bağlanması, bütün beşeri hukuk sistemlerinin üzerinde durduğu gayelerden biri olmuştur.⁸

Ailenin bir biyolojik çiftleşme hadisesi olmadığı açıktır. Önemli bir akit olan evliliğin varlığı ve devamlılığı Türklerin hayatıyet kaynağı olan ailenin varlığı, düzgünlüğü, sağlamlılığı ve devamlılığı açısından vazgeçilemezdir.

Önemli olan gençlerdeki potansiyeli yerli yerinde kullanıp dini ve kültürel değerlere sahip, şahsiyetli, sosyalleşmiş, toplumla bütünleşen, kendine, ailesine, çevresine ve ülkesine faydalı gençler yetiştirmektir.

⁵ Özcan Köknel, *Ailede ve Toplumda Ruh Sağlığı*, İst. : Hürriyet Yay. , 1981, s.102-103, Halis,Özgü,*Çocuklarda ve Gençlerde Cinsiyet Eğitimi*, İst. : Ararat Yay. , 1976, s.226-227 Yörükoğlu,a.g.e.,s.17

⁶ Arslantürk ve Amman, a.g.e., s. 322

⁷ Z. Fahri Fındıkoğlu, *Hukuk Sosyolojisi*, s.97

⁸ Muhammed Tahir b. Aşur, *İslam Hukuk Felsefesi (Gaye Problemi)* Çev. Prof.Dr. Vecdi Akyüz, Doç.Dr. Mehmet Erdoğan, s.219

2. Araştırmanın Amacı

Din bir insan ve toplum gerçeğidir. Her nerede insan varsa orada din vardır. Dinden uzak bir zaman ve mekân yoktur.⁹

İlk insandan günümüze kadar insan hayatına baktığımızda, insanın kendi dışında bir takım şeylere inandığı ve bu inancı doğrultusunda bir takım davranışlarda bulunduğu görülür.

İnsanda aşkın bir kutsal varlığa inanma olayı ile başlayan dini hayat onunla birlikte var olan ve yaşayan bir gerçektir. Din kişisel ve toplumsal bir realitedir. Kişi ve toplum hayatında bir yeri ve önemi olan din olayı onun davranışlarına etki eder.¹⁰

İnsanların davranışları inandığı şeyin değeri ile doğru orantılıdır. Bir şeyin değeri ise, insanın ona sahip olabilmesi için kendi ömründen, kendi gücünden ve kendi sıhhatinden ödediği, kısacası malik olduğu şeylerden yaptığı fedakârlıktır.¹¹

Din, bir değerdir ve değerlidir. Değerler, kültür ve topluma mana ve önem veren ölçütlerdir. Ferdin yargısının üstündedir, ciddiye alınırlar ve fedakârlığı gerektirebilirler.¹² Dini kanaatlere sahip kişi dine değer verecek ve ciddiye alacaktır.

Üniversite ortamı bir anlamda genç için eğitim yeri, diğer anlamda ise sosyalleşeceği ve şahsiyetini oluşturacağı ortamdır. Çünkü genç, bir yandan eğitimini, bir yandan sosyal ilişkilerini diğer bir yandan da kendisi ile ilgili değerleri ve düşünceleri kişilik yapısında uygun bir şekilde sürdürmek zorundadır. Böylece üniversite ortamı içinde benimsemesi gereken düşüncelerle kendi düşüncelerinin sentezini ortaya koyarak yavaş yavaş şahsiyeti oluşacak ve toplumda yerini alacaktır.

Gencin kız-erkek öğrenci ilişkilerine bakış açısı, kendi yetiştirme tarzı, inanç ve değerleri doğrultusunda ya aşırı serbest ya sınırlı bir serbestlik ya da dinin ve kültürün

⁹ Yünni Sezen, **İslamın sosyolojik yorumu**, İst.:İz yayıncılık, 2004, s.266

¹⁰ Arslantürk ve Amman, a.g.e. , s. 324-327; Günay Tümer, **Din, D.İ.A. İslam Ansiklopedisi**, İst. : TDV Yay. , 1992, c.9, s.317; Osman Pazarlı, **Din Psikolojisi**, İst. : Yükselen Matbaası, 1968, s.28; Veyssel Uysal, **Dini Tutum Davranış ve Şahsiyet Özellikleri**, İst. : İfav Yay. , 1996, s.18; Yünni Sezen, **İslam Sosyolojisine Giriş**, İst. : Turan Kültür Vakfı, 1994, s.83

¹¹ Ali Murat Daryal, **Dini Hayatın Psiko-Sosyal Temelleri**, İst. : İfav Yay. , 1994, s. 10 - 12

¹² Sezen,a.g.e.,s.212

verdiği mesajlar çerçevesinde olacaktır. Yani üniversite ortamında gençlerin bu konudaki görüşleri, geldikleri çevre ve kendilerine verilen ahlaki değerlerle doğru orantılı olacaktır. Ancak bir üniversite genci olarak çevresinde olup bitenlerden de etkilenecektir. Örneğin İlahiyat Fakültesi öğrencileri ile diğer fakülte öğrencilerinin bu konuya bakışı çok farklı olacaktır.

Araştırmamızın temel amacı; üniversitede kız-erkek öğrenci ilişkilerine dini kanaatlerin etkisi olup olmadığının, olmuşsa derecesinin araştırılmasıdır. Başka bir ifade ile dini kanaatlere sahip olan gençlerin kız-erkek öğrenci ilişkilerinde, davranışlarındaki farklı ya da ortak eğilimlerini belirlemeye çalışmak olacaktır.

Zira insan hayatında din ve kültür önemli bir yere sahipse, hayat görüşünü de etkileyecektir. Dinin belirlediği emir ve yasaklar, sosyo-kültürel yapı ve sosyal normlar çerçevesinde kendine bir yön belirleyecektir. Ancak günümüzde sosyal değişimin hızlı olması, anne-babanın yeterli bir din eğitimi vermemesi, çocuğunu sosyal hayata hazırlamaması ve kız erkek ilişkileri üzerinde hiç durmaması, genç üzerinde çelişkilere yol açacak ve bir türlü yanıtını bulamadığı sorular ortaya çıkacaktır.

Bu temel amaç çerçevesinde, araştırmamızın tamamlayıcısı olarak şu konularda ele alınmıştır;

- 1.Gençlik döneminin gelişim özellikleri gencin şahsiyet oluşumuna nasıl etki etmektedir?
2. Gençlikte dini ve ahlaki gelişim özellikleri nelerdir?
3. Araştırma örneklemini oluşturan gençlerin dini kanaatlerine bağlı olarak dinle alakaları nedir?
4. Araştırma örneklemini oluşturan gençler, kız-erkek öğrenci ilişkileri konusunda ne düşünmektedirler?
5. Araştırma örneklemini oluşturan gençlerin dini kanaatleri ile kız-erkek öğrenci ilişkileri arasında ne gibi bir etki vardır?

İlmi ve akademik ölçülere bağılı kalarak yapılan bu çalışmada buraya kadar belirtilen konu ve problemler ışığında aşağıdaki hipotezler test edilecektir.

Hipotezler:

1. Üniversitede okuyan gençlerin dini kanaatleri ile iletişime ve arkadaşlığa dayalı kız-erkek öğrenci ilişkilerinde olumsuz bir bağıntı vardır.
2. Üniversitede okuyan gençlerin dini kanaatleri ile duygusal yakınlığa dayalı kız-erkek öğrenci ilişkilerinde olumsuz bir bağıntı vardır.
3. Üniversitede okuyan gençlerin dini kanaatleri ile eş seçimi ve evlilik konusunda olumlu bir bağıntı vardır.
4. Üniversitede okuyan gençlerin dini kanaatleri ile zina konusunda olumsuz bir bağıntı vardır.
5. Üniversitede okuyan gençlerin dini kanaatleri ile bekâret konusunda olumlu bir bağıntı vardır.

3. Araştırmanın Anakitlesi ve Örneklemi

Araştırmanın sınırlarını tespit etmeden önce, alanını belirlemek gerekmektedir. Herhangi bir gözlem alanına giren obje ya da fertlerin tümüne, o araştırmanın “ana kitlesi” denir. Ana kitle yerine evren ve popülasyon kavramları da kullanılmaktadır.¹³ Kısaca ana kitle araştırma alanına giren gruptur.

Araştırmamızda ana kitle, Marmara Üniversitesi’nde okuyan öğrencilerdir.

Herhangi bir anakitleden, belirli bir yolla seçilmiş daha küçük sayıdaki obje ya da fertlerin oluşturduğu gruba “örnek” denir.

Bir anakitleden amaca uygun örnek seçme işlemine “örnekleme” ve seçilen örnek modele de “örneklem” adı verilir.¹⁴

Araştırma örneklemini, araştırma ana kitlesini oluşturan üniversitenin; Hukuk, Mühendislik, Teknik Eğitim, İ.İ.B.F. Tıp, Eğitim, İlahiyat ve Fen-Edebiyat Fakültelerinde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma örneklemimiz, mevcut fakültelerin sınıflarından tesadüfen oluşturulan 428 kişilik öğrenci grubudur.

¹³ Zeki Arslantürk, **Sosyal Bilimler İçin Araştırma Metot ve Teknikleri**, İst. : İfav Yay. , 1995, s.86

¹⁴ Arslantürk,a.g.e.,s.87

4. Araştırmanın Metodu

Araştırma rneklemimizden bilgi toplamak amacıyla anket survey tekniği uygulanmıştır. Zaten survey gereğince akla ilk gelen şey anket ve mülakat teknikleridir.

Anket, kalem-kâğıt yolu ile ferdin ya da grubun kendisi hakkında bilgi verme şeklidir.¹⁵ Araştırmamızda, anket uygulamakla birlikte anket uyguladığımız kişilerle, araştırmanın sağlam ve güvenilir olması için mülakatlar yapılmıştır.

Anketimiz iki bölümden oluşmaktadır; birinci bölümde, öğrencilerin dini kanaatlerini ve dinle ilişkilerini ölçen sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise, gençlerin kız-erkek ğrenci ilişkileri konusunda düşüncelerini ölçen sorular yer almaktadır.

Anket soruları olumlu ve olumsuz düzenlenerek deneğin hep aynı cevabı vermesi nlenmiştir. Denek sorulara, evet(katılıyorum), kararsızım ve hayır (katılmıyorum) cevaplarından birini vermiştir.

¹⁵ Arslantürk ,a.g.e.,s.94

I. BÖLÜM

A) GENÇLİK KAVRAMI

1. Gençliğin Tanımı

Ergen sözcüğü batı edebiyatında “adolescent” karşılığı olarak kullanılmıştır. Latince büyüme, olgunlaşmak, yetişkinliğe erişmek anlamında kullanılan “adolescere” fiilinin sıfat fiili olan “adolescent” ten alınmıştır. Bu fiil “esco” ekiyle, yapısı gereği bir durumu değil, bir süreci belirtmektedir. İngilizcedeki “Teenage” sözü de 13 – 19 yaşları arasındaki gençlik dönemini belirtir.¹⁶

Büluğ sözcüğü günümüzde kişinin zihinsel, duygusal, toplumsal, fiziksel ve dinsel gelişimini içine alan kapsamlı bir anlam taşımaktadır. Günümüzde bireyde gözlenebilen hızlı ve sürekli bir gelişme evresi olarak da tanımlanabilmektedir.¹⁷ Bu nedenle ergenliği, belirli bir olaydan sonra meydana gelen bir görüngü yerine belirli bir döneme yayılan bir gelişme olarak ele almak daha uygundur.

Çocuklukla yetişkinlik arasında yer alan ve 12. yaştan 21. yaşa dek uzanan ruhsal alanda önemli değişikliklerin belirttiği, hızlı bir büyüme ve olgunlaşmanın olduğu döneme ergenlik dönemi denir. Ergenlik dönemi 5 – 7 yıllık bir zaman dilimine serpiştirilmiş olan duygusal oluşumların, zihinsel değişimlerin ve fiziksel olgunluğun bir bileşimidir.¹⁸

¹⁶Elizabeth B. Hurlock, **Adolecent Developmental Psycology**, Çev. , Gülseren Günce, New Delhi Hill Pressblishing Comb Ltd. , 1967 s.105; Fatma Varış, **Ergenin Gelişimine Etki Yapan Kültürel Faktörler**, Ank. , Ank. Ün. Eğt. Fakültesi Yay. , 1968 s.,31 Haluk Yavuzer, **Çocuk Psikolojisi**, İst. : Remzi Kİtabevi, 1982, s.277;Yörükoğlu a.g.e. , s.13

¹⁷Haluk Yavuzer, **Büluğ Dönemi Özellikleri ve Sorunları, Aile ve Çocuk Seminer ve Konferansları** , 1982 – 1983, İst. : 1984 s.140; Anne Morie Spenle ve Rochobleve, **Büluğ Psikolojisi, Ergen ve Dünyası**, Çev. Bekir Onur, İst. : 1980, s.10; Yörükoğlu,a.g.e.,s.13; Şemin Refia Uğurel,**Gençlik Psikolojisi**, İst. : İst. Ün. Edebiyat Fak. Yay. , 1980 s.14; Fatma Varış, **Gencin Gelişmesine Etki Yapan Kültürel Faktörler**, Ank. : Ank. Ün. Eğt. Fakültesi Yay. 1968 s. 31

¹⁸Rita L. Atkinson ve Diğerleri, **Psikolojiye Giriş**, İst. : Sosyal Yay. 1995, s.125; Ayhan Songar, **Çeşitleme**, İst. : Kubbealtı Neşriyat, 1981, s.101 , Baymur, a.g.e. ,s.59; Yörükoğlu,a.g.e., s.33; Özcan Köknel, **Türk Toplumunda Bugünün Gençliği**, İst. : Bozok Matbaası 1970, s.3; Yavuzer,a.g.e., s.79; C. Bühler ve Diğerleri, **The Period Of Adolescence**, Çev. Sezen Zeytinoğlu, İst. : 1975; James Adams, **Gençliği Anlamak**, Ank. : İmge Yay. , 1995,

Gençlik döneminden bilimsel olarak ilk söz eden Aristo olmuştur. 1800 yılından sonra bu konu, bilim adamlarının dikkatini çekmiş ve bu alanda çalışmalara hız verilmiştir. Özellikle gençlik psikolojisinin babası sayılan Stanley Holl’ün çalışmaları dikkat çekicidir. Psikoanalitik bir bakış açısına sahip Anna Freud’a göre gençlik “Fırtına ve Stres dönemi”, psiko-sosyal bir bakış açısına sahip Erik Erikson’a göre “Normatif kriz dönemi”, kişiler arası ilişkiler kavramının öncüsü H.S. Sullivan’a göre de “Ergenlik bir cehennemdir”. Freud gencin yaşamını daha önce oluşmuş kişilik yapısının yüzeyinde sadece bir dalgalanma olarak görür. Piaget ise ergenlikten sonra bilişsel değişimlerin oluşmadığını varsayar. Kohlberg ahlak gelişiminin genellikle gençlik yıllarında tamamlandığını kabul eder.¹⁹

Gençlik, biyolojik, psikolojik ve sosyal olarak bir gelişme ve olgunlaşma çağıdır. Çocukluk ile olgunluk arasında bir ara dönemdir. Çocukluk ve gençlik çağının başlangıcında hızlanan biyolojik ve psikolojik gelişme bu çağın sonunda yavaşlar ve erişkinlik dönemine geçerken durur.²⁰

Başka bir ifadeyle gençlik; buluşma erme sebebiyle, biyolojik ve psikolojik bakımdan çocukluğun sonu ile toplum hayatında sorumluluk alma dönemi olan 12- 24 arasında kalan yaş gurubuna verilen isimdir.²¹ Bu dönemde genç sorumluluklar alarak ve sosyal normlara uyarak sosyal şahsiyetini oluşturacaktır.

Birleşmiş Milletler Örgütü’ne göre genç; 15–25 yaşları arasında öğrenim gören, hayatını kazanmak için çalışmayan ve ayrı bir konutu bulunmayan kişidir. Demek ki genç, cinselliğini tamamlamış olan, bağımsızlığını kazanıp erişkinler arasına katılmamış kişidir.²²

Tanımlar olmadan düşünmeyi sürdürmek ve bilgiye ulaşmak mümkün değildir. Gençlik tanımlaması güç olan bir kavramdır. “Genç” sözcüğü herkes için farklı anlam içerse de ortak noktalardan hareketle gençliği şöyle tarif edebiliriz: Gençlik dönemi,

¹⁹ Çiğdem Kağıtçıbaşı, **İnsan ve İnsanlar**, İst. : Beta Bas Yay. , 1985 s.252-254; Uğurel, a.g.e., s.3-8

²⁰ Köknel, a.g.e., s.3; Yavuzer, a.g.e., s.272; Songar, a.g.e., s.101-102; Uğurel, a.g.e., s.15

²¹ Nihat Nirun, **12-24 Yaş Gençlerin Sosyo-Ekonomik Sorunları**, Ank. : Gazi Üniv. Fen Edebiyat Fak. MEB Yay. , 1986, s. 1; Birsen Gökçe, **Gecekondu Gençliği**, Ank. : Hacettepe Üniv. Yay. , 1971, s.7

²² Yörükoğlu, a.g.e., s.13

bireyin biyolojik ve duygusal süreçlerindeki değişikliklerle başlayan, cinsel ve psiko-sosyal olgunluğa doğru gelişmesiyle sürerek bireyin bağımsızlığını ve sosyal üretkenliğini kazandığı bir zamanda sona eren, kronolojik bir dönemdir.

2. Gençliğin Yaş Dilimi İçerisindeki Yeri

Doğuştan itibaren insanın geçirdiği gelişim bir takım aşamalara ayrılabilir. Konumuz gençlik olunca aşamalar şu şekilde ayrılmaktadır.²³

11–13 Yaş (kızlarda) 13–15 yaş (erkeklerde)	Büluğ Öncesi
13–15 yaş (kızlarda) 15–17 yaş (erkekler)	Büluğ Başlangıcı
15–18 yaş (kızlarda) 18–21 yaş (kızlarda)	Büluğ Ortaları
17–19 yaş (erkeklerde) 19–21 Yaş (erkeklerde)	Büluğ Sonları
21–35 yaş (kız-erkek)	Yetişkinliğin Başlangıcı

Türk gençlerinin özellikle büluğ öncesi ve büluğ başlangıcına 1–2 yaş daha erken girdikleri görülmektedir

Genellikle 12–19 yaş arası ilk gençlik dönemi, 15–21 yaş arası asıl gençlik dönemi, 21–25 yaş arası da uzamış gençlik dönemi olarak bilinir. ²⁴

Yaş olarak da ergenliğin ne zaman başlayıp ne zaman bittiği konusundaki görüşler tartışmalı ve değişiktir. 1889’da İngiliz yazar Thomas de Quincey, ergenliğin

²³ Hurlock a.g.e. , s.3 ; Uğurel, a.g.e., s.14 ; Köknel, a.g.e. , s.8

²⁴Songar,a.g.e.,s.101, Birsen Gökçe, **Ortaöğretim Gençliği Beklenti ve Sorunları**, s.7-8;;Bühler C.,a.g.e.,s.87-90;

Atkinson,a.g.e.,s.125;Varış,a.g.e.,s.32;Köknel,a.g.e.,s.3;Uğurel,a.g.e.,s.14;Yörükoğlu,a.g.e.,s.33

hangi ölçü ile başladığını bilmenin zor olduğunu fiziki, hukuki, ahlaki, fikri vb. ölçülerin ele alındığını belirterek bu tespitin güçlüğünü vurgulamıştır.²⁵

Unesco gençlik çağını 15–25 yaş dilimleri arasında göstermektedir. Ancak bu yaş sınırları değişik ülkelerde ve yayınlarda birbirlerinden oldukça farklı olarak verilmiştir. Bu değişiklikler gencin içinde yaşadığı toplumun doğal ve kültürel özelliklerine bağlıdır.²⁶

Gerçekten gençlik hem biyolojik, hem ruhsal, hem de toplumsal bir kavramdır. Kişi üretici duruma geçtiği veya yuva kurup çalışmaya başladığı zaman gençlik çağı bitmekte erişkinlik başlamaktadır. 16 Yaşında bir erkekle 14 yaşında bir genç kızın evlendirildiği kırsal kesimde gençlik çağı kısa sürmekte, yüksek öğrenimdeki bir gençte ise 25 yaşına dek uzayabilmektedir.²⁷

Aslında gençlik dönemini sınırlayan kesinleşmiş bir yaş sınırı yoktur. Genelde biyolojik değişiklikler dönemin başlangıcını belirler. Sonrasını belirleyen ise bireyin ekonomik bağımsızlığını kazanması gibi sosyal faktörlerdir. Bu dönem gençlik dönemini kapsadığı yaş sınırlarının çağdan çağa kültürden kültüre, hatta kişiden kişiye farklı olması anlamına gelir.

²⁵ Yavuzer, a.g.e. , s.170-171

²⁶ A. Mithat İnan, **Toplum,İdeoloji,Gençlik**, Ank. : Gündoğan Yay. , 1989, s.15, Köknel, a.g.e. , s.139;

²⁷ Songar,a.g.e.,s.101-102; Atkinson, a.g.e.,s.125;Yavuzer,a.g.e.,s.279; Köknel,a.g.e.,s.7; Varış,a.g.e.,s.33; Yörükoğlu,a.g.e.,s.13- 15

3. Gençliğe Toplu Bakış

Genç, duygu, düşünce, davranış ve sosyal olarak gelişme çabası harcayan kişidir. Fizyolojik olarak bir gelişme ve olgunlaşma çağı olan gençlikte ruhsal olarak sürekli bir aşama çabası vardır. Bu çaba gençliğe toplumsal bir yön kazandırır. Bu aşama çabası içinde iyiyi, doğruyu güzeli arar. August Comte'un belirttiği gibi genç “temel olarak sevgi ve aşk, ilke olarak düzen, amaç olarak ilerleme” yi benimsemiştir. Çağına has olan duygu taşkınlığı içinde kişiliğinin sınırlarını aşmak, düşünce yapısını olgunlaştırmak, değer yargılarına düzen vermek, toplumda sevilme ve söz sahibi olmak arzusundadır. Gençler değişen ve gelişen dünya şartları içinde yeni değer yargıları aramak ve bulmak için çalışırlar.²⁸ O halde genç düşüncesi ile çağdaş, davranışı ile doğru, çabası ile sosyal olacak kişidir.

Genç bu düşünceleri bilgi ve kültürle kazanır. Gençlik bilgi ve kültürün sağlam temellerinin atıldığı ve zenginleştiği çağdır. Genç edindiği bilgiyi, dinamizmi ile topluma aktarma sorumluluğunu taşıyan kişidir.²⁹

Gençlik dönemi (12–24), gencin cinsel olgunluğa erişme sürecini de içine alır. Bu dönemin, gencin tutum ve davranışlarını önemli ölçüde etkilediği bilinir. Gençlik döneminde psikolojik, sosyal ve cinsel gelişimlerin dengeli bir şekilde meydana gelmesi pek çok faktöre bağlıdır.

Gençlik dönemi diğer dönemlerden çok farklıdır. Genç bu dönemde birçok problemle karşılaşacaktır. Gençlik sınırı içerisine giren şahıs, çocukluktan getirdiği bir takım alışkanlıkları, bünyesinde tutmakla birlikte, geleceğe ait olarak da bazı arayışlar

ve planlar içerisinde olacaktır. İşte bu iki yönlü farklı ortam, onun kendisini bulmasına kolay imkân vermemektedir. Gençlik döneminde fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişim alanında yaşanan değişiklikler bireyin erişkinler arasında kendine bir yer bulmasını sağlar.³⁰

²⁸ Yörükoğlu, a.g.e., s.19; Köknel, a.g.e., s.3

²⁹ Varış, a.g.e., s.30; Köknel, a.g.e., s.4; Kağıtçıbaşı, a.g.e., s.84-122

³⁰ Aysel Ekşi, **Çocuk, Genç, Ana Babalar**, Ank. : Bilgi Yay. , 1990, s.125-127; Sami Şener, **Türkiye’de Gençlik Olayı**, İst. : Timaş Yay. , 1991 , s.13-14; Nirun, a.g.e., s.12-24;

Cole gençlik döneminin önde gelen konu ve sorunlarını şöyle sıralar:

- 1)Duygusal olgunluk
- 2)Karşı cinse olan ilginin artması
- 3)Genel sosyal olgunluk
- 4)Zihinsel olgunluk
- 5)Bağımsızlık isteği
- 6)Ekonomik özgürlüğün başlaması
- 7)Boş zamanı yetişkinler gibi değerlendirme isteği ³¹

Gençlerin yaşadığı bu sorunların temelinde dünyanın çoğu köşesinde denetimden çıkarak yaşanmakta olan yaygın toplumsal değişmeler bulunur. Bundan en fazla nasibini alan kesim üniversite gençliği olmuştur. Bu değişmeler öyle hızlıdır ki, kurumların ve değer yargılarının bir insanın yaşamı boyunca geçerliliklerini sürdürmelerine olanak vermemektedir. Günümüz genci de bu değişmeleri bir yandan kendi kişiliğinde yansıtmakta, bir yandan da bunların çoğuna karşı çıkmaktadır. ³²

Genç insan kimliğini bu dönemde oluşturur; mesleğini işini ve eşini bu dönemde seçer. Kendisi ve toplum hakkındaki değer yargılarını bu dönemde elde eder. Genç için bu dönem hayatının geri kalan kısmına dair çok önemli amaçlar, idealler ve değerler seçimidir. Gençlerin ruhi ve organik yönden gelişmelerinin görüldüğü bu dönemde çok yönlü bir değişimin belirtileri ortaya çıkmaktadır. Gencin birçok bilinmeyen ve olumsuz faktör içerisinde neyi nasıl yapacağını kendi başına tayin etmesi zordur. Bu değişime yardımcı olunduğunda gencin topluma katılması daha dengeli ve kolay olacaktır. ³³

³¹ Yavuzer,a.g.e., s.300

³² Engin Geçtan, **Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar**, Ank. : Maya Yay. , 1984 , s.82-88; Aysel Ekşi, **Gençlerimiz ve Sorunları**, İst. : İst. Ün. Yay. , 1982 , s.69-70; Köknel,a.g.e., s.139-143; Şener a.g.e. , s.14

³³ T. Arthur Jersild, **Gençlik Psikolojisi**, Çev. İbrahim N. Özgür, İst. , 1978, s.14-16; Neda Armaner, **Yüksek Öğrenim Gençliğinin Psiko-Sosyal Sorunları**, Milli Kültür Dergisi Say. 53 Ank, 1986, s.76;Yörükoğlu,a.g.e.,s.13-23; Köknel, a.g.e. , s.139-143;Varış,a.g.e.,s.61-80;Şener,a.g.e.,s.21

Genç, benliğini bu dönemde kazanacak, kimliğini bu dönemde bulacak ve şahsiyetini bu dönemde oturtacaktır. Benlik, kimlik ve şahsiyet açısından bu dönem oldukça önemli, bir o kadarda zordur.

Benlik bir takım yaşantılar sonucunda kazanılan bir yapı, bir oluşumdur. Çocuk, büyüme sürecinde giderek kendini diğer insanlardan ve nesnelerden ayırmayı öğrenir. Böylece “öz” ya da “benlik” kavramı oluşur. İnsan, diğer kişilerle bölüştüğü şeylerin ve diğerleriyle olan ayrıntılarının idrakine sahiptir. Bunları bilmektedir. İşte bu bilgi, bu farkında oluş, bu idrak onun öz benliğini oluşturur.³⁴

İnsanda öz-benliğin oluşması, doğuştan itibaren diğer insanlarla olan ilişkiler ve sosyal olmayan çevre ile temas sayesinde mümkün olabilmektedir. Öz-benlik de sosyal bir sonuçtur. Sosyalleşme, çocuğun yalnız kültür muhtevasını elde etmesini değil, aynı zaman kişilik ve öz-benlik kazanmasını da sağlamaktadır.

Benliğin gelişmesinde kişiler arası ilişkilerin ve içinde yaşanılan atıf gruplarının büyük önemi vardır. Çevremizdeki insanlar (küçükken ana ve baba, kardeşlerin, daha sonra yakın akrabalar, öğretmenlerin ve arkadaşların) bize karşı tepkileri benliğin muhtevasını etkiler.³⁵

Kimlik konusu psikolojik, sosyolojik ve antropolojik yaklaşımlarla ele alınan bir konudur. Zira kimlik, şahsiyet ve sosyo-kültürel yapı ile ilgili bir olgudur. Kimlik en genel tanımı ile “kişilerin, grupların, topluluk veya toplumların kimsiniz, kimlerdensiniz?” sorusuna verdikleri cevap olarak ifade edilmektedir.³⁶

Kimlik de ferdin veya bir sosyal grubun kendisini diğer fertlerden veya sosyal gruplardan farklı algılaması söz konusudur. Ferdin kendisini nasıl algıladığı kadar, bu algılamının başkalarına nazaran durumunun ne olduğunun da farkında olması gerekir. Ben,biz ve siz (başkası) hakkındaki bilgisi ferde ve gruplara bir şahsiyet ve kimlik kazandırır.Ferdin ve grupların bu kimliği sosyo-kültürel şahsiyetlerinin oluşumu ile

³⁴ Geçtan,a.g.e.,s.63-65

³⁵ Arslantürk ve Amman,s.175-176

³⁶ Güvenç Bozkurt,Türk kimliği,Ank.,1994,s.3

birlikte meydana gelir.Bu anlamda kimlik,belli bir toplumun kültür ve grupları içerisinde teşekkül eden bir olgudur.

Sosyo-kültürel kimlik, ferdin sosyo-kültürel yapı içerisindeki yeri ve mensubiyetidir. Fertle toplum arasındaki münasebetten doğan; fert de gerçekleşmesine rağmen ferdi toplumla bütünleştiren tutum ve davranışların fertteki görünüm olmaktadır. Diğer bir tanımla sosyo-kültürel kimlik, mensup olunan kültürün fertte ve gruplarda somutlaşmasıdır.³⁷ Kültür bütündür ve insan şahsiyeti parçalı işlemez.³⁸

İnsan her şeyden önce sosyal bir varlıktır. Onu diğer varlıklardan ayıran temel özelliklerden biride sosyal hayattır.³⁹İslam da insan fitraten sosyaldır. Ancak bu özelliğini açığa çıkarabilmek için topluluk tecrübesine muhtaçtır ve onun içinde topluluğu oluşturmuştur. Toplum, ferde, kendi cinsinin özelliklerini kazandırıp şahsiyet seviyesine çıkaran bir beşeri ortamdır.⁴⁰

İnsanın toplum hayatı aklın ve düşünme yeteneğinin eseri olup sürekli bir değişme halindedir. Buda şu demektir; insanın şahsiyeti sosyalleşme sürecinde oluşur.⁴¹

Toplumun genel görevi, kendisi ile fert arasında yer alan; tampon vazifesi gören sosyo – kültürel kişi meydana getirmektir.⁴²

İrade, zekâ, duygu, heyecan, huy ve mizaç, biyolojik yapı, soya – çekim, çevre etkileri, sosyo – ekonomik faktörler gibi özellikler şahsiyetin içeriğini oluştururlar. Şahsiyeti etkileyen faktörlerden hangisi veya hangilerinin daha etkili olduğu meselesi, şahsiyetin pek çok tanımının yapılmasına neden olmuştur.⁴³

³⁷ Arslantürk ve Amman,a.g.e,s.179

³⁸ Sezen a.g.e. , s.214

³⁹ Arslantürk ve Amman, a.g.e.,s.171

⁴⁰ Sezen, a.g.e. , s.60 - 61

⁴¹ Arslantürk ve Amman a.g.e.,s.172

⁴² Arslantürk ve Amman a.g.e., s.258

⁴³ Baymur a.g.e. , s.253 - 255

Şahsiyet, ferdin sosyal hayat içinde edindiği alışkanlıklarının ve davranışlarının tümü veya şahsiyet, bir ferdin bütün ilişkileri, tutumları, yetenekleri, konuşma tarzı, dış görünüşü ve çevresine uyumunu ifade eden özelliklerinin ahenkli bir bütünüdür.⁴⁴

Şahsiyet ferdi yapıda gözlenmesine rağmen tanımlarda, Şahsiyetin oluşumuna toplumun sosyo – kültürel normlarının etkisinin her defasında vurgulandığını görmekteyiz.⁴⁵

Normlar, değerler ve müesseseler toplumun anlaşılmasını sağlayan kavramlar olup, yapı ve işleyişini, fertle ilişkisini gerçekleştirirler. Normlar, toplum üyelerini belirli olaylar karşısında, belirli tarzda davranmaya zorlayan kurallardır.⁴⁶ Fertler toplumun sosyo – kültürel normlarına uyarak bir davranış bütünlüğü elde ederler.⁴⁷

Fert, bir toplum içinde geçerli ve doğru olduğu kabul edilmiş sosyal hayatın davranış normlarını benimsemek zorunda kalır. İşte bu benimsenmiş ve öğrenilmiş hareket ve davranış formlarının toplamı sosyo – kültürel şahsiyeti meydana getirir.⁴⁸

Kişiliğimiz büyük ölçüde içinde yaşadığımız sosyo kültürel koşulların özelliklerine bağlıdır.⁴⁹ Şahsiyet, ferdin sosyal hayat içinde edindiği alışkanlıkların ve davranışların tümüdür.⁵⁰ İçinde yaşadığımız, yetiştiğimiz ortam, bizim kendi hakkımızda nasıl düşünmemiz gerektiğini bize öğretir. İnsan büyürken çevresinde bulunan kişiler onun kendi hakkında nasıl düşüneceğini önemli ölçüde etkiler.⁵¹ Bu çerçevede baktığımız zaman bizim düşünce ve değer yargılarımız hem kendimizin hem de içinde yaşadığımız sosyo-kültürel çevrenin bir ürünüdür.

⁴⁴ Sabri Özbaydar, **Psikoloji** , İst. , 1981, s.47

⁴⁵ Arslantürk ve Amman a.g.e. , s.174

⁴⁶ Arslantürk ve Amman a.g.e. , s.227

⁴⁷ Arslantürk ve Amman a.g.e. , s.268

⁴⁸ Arslantürk ve Amman a.g.e., s.184

⁴⁹ Doğan Cüceloğlu, **İnsan İnsana**, İst. : Altın Yay. , 1979, s.25-45; Köknel,a.g.e., s.31; Şener, a.g.e., s.44 - 45, Kağıtçıbaşı, a.g.e., s.83-123

⁵⁰ Özbaydar, a.g.e., s.47

⁵¹ Cüceloğlu, a.g.e., s.25-45;Köknel,a.g.e.,s.31;Şener, a.g.e.,s.44 - 45, Kağıtçıbaşı, a.g.e.,s.83-123

İnsan(genç), bir yandan biyolojik büyüme sürecini tamamlarken, diğer yandan toplum normları ile bütünleşir ve içinde yaşadığı toplumun üyesi olur.⁵² İnsan(genç), toplum ne istiyorsa ona göre olmak ister.⁵³

Gencin topluma katılabilmesi erişkinler arasında yerini ve konumunu alabilmesi, bu gelişme döneminde belli bilgi beceri ve deneyimleri kazanmasına bağlıdır. Erişkin dünyasının aradığı olgunluğa erişebilmesi, beklentileri karşılayabilmesi gerekir. Bunu başarabilmesinde aileye ve topluma önemli görevler düşmektedir. Gence bu zor dönemde yardımcı olduğunda topluma katkısı daha dengeli ve kolay olacaktır.

⁵² Arslantürk, Amman , a.g.e., s.172

⁵³ Nezahat Arkun, **Kişilikle Çatışma**, s.8

B) GENÇLİK DÖNEMİNDE RUHSAL, SOSYAL VE DİNİ GELİŞİM

1. Ruhsal (Psikolojik) Gelişim

Psikolojik anlamda gençlik, bülüğ ile başlayan zihinsel bir durum, bir tutum ve yaşam tarzı anlamına gelmekte ve birey ana baba denetiminden bağımsızlığını kazandığında sona ermektedir. Gençlik döneminin sona ermesi kişiden kişiye değişmektedir. Özellikle fiziksel ergenlik tamamlandığında, bireyin temel onay, tanınma ve rehberlik kaynağı olan ana babaya olan bağımlılığının sürmesi, devam eden psikolojik gençliğin temel belirtilerinden biridir.

Tipik bir gencin duygusal dünyası, bir dizi iniş ve çıkışlarla doludur. Gençlerin duygusal iniş ve çıkışlarını değerlendirecek bir temelden yoksun olmaları, olayların genellikle olduklarından daha iyi ya da olduklarından çok daha kötü olarak değerlendirilmesine neden olmaktadır.⁵⁴

Buluğ döneminde meydana gelen değişiklikler bu döneme hazırlıksız giren gençleri (özellikle kızları) büyük bir sıkıntı, güvensizlik, yalnızlık, utanç duygusu içine düşürür.

Çevreden, özellikle de aileden yaklaşma beklerler. Kendileri kimseye açılmazlar, dertlerini anlatamazlar. Böylece çevreden uzaklaşma, içine kapanma, sıkıntı, huzursuzluk başlar. Hiçbir şeyden hoşlanmazlar ve hiçbir şey yapmak istemezler. İlgisiz, sorumsuz bir haldedirler. Kendilerini yetişkin sayarlar ve büyüklerin yaşantısına özenirler, onlar gibi olmak isterler. Güzel görünmek, dikkat çekmek isterler. Kendilerine çocuk muamelesi yapılmasından ve aile baskısından nefret ederler.

Erkek çocuklar kızlara nazaran etrafa karşı daha saldırgan ve kırıncıdırlar. Bu çağda erkek çocukları cinsiyet ile ilgili konulara kızlardan daha çok ilgi gösterirler ve bu konu ile ilgili kulaktan dolma bilgilerle bilgilenirler ve büsbütün çıkmaza girerler.

⁵⁴ Adams, a.g.e.,s.8 - 10

Bütün düşünce ve fikir alanı bu kaynaşma ve karışıklık içindedir. Duygusal etkiler altında kendilerini her yönde yeterli görmeye başlarlar, yetişkinler gibi düşünebileceklerine inanırlar, geçmişle ve çocukluk dönemiyle ilgili bütün bağlantıları söküp atmak isterler. Çabuk ve kısa yoldan toplum içinde tanınmak, kişiliklerini belirtmek ve kabul ettirmek isterler. Kolay inanıp kolay bağlanırlar. Çabuk sever ve kolay koparlar. Kendilerine karışılmasından hoşlanmazlar. Bu dönemin en büyük özelliği, bağımsızlık ve sorumsuzluk arasında bocalama içinde olmalarıdır. Oysaki genç, bu bağımsızlığı sağlayacak olanaklardan yoksundur.⁵⁵

Beden değişiklikleri yeni görevlere, görevler yorgunluğa, yorgunluk sinirliliğe neden olmaktadır. Bu dönemin beden değişikliklerinin davranış üzerindeki etkileri daha önceden yaşanmış olan çocukluk dönemiyle de ilgilidir. Sağlıklı ve dengeli bir çocukluk geçirmiş olan ergenler, bu dönemde daha az yakınmalara ve huzursuzluklara girebilmektedirler. Buna karşılık çok hızlı bir bülüğ dönemi geçirilmesi belirttiğimiz nedenlerin artmasına sebep olabilmektedir.

Kırsal kesim ve gecekondu kesimi çocuklarının huzursuzluğu ve sıkıntıları kent çocuklarına göre daha fazladır. Bu dönemde gençte olan duygusal değişimleri şu şekilde maddeleştirebiliriz:

1. Yalnızlık isteği
2. Çalışma isteksizliği
3. Can sıkıntısı
4. Huzursuzluk
5. Toplumsal Zıtlık
6. Otoriteye Karşı Direniş
7. Karşı Cinse Zıtlık

⁵⁵ Karl C. Garrison ; **Psycholgy of Adolescence**, Çev. Uğur Ömer, Prantice Holl Inc. , 1975, s. 127- 152 ; Yörükoğlu, a.g.e., s. 125- 132

8. Duygusallığın Artması
9. Kendine güvensizlik
10. Cinsiyetle fazla uğraşma
11. Aşırı çekingenlik
12. Gündüz rüyaları ve hayaller
13. İnatçılık
14. Yalancılık

Bu dönemde en önemli husus, kaygının başlangıcıdır. Her çocuğun kafasında benzetmek istediği ve ileride olmak istediği bir model vardır. Bu modele ulaşım ulaşamama düşüncesi kaygı yaratır. Farklı çocuklar farklı kaygılar içerisine girerler. Bazen bedenlerinin bölümleri kaygı kaynağıdır. Bazen cinsel olgunluk kaygı alanıdır. Kızların en büyük kaygısı güzelliştir.⁵⁶

Duygusal oluşun olumlu yönleriyle genç, yaşama ve girişme gücü elde eder yeni ilgi alanlarına sahip olur. Hayatına renklilik ve hareket gelir. Olumsuz yönü ise, çabuk ve kolay değişen ilişkiler, yüzeysel bağlantılar, bir anda yok olan arzular, sevgiler ve amaçlar ortaya çıkar. Gerçeklerle kolay bağlantı kuramaz. Zengin hayal gücü aracılığı ile canlandırdığı ideal dünyası ve yaşadığı hayat arasında büyük uçurumlar açılır. Toplum içerisinde kısa, kolay yoldan sıvrılmak, söz sahibi olmak ister. Zordan kaçmak, kolayca elde edilecek başarı ve hazların peşinde koşmak eğilimindedir.

Toplum içinde henüz belirli bir yer alamamış kişiliğini değersiz ve yetersiz bulur. Bu duygu ile toplumdan uzaklaşır, ilgisizlik, huzursuzluk duyar veya kendini çok beğenir. Çevreye karşı kırıncı, saldırgan bir tutum alır. Kararsızlık, güvensizlik, yetersizlik halinin yarattığı bir bocalama ve arama içerisinde. Daima çevredekileri

⁵⁶ Bekir Onur, **Kadın, Gençlik ve Cinsellik**, İst. : Gür Yay. , 1986, s.101 ; Yörükoğlu, a.g.e., s. 43-45 ; Erdal Atabek, **Kuşatılmış Gençlik**, İst. : Altın Yay. , 1992, s. 62-65 ; Uğurel, a.g.e., s. 86-88

aşmak, yeni bir şeyler bulmak arzusundadır. Ancak bu arayışta yönünü bulamazsa, olumsuz yönlerle sürüklenir.

Çevrenin ve toplumun her çeşit baskısına karşı bir direnme vardır. Çoğunlukla direnmenin nedenini kendisi de açıklayamaz.⁵⁷

Gençliğin temel özelliğini benimseme, benzeme ve taklit etme teşkil eder. Bu özelliğe yeni bir yön verebilirse, gencin yaşadığı çevrede, ortamda benzemek isteyebileceği örnekler çoğalır, değer yargıları geçerli olursa, gencin yetişkin dünyasına geçişi kolay, rahat ve bunalımsız olur. Şu bir gerçektir ki gençlerde görüp, beğendiğimiz veya beğenmediğimiz tüm tutum, düşünce ve davranışlar ya yetişkinler dünyasında gördüklerinin taklidi ya da yetişkinlere karşı bir tepkidir. En basiti bu dönemde gençlerin çoğu sigara içmeye başlar. Bu içme isteğinden gelen bir istekle olmaz. Sigara içmeyi bir yetişkinlik işareti olarak görmüşlerdir.⁵⁸

Kısaca belirtmek gerekirse yetişkin dünyası içinde yerlerini ararlar. Bu yer yetişkinler tarafından hazırlanmamış ve gösterilmemiş ise bunalıma kapılırlar.

Özet olarak diyebiliriz ki, gençlik her toplumda çağına has olan bu psikolojik yapısı ile sosyo-kültürel ortam içine girmekte, etkilenmesi ve tepki göstermesinde bu yapının da renkleri bulunmaktadır.

2. Sosyal (Toplumsal) Gelişim

İnsan her şeyden önce sosyal bir varlıktır. Onu diğer varlıklardan ayıran temel özelliklerden biri de sosyal hayattır. İnsanın toplum hayatı aklın ve düşünme yeteneğinin eseri olup, sürekli bir değişim halindedir. Bu da şu demektir; insanın şahsiyeti sosyalleşme sürecinde oluşur.⁵⁹ İslam dinine göre fitraten sosyaldır.⁶⁰

⁵⁷ Köknel, a.g.e. , s. 30-31 ; Yavuzer, a.g.e., s. 84-87 ; Uğurel, a.g.e., s. 83-86.

⁵⁸ Yörükoğlu, a.g.e., s. 40.

⁵⁹ Arslantürk, Amman, a.g.e., s. 171

⁶⁰ Sezen a.g.e. , s.60

Şahsiyet, ferдин sosyal hayat içinde edindiğı alışkanlıkların ve davranışlarının tümü veya şahsiyet, bir ferдин bütün ilişkileri, tutumları, yetenekleri, konuşma tarzı, dış görünüşü ve çevresine uyumunu ifade eden özelliklerinin ahenkli bir bütündür.⁶¹

İnsan, bir yandan biyolojik büyüme sürecini tamamlarken, diğer yandan toplum normları ile bütünleşir ve içinde yaşadığı toplumun üyesi olur.⁶²

Gizli güçlerle doğan çocuk bir yandan gelişip değişirken bir yandan da içinde doğup yaşadığı ve büyüdüğü toplumun dilini, geleneğini, göreneğini, değerlerini davranışını ve benzeri unsurları benimseyerek toplumun bir üyesi durumuna gelir. Çocuğun içinde yaşadığı toplumun bir üyesi durumuna gelmesine toplumsallaşma süreci denir. Gerçekte bu süreç bireyle çevre arasında iletişim ve etkileşimin sonucudur. Yaşam boyu sürer. Bireye yeni yaşantılar kazandırır.⁶³

Kısaca sosyalleşme, kişinin grup normlarına uyması, bunları öğrenmesini sağlayan süreçtir.⁶⁴

Bu süre içinde kişi toplumu tanır, anlar, öğrenir ve benimser. Gençlik çağının en önemli sorunu, gencin sosyalleşmesi sürecinde, yaşadığı toplumun üyesi olarak, o toplumda yer ve rol almak için çaba harcamasıdır.

Sosyalleşme, insanın imkân ve kabiliyetinin, başkalarına muhtaç olma zorunluluğunun bir sonucudur.⁶⁵

Çocuk ilk olarak sosyalleşme sürecine ailede girer. Çocuk, önce ailesinin üyeleri ile sosyal bağlar kurar. Daha sonra kendi akranları ve yaşlıları dünyasını keşfeder. Önce ev, sonra mahalle, daha sonra okul ve başka çevrelerle ilişki kurarak benliği gittikçe genişleyen halkalar halinde gelişmeye devam eder.⁶⁶

⁶¹ Özbaydar, a.g.e., s.47

⁶² Arslantürk, Amman, a.g.e., s. 172

⁶³ Köknel, a.g.e., s. 53

⁶⁴ Dönmezer, Sulhi, **Sosyoloji**, Ank. , 1984, s. 141

⁶⁵ Arslantürk, Amman, a.g.e., s. 183

⁶⁶ Baymur, a.g.e., s. 268

Toplumsallaşma bebeklikle başlar, gençlik döneminde hızlı bir gelişme gösterir. Genç toplum içinde kendini aramaya, kişilik sınırlarını belirlemeye başlar. Kim olduğunu, ne olacağını, amacının ne olduğunu, toplumdaki yerinin neresi olduğunu bulmaya çalışır. Bu oluşum içinde özdeşleşme yapar. Özdeşleşme süreci içinde genç kendi kendini yönetmeye, bağımsız olmaya çalışır. Evden kopar, çevreye yönelir. Çevreden etkilenme, arkadaş ilişkileriyle başlar. Arkadaşları gibi davranmaya ve kendini kabul ettirmeye çalışır. Toplumda kendine bir yer ve rol arayan genç, özerklik ve sorumluluğunun sınırını iyi bilmezse, genel olarak dört grupta toplanabilecek davranış ve eylemleri benimser;

Birincisi, tam boyun eğerek içinde bulunduğu çevrenin diğer kişilerine benzer, onların uzantısı olur.

İkincisi, çevreden gelen tüm etkilere karşı çıkar, başkaldırır.

Üçüncüsü, çevrenin hiçbir uyarısına kulak asmaz, alabildiğine özerklik peşinde ve sorumsuz yaşar.

Dördüncüsü ve en sağlıklı olan yol ise, olumlu bir özdeşleşmeyle birlikte özerklik ve sorumluluk sınırlarını iyi belirleyerek çevresiyle gerçekçi ilişkiler kurup, kendinin ve toplumun gelişmesinde katkısı olacak bilinçli bir çaba içine girmesidir. Bu yolu seçen genç karşılaştığı engellere ve sınırlamalara gerçekçi çözümler bulmaya çalışır.⁶⁷

Gencin bağımsız olma çabaları, onu dış çevreye özellikle kendisi gibi aynı durumda olan arkadaş gruplarına yöneltecektir.⁶⁸

Grup kavramı, insanla ilgili olarak, az veya çok belli sayıdaki insanların bir arada bulunmasını ve bu birliktelik sayı, zaman ve mekân yakınlığından daha fazla bir anlam ifade ettiğinden sosyal grup olarak adlandırılır.⁶⁹

⁶⁷ Köknel, a.g.e., s. 140-143.

⁶⁸ Varış, a.g.e., s. 70.

⁶⁹ Arslantürk ve Amman, a.g.e., s. 194

Sosyal grup süreklilik arz eden, belli bir kimliği ve yapısı olan, sosyal kişilerin oluşturduğu bir bütün olup, sosyal normlara uygun, ilgi ve değeri dayanışma içinde, müşterek amaçlara yönelik peş peşe düzenli olarak sosyal rollerin oynanmasıdır.⁷⁰

Bu arkadaş gruplaşmaları çocukluk dönemindeki arkadaş gruplarının üstünde, karşı cinsi de içine alan; en önemlisi, belli amaçları, değerleri, ilişkileri olan ve bir önder çevresinde değişik roller almış öğelerden oluşan toplumsal bir grup hüviyeti taşıyor olmasıdır. İşte böyle toplumsal özelliğe sahip olan arkadaş grupları içinde gencin alacağı roller, grup üyeleriyle olan ilişkileri, onun kişiliğinin gelişmesinde önemli katkılar sağlar.⁷¹

Ferdin standartlarını grubun standartları belirler. Ancak fert hayatını birden çok sosyal grup içerisinde geçirir. Ve özellikle günümüzde bu sosyal gruplar geçmişe nazaran çok daha fazladır. Bu nedenle fertler farklı sosyal grupların standartlarının etkisinde her defasında yeni standartlar oluştururlar.⁷²

Bir toplum üyesi olan aynı zamanda da kendisindeki değişim ve gelişimlerle, toplumsal rolleri kazanmak zorunda olan ergen, toplumla doğrudan doğruya temas kuracaktır. Bir başka ifadeyle toplumsallaşmaya başlayacaktır. Böylece gencin kişiliğinin gelişmesinde toplumun özellikleri, gelenek ve görenekleri bir başka ifadeyle toplumun kültürü etkili olacaktır.⁷³

Toplumun en küçük parçası, en az iki kişi arasındaki iletişim ve etkileşim sonucunda oluşan sosyal gruptur. Her sosyal grubun kendine özgü bir sosyo-kültürel yapısı vardır. Bu yapı içinde fert belli normlara uyarak belli bir pozisyon ve statü elde eder. Bu aynı zamanda onun sosyo-kültürel bir kişi olması durumudur. Sosyo-kültürel kişi tek bir fertle sosyal grup ve toplum arasında bir tampon görevi görür ve ferdin toplumun sosyo-kültürel normları ile bütünleşmesini ifade eder.⁷⁴

⁷⁰ Fichter Joseph, **Sosyoloji Nedir?** Çev. Nilgün Çelebi, Ank. , 1996, s.54

⁷¹ Clifford T. Morgan, **Psikolojiye Giriş**, Çev. H. Arıcı, Ank. : Hacettepe Üniv. Psk. Bölümü Yay. , 1984, s. 371 ; Ömer Mart, **Eğitim Psikolojisi**, İst. : Maarif Basımevi , 1956, s. 139 ; Yörükoğlu, a.g.e.,s. 61-62

⁷² Arslantürk ve Amman, a.g.e., s. 166

⁷³ Baymur, a.g.e., s. 273

⁷⁴ Arslantürk, Amman, a.g.e., s. 375

Grup bir ya da birden çok kültürel amaca yönelik olduğunda toplumsallaştırıcıdır. Çocukluktaki oyun gruplarını, ergenlikteki onay grupları izlemektedir. Her iki grupta da başkalarıyla ilişkilerin araştırılması, başkalarını etkilemenin öğrenilmesi söz konusudur. Ergenlikteki grup ilişkileri bireyin toplumsal ve kültürel amaçlarının belirginleşmesini ve hedefler kazanmasını sağlamaktadır. Grup içinde farklı davranışlar gösteren kişilerle bir arada bulunan ergen böylelikle farklı davranışları öğrenmeye ve arkasından da bu davranışların arkasında yatan nedenleri kavramaya çalışır.

Sosyalleşme sayesinde insan, toplumun ortaya koyduğu tavır ve hareket modellerini, örneklerini ve düşünür biçimlerini öğrenmektedir. Böylece sosyalleşme kişinin toplumun kültürü ile bütünleşmesini ve içinde yaşadığı topluma uyum sağlamasını mümkün kılan bir mekanizmadır. Sosyalleşme toplumun, kişinin diğerleri ile birlikte yaşayabilmesi için ondan beklediklerini temsil eder. Kişinin toplum içinde diğerleri ile birlikte ortak bir hayat sürebilmesi, toplumun örf ve adetlerine, geleneklerine; davranış örneklerine itaat etmesi, giyinmesi, yeme-içme, uyuma, oynama, eğlenme, çalışma bakımından asli bir takım teknikleri kabul etmiş bulunması, sosyal hayatın norm ve ayinlerine uyması ve grup içinde kendisine verilecek rolleri gereğince yerine getirebilmesi halinde mümkün olmaktadır.⁷⁵ İnsan, toplum ne istiyorsa ona göre olmak ister.⁷⁶

Ferdin toplumun davranışlarına uyması sosyal düzene yol açar. Bu süreç itaat, özdeşleşme ve benimseme şeklinde gerçekleşir. Fert fikrine uygun olsa da olmasa da grubun standartlarına uyma davranışı göstermektedir. Ancak bu davranış, fikrine uygun düşmeyen standartlarda ve itaat seviyesinde kalmasına rağmen, kişi fikrine uygun davranışlarla özdeşleşir ve onları benimser.⁷⁷

Toplumda yerini almaya hazırlanan genç, sosyal olgunluğa adım adım yaklaşır. Bu dönemde şu nitelikleri kazanır:

⁷⁵ Arslantürk, Amman, a.g.e., s. 172

⁷⁶ Arkun, a.g.e. , s. 8

⁷⁷ Kağıtçıbaşı, a.g.e., s. 80

1. Toplum ruhuna, yani “biz” ruhuna sahip kişidir.
2. Üzerine düşen sorumlulukları kabullenen ve bunların gereğini yerine getiren kişidir.
3. Özgün düşünüş, özgün davranış ve bağımsız karar verme yeteneğine sahip kişidir.
4. Seçim yapmasını, kendine saklamasını ve başkalarıyla paylaşmasını bilen kişidir.
5. Günlük yaşamda, arkadaşlık, iş, eş, aile ilişkileri gibi çeşitli alanlarda uzun ömürlü ilgiler kurabilen kişidir.⁷⁸

Bu nitelikleri kazanmak zorundadır. Çünkü yetişkin bir insan olarak onu sorumluluklar beklemektedir. Yanılgılara düşmesini engelleyen seçimlerde bulunacak, öğrenim yapacağı dalı, çalışacağı mesleği, birlikte gezip eğleneceği, dostluk kuracağı arkadaşlarını, yuva kuracağı eşini seçecektir. Sayısız sorumluluklar yüklenecektir. Bu nedenle ve sonrasında gencin sosyal ilişkilerinde bir artış ve yoğunluk görülür. Sosyal ilişkiler deyince insanlar arası tüm ilişkiler anlaşılır. Genç, yaşıtı olan diğer arkadaşlarıyla, kendinden büyüklerle, küçüklerle, ana-babası, aile çevresi, öğretmenleri ve çevresindeki diğer tüm insanlarla ilişkilere girecektir.

Gencin ailesi ile olan sosyal ilişkileri son derece önemlidir. Çünkü genç için aile, yeri hiçbir şeyle doldurulamayacak, karşılanamayacak kadar değerli bir kurumdur. Gereksindiği güveni, huzuru ve sevgiyi ailede arar. Anne-babasının düşüncelerini, inançlarını, değer yargılarını benimser.⁷⁹

Yaşıt ve aynı cinsten arkadaşlarla oluşturulan sosyal ilişkilerinin gence sağladığı güven, onun kişiliğinin gelişimi ve sosyalleşmesi açısından oldukça önemlidir. Genç tek olarak çözümleyemediği sorunlarını içine düştüğü bunalımları, çatışmaları, grup içinde çözümleyerek benliğini huzura kavuşturur. Genç için arkadaş

⁷⁸ Halis Özgü, **Genç Kız Psikolojisi**, İst. : Özgür Yay. , 1963, s. 213- 215.

⁷⁹ Köknel, **Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları**, İst. : Cem Yay. , 1981, s. 43- 44 ; Yörükoğlu, a.g.e., s. 123- 124 ; Ekşi, a.g.e. ,s. 126 .

grubu her şeyden değerlidir ve bu grup onu daha fazla etkiler; öyle ki grubun önerdiği kısıtlamalar, kurallar ve yaptırımlar aile okulun koyduklarından daha kolay ve çabuk onaylanır. Böylece genç, okulun ve ailenin istediği amaçlardan çok, grubun sürüklediği yöne eğilim gösterir. Grup içinde lider pozisyonunda olan kişiden ise daha fazla etkilenirler.⁸⁰

Toplumsal kurallara uyma zorunluluğu gençte, aile, çevre, okul ve topluma karşı olma durumunu ortaya çıkarır. Bu kurumları beğenmez, eleştirir ve onlara karşı çıkar. Toplumsal roller benimsedikçe, sorumluluk yüklendikçe, bu durum kaybolur. Gencin iş bulması, askere gitmesi, evlenmesi gibi rol değişimleri ona toplum içinde yeni bir rol kazandırır ve böylece genç toplumun yetişkin bir üyesi olur.⁸¹

Özetle; fert bir sosyal grup ve toplum içerisinde oluşmuş olan mevcut değer yargıları ve normlar ağı içerisinde doğar. Fert doğumu ile birlikte bunları hazır bulur. Sosyalleşme sürecinde bunları öğrenir ve benimser. Olaylara olgulara ve nesnelere ait ferdi tutumunu doğumu ile hazır bulduğu bu değer yargıları ve normlara göre düzenler. Bu nedenle toplum normları ferdin eline vermiş senaryolardır. Fert bu senaryodaki rolünü benimsemesi ve oynaması derecesine göre toplumda bir pozisyon ve statün elde eder.⁸²

3.Dini Gelişimi

Bilindiği gibi çocukluğa kıyasla gençlikte gelişim özellikleri hem nicelik hem de nitelik bakımından çok yoğundur. Bu nedenle bu döneme bazı uzmanlar yeniden doğuş dönemi demişlerdir.

Gencin erinlikten başlayan ve ergenlik döneminde de devam eden fiziki ve ruhi yapısındaki değişiklikler, onun çocukluktan sıyrılıp bağımsız bir birey olmasını sağlar. Genç, artık kendini ilgilendiren konuları bir oranda bağımsız düşünmeye çalışır. Diğer problemler gibi, dini konular da ergenin kendisini ilgilendiren problemler arasında yer alır. Genç, çevresinin gelişmesiyle, karşılaştığı çeşitli fikirler sonucunda, çocukluk

⁸⁰ Jersild, a.g.e., s. 239- 240 ; Yörükoğlu, a.g.e., s. 59- 65.

⁸¹ Köknel, a.g.e. , s.54-55.

⁸² Tezcan, Mahmut, **Eğitim Sosyolojisi**, Ank. , 1992, s.72

dönemindeki bazı düşüncelerini ve inançlarını da gözden geçirir. Zira ergenlik çağındaki genç, kendisinin bağımsız bir kimse olduğunu anladığı oranda dini hususları da bir konu olarak düşünme dönemine girecektir.⁸³ Ayrıca genç zihni ve kültürel yetenekleri oranında, özellikle okuduğu derslerde öğrendiği bilimsel görüşlerle gelişen soyut düşünme kabiliyeti ile bir takım gerçeği bilme ve araştırma eğilimi kazanacaktır. Böylece ergenlik dönemi genci, bilhassa 13–17 yaşlarında çocukluk çağıının dini duygularını sıkı bir eleştiriden geçirecektir. Zaman zaman dini konularda edindiği bilgiler ve arkadaşlarıyla yaptığı tartışmalar, dini konu ve kavramların onda daha bilinçli olarak yerleşmesini sağlar. Bu bakımdan ele alındığında ergenlik çağı dini uyanış ve gelişme dönemidir.⁸⁴

Gencin bu dönemde yaşamış olduğu fiziki, biyolojik, psikolojik, sosyal, dini ve ahlaki gelişmeler birbirleriyle iç içedirler ve birbirlerinden etkilenirler. Bu bölümde dini ve ahlaki gelişmeyi üç sınıfta incelemek doğru olacaktır:

3.1. Dini Şuurun Uyanışı (Soyut Düşünce)

Büluğ döneminde gençteki düşünme yeteneği önemli ölçüde gelişir. Soyut kavramları daha iyi anlar ve kullanır. İlgi alanı genişler ve şekillenir. Toplumsal konularla ilgilenir. Ayrıca ilerde seçeceği meslek ve ilgili konulara yönelir. Zihinsel faaliyetlerdeki etkinlikle birlikte, gençte ahlak anlayışında da gelişmeler olur. Bu dönemde genç iyi-kötü kavramlarını daha iyi anlamakta, neyin doğru, neyin yanlış olduğunu tespit etmekte ve ahlâki kurallar benliğinin birer parçası haline gelmektedir.⁸⁵

Büluğa yakın yıllarda zihin ve düşünce hayatı gerek derinlik gerekse genişlik yönünden büyük bir kapasite kazanır. 12-13 yaşlarında başlayan (soyut düşünme)

⁸³ Hayati Hökelekli, **Din Psikolojisi**, Ank. : Türkiye Diyanet Vakfı Yay. , 1993, s.267 ; Neda Armaner, **Din Psikolojisine Giriş**, Ank. : Ayyıldız Matbaası, 1980, s. 96-97; Jersild, a.g.e., s. 388 ; Yörükoğlu, a.g.e., s. 40-41 ; Yavuzer, a.g.e., s. 282-283

⁸⁴ Hüseyin Peker, **Din Psikolojisi** , Samsun : Sönmez Matbaası , 1993, s.106; Kerim Yavuz, **Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişimi**, Ank. : Diyanet İşleri Başkanlığı Yay. , 1983, s. 63-70 ; Hökelekli, a.g.e., s. 268 ; Armaner, a.g.e., s.98 ; Bühler, C. a.g.e., s. 96-99.

⁸⁵ Yörükoğlu, a.g.e.,s.31,41,42 ; Jersild, a.g.e., s.87,100; Yavuzer, a.g.e., s. 282-283 ; Köknel,a.g.e. , s. 57.

kabiliyeti, okulun ve toplumun kültürü çerçevesindeki tecrübelerin yardımıyla ergeni, problem tahlilleri ve yüksek seviyeli genellemeler yapmaya sevk eder.⁸⁶

Çocuklukta Allah'ı insana ait modeller içerisinde düşünürken, bu dönemde kişi, insana benzeyen bir Allah düşüncesinden tamamen kurtulur.

Gencin içinde bulunduğu çevre (aile, arkadaş, köy vb) onun dine yönelişi yönünde etkili olur. Öte yandan bazı felaketler, doğa olayları, hastalık ve benzeri olayların da gencin dini uyanışında rolü olabilir. Ayrıca dini duyguların gelişmesinde, kitapların, öğretmenin, doğanın ve caminin de ayrı bir yeri vardır.⁸⁷

Bu bakımdan, asıl anlaşılan ve kavranılan bir dini hayat 12-13 yaşlarında görülmeye başlar. Bu yaşlardan sonra yetişkinler seviyesinde bir dini inanç ve anlayış gelişmektedir. Onun için bu yaşlara dini uyanış ve gelişim yaşları olarak bakılabilir.⁸⁸

Ruhun duygusal derinliğinden gelen dini arzu ve arayış, zihin gelişimi yardımıyla şuurlu bir dini gelişimi hazırlamaya başlar. Ergenliğin kendine has özel yaşantısı içerisinde genç, kendi kendini yabancılaşmış duygular içinde bulur. Bu yeni oluşum ve duyguların karmaşıklığı ile bir şaşkınlık içerisine girer. Bu ortam içerisinde dini inanç ve değerler önem kazanır. 12-13 yaşlarında kazanılmaya başlayan dini şuur daha sonra yetişkinler gibi bir dini anlayışı geliştirmede yardımcı olur.⁸⁹

Çocuk 12 yaşına kadar ana-babasının ve çevresinin kendisine verdiği din eğitimi ile yetinir. Ancak dini şuurun uyanışı ile birlikte yavaş yavaş verilen din eğitimi, sayesinde bu bilgiler ergenin benliğinde yeniden biçimlenip şekillenerek kişisel olarak benimsenir. 12-13 yaşlarında Allah tasavvuru iyice ruhanileşmiştir. Ancak yine de düşünce ve akıl yürütme ile Allah ı kavrama çalışmaları tam anlamıyla başarılı olamamıştır. Genel olarak ergenlikte Allah şekilsiz, biçimsiz, hiçbir şeye benzemeyen, soyut ve manevi bir biçimde algılanmaktadır.⁹⁰ Bu devre dine ilginin son derece yoğun

⁸⁶ -Hökelekli , a.g.e. , s. 267; Armaner, a.g.e., s. 74-75

⁸⁷ Peker,a.g.e. , s. 106.

⁸⁸ Ziya Dalat, **Çocuk ve Genç Ruh**, Ank. : Yeni Matbaa , 1955 , s. 371 ; Belma Özbaydar, **Din ve Tanrı İnançının Gelişmesi Üzerine Bir Araştırma**, İst. : Baha Matbaa , 1970, s. 57 ; Armaner, a.g.e., s. 74-75, 91-93 ; Peker, a.g.e. , s. 105-106.

⁸⁹ Hökelekli, a.g.e., s.269

⁹⁰ Hökelekli, a.g.e., s.270

olduğu bir devredir. İbadet alışkanlığı, cami tecrübesi ve dini kurallara uyma fark edilecek derecede artar.⁹¹

3.2. Dini Konularda Şüphe ve Kararsızlık

Zihinsel olarak gelişmiş olan genç, dini konular üzerinde düşünür, inançlarını gözden geçirir ve şüpheyne düşer. Bunun sonucunda dinin bazı noktalarına çok daha sıkı sarılırken, bazılarından tamamen uzaklaşır. Bu, bülüğ döneminin ana problemlerindendir.⁹²

Genç bundan sonra dini inanç ve değerlere tenkitçi bir şekilde yaklaşmaya başlar ve dini kavramların mahiyetini zihinsel olarak anlamak ister. Akıl ile ispatlanamayan konular karşısında bir takım tereddütler gösterir. Genci bu tereddütlere sürükleyen bir takım amiller de mevcuttur.⁹³ Bunların başında okuduğu çeşitli dersler ve kitaplar gelir ve bu konuda birçok farklı görüşün olduğunu anlar. Arkadaşlarının değişik düşünceleriyle karşılaşır ve dolayısıyla kendi inancının güvenilirliğinden şüphe duyar.⁹⁴

Bağımsız bir kişilik oluşumu içine giren genç, çatışmaya düşer. Dini bunalımının başlangıcı da burada kendini gösterir. Çünkü dini inanç ve gelenek, anne-babaya itaati emrederken, o bu dönemde anne babasını eleştirmektedir. Bu iki uç nokta arasında ergen çelişkili ve kararsız bir durum yaşar.

Her türlü alanda kendini ispatlamaya çalışan ergen, din alanında da yetişkinlerden farklı olduğunu göstermeye çalışır. Aslında bunun sebebi kendi kişiliğini ispatlama çabasıdır. Genç, çevresinde olup biten her şeyi eleştirir. Aklına çok önem verdiği için dini gerçeklerin mahiyetini de zihinsel olarak anlamaya ve bunları yaşanan hayatla bağdaştırmaya çalışır.⁹⁵ İşte bu dönemde çevresinde olup bitenleri, dini inanç ve esaslarla bağdaştıramadığından şüphe ve kararsızlık içerisinde.

⁹¹ Peker, a.g.e., s.106-107; Armaner, a.g.e., s.96-97; Hökelekli, a.g.e., s.269

⁹² Peker, a.g.e., s. 107.

⁹³ Vergote Antoine, **Bülüğda Din**, Çev. Erdoğan Fırat, s. 589-591 ; Armaner, a.g.e., s. 98 ; Hökelekli, a.g.e., s. 270.

⁹⁴ Peker, a.g.e., s. 107.

⁹⁵ Wolter H. Clork, **Bülüğ ve Gençlik Çağında Din**, Çev. Dr. M. Dağ , New York The Mac Millan Company , 1958, s. 136 ; Hökelekli, a.g.e., s. 270- 276; Armaner, a.g.e., s. 72-73

Başka bir çatışma durumu ise cinsel eğilimler ile idealist eğilimler arasındaki uyumsuzluktur. Bir taraftan cinsel arzu ve istekleri, diğer taraftan da idealistçe yaşama arzusu, gençte bocalama ve sıkıntıya girme durumunu ortaya çıkartır. Bu durum çok fazla şiddetlenirse gencin her türlü kurala, otoriteye, dine ve Allah'a karşı koymasına sebep olur. Aynı zamanda suçluluk duygusu başlamış ve günahkârlık duygusu ortaya çıkmıştır. Ayrıca aile içindeki sıkıntı ve gerginlikler, maddi sorunlar ve anne-baba problemleri, gencin temel güven duygusunu zedeler. Özellikle sevgi ve ilgi eksikliği içerisinde hayat yaşayan gençlerde terkedilmişlik ve mahrumiyet duyguları oluşur. Bunlar da gencin dini inancı üzerinde olumsuz bir etki oluşturur. Genç, her şeye karşı şüphe ve güvensiz bir tutum içerisine girer.⁹⁶

Şüpheler önce ibadet şekilleri üzerinde toplanır. (camiye gitmek, günde beş vakit namaz kılmak, anlamadığı dilden Kur'ân okuyup dua etmek, ağır çalışma günlerinde oruç tutmak gibi). Sonraları dinin muhtevâsından şüphelenilmeye başlanır. (Allah'ın ve insanın mahiyeti, günah, ölümden sonra hayat, kaza ve kader gibi). Yapılan araştırmalar, kızların daha az şüpheli olduklarını göstermiştir.⁹⁷ Ancak, özellikle üniversite gençliği üzerinde yapılan araştırmalarda erkeklerin kızlara göre daha dindar ve az şüpheli olduklarını göstermektedir.

Gençlerde dini şüphe ve çatışmaların doğmasında etkili olan faktörleri şu şekil de sıralamak mümkündür:

a) Bağımsızlık duygusunun uyanmasıyla, her türlü otoriteyi reddeden isyankâr eğilimin gelişmesi, yetişkinlere olan güvenin sarsılması.

b) Cinsî güdülerin doğuşu ve suçluluk duygusunun belirmesi, nefsanî arzuların dini ahlâk kurallarına karşı ayaklanması.

c) Hayatın anlamsızlığı, mantıksızlığı duygusunun güçlü etkisi.

d) Din eğitimi yetersizliği sebebiyle, uygunsuz ve başarısız bir dini sosyalleşme ortaya çıkması.

⁹⁶ Hökelekli, a.g.e., s.275-276; Peker, a.g.e., s.107

⁹⁷ Özbaydar, a.g.e., s.15; Hökelekli, a.g.e., s.271-272

e) Günlük hayat olayları ve bazı bilimsel teorilerle dini inanç ve öğretiler arasında bir uzlaşmazlık ve çelişki görülmesi.

f) Dindarların ve din görevlilerin bazı tutum ve davranışları.

g) Dini konularda bilgi eksikliği ve rehbersizlik.⁹⁸

Genç bu şekilde şüpheyi düşünce, onda ruhî gerginlik, suçluluk ve günahkârlık duyguları baş gösterir. Böylece gençte bir iç çatışması ortaya çıkar. Acaba dini inançları olduğu gibi mi kabul etmeli yahut şüpheyi uyarak onun bazı taraflarını yahut hepsini de mi atmalı?⁹⁹

Bazı araştırmacılara göre, şüphe etmek normal hatta iyi bir şeydir. Şüphe dönemi geçirmeyenler ya geri zekâlıdır veya çocukluklarında baskılı bir din eğitimi almış kişilerdir. Ancak dini şüpheyi sırf zihni gücün gelişmesiyle açıklamak yanlıştır. Çünkü zekâ düzeyi normal, hatta yüksek olan pek çok ergen vardır ki hiçbir zaman şüpheyi düşmezler. Onlar çocukluk döneminin dini inanışını devam ettirirler. Bu durum daha ziyade, çocuğun küçük yaşlardan itibaren aldığı eğitimle, ailede öğrendikleriyle okuldan ve arkadaşlarından edindiği bilgilerin farklılık derecesiyle ilişkilidir.¹⁰⁰

Kısaca gençlik dönemi, kişinin dini konularda kendi kendine bir fikir sahibi olmaya başladığı, başkalarından öğrenilen fikirlerin kritik edildiği, gözden geçirildiği bir dönemdir.

3.3. Dini Düşüncelerin Belirginleşmesi

Gençliğin son döneminde genellikle 15–17 yaşından başlayıp 21 yaşın sonuna kadar süren dönemde, gençler din konusundaki şüphelerinden sıyrılarak, dini inançlarında kararlılık göstermeye başlarlar. Ancak din konusundaki problemler henüz tam bir çözüme kavuşmamıştır. Bazı gençler, çocukluktaki dini inançları ile genişleşmiş bilgilerini bağdaştıramazlar. Ya dini tamamen reddederler ya da bazı noktalarını

⁹⁸ Hökelekli, a.g.e., 273-276

⁹⁹ Dalat, a.g.e., s. 371.

¹⁰⁰ Peker, a.g.e., s. 108 ; Hökelekli, a.g.e.,s. 277-280 ; Clark, a.g.e., s. 113- 114.

reddedip bazı noktalarını kabul ederek inançlarını sürdürürler. Büyük bir çoğunluğu ise, hayatlarında dinin yerinin ihtiyacını duyar ve daha önceki inançlarını olduğu gibi ya da çok az değişikliğe uğratarak benimserler.¹⁰¹

Gençliğin son döneminde, bu noktaya gelinirken okunan dersler, arkadaşlar arasında dini konularda yapılan tartışmalar, onların dini tutum ve davranışları, kişinin zihni yönden olgunlaşması, ders dışı okunan kitaplar, bazı öğretmenlerin şahsi etkileri, çevreden gelen etkiler, dindarların ve din adamlarının tutumları ve benzeri etkiler en çok etkili faktörlerdir. Ailenin etkisi olsa bile azalmıştır.¹⁰²

İşte çocuklukta dini duygu ile başlayan ve ergenlikte de dini uyanış ve gelişim gösteren dini hayat, kişiliği meydana getiren unsurlardan biri olarak büyük önem taşır. Değişmelerde ve gelişmelerde büyük payı vardır.¹⁰³ Çocuklara ve gençlere dini hayat tarzını vermemek, onları bundan mahrum etmek, şahsiyetin meydana gelmesinde elzem olan elemanların birinden onları mahrum etmektir.

¹⁰¹ Hökelekli, a.g.e., s. 280-281 ; Peker, a.g.e., s. 109.

¹⁰² Peker, a.g.e., s. 107-109.

¹⁰³ Hayrani Altıntaş, **Gençlik ve Şahsiyet**, Din Eğitimi Dergisi Say. 3 Ank. : MEB Yay. , 1985, s.74 ; Hökelekli, a.g.e., s. 15.

C)KIZ ERKEK İLİŞKİLERİ, DİN VE AİLE

1. Kız Erkek İlişkileri

a) Arkadaşlık

Arkadaşlık, erken çocuklukta başlayıp gelişen bir ilişkidir. İlkokul yıllarında arkadaş edinemeyen bir gencin büyü döneminde aniden arkadaş topluluğuna karışması mümkün değildir. Arkadaşlık ne kadar erken başlarsa, o denli kolay gelişen bir yetenektir. En sağlıklı bir ailenin bile çocuğa veremeyeceği tek şey, arkadaşlıktır. Aile ancak uygun oyun ve arkadaşlık ortamı yaratarak çocuğa yardımcı olabilir. Evinde anlaşılamadığını, değer verilmediğini sanan çocuklar ve gençler için arkadaş kümesi bir kurtuluş, bir sığınaktır.¹⁰⁴

Kişinin toplumsal özellik kazanması, yaşadığı çevre sayesinde kültür içine girmesi ile olur. Topluma uyma ve toplumsal özellikler kazanma gençlik çağında arkadaş edinme eylemi ile ortaya çıkar.¹⁰⁵

Arkadaşlık, sevgi ve düşünce desteği ve alışverişi isteğinden doğar. Arkadaşlık ilişkilerinin gencin düşünce ve duygu bakımından gelişmesinde ve toplumsal özellik kazanmasında önemli rolü vardır. Gencin gerçeğe uymasında, kendini iyi ve kötü yönleriyle tanımasında duygu ve düşüncelerinin bilinçlenmesinde etkili olur.¹⁰⁶

Gencin sıkı arkadaşlık kurmadan topluma açılması düşünülemez. Bu bakımdan arkadaşlık ilişkileri toplumsal ilişkilere öncülük eder. Arkadaşlarca aranmak, beğenilmek ve benimsenmek, benlik saygısının önemli bir koşuludur. Genç bu ilişkilere girerek zekâsıyla, spor ve sanat yetenekleriyle kendini kanıtlar. Yardımlaşarak, paylaşarak, duygusal alışverişe girerek dostluk bağları kurar, kendi kişiliğini sınar, dener ve geliştirir. Çünkü arkadaşlar, gence kendi kişiliğini yansıtan ayna yerine geçer; kendini tanır ve tanıtır. Toplumsal becerilerini geliştirir, insanlarla geçinmeyi öğrenir, iş birliğine girer. Arkadaş kümesine giren genç artık tek başına bir birey, hem de

¹⁰⁴ Nuran Hortaçsu, **İnsan İlişkileri**, Ank. : İmge Kitabevi , s.72,91,94; Yörükoğlu, a.g.e., s.69.; Garrison,a.g.e.,s.328;Köknal, a.g.e. ,s.131;Özgü, a.g.e. , s.178-179;

¹⁰⁵ Köknal, a.g.e. , s. 70.;Köknal, a.g.e. , s.133;Hortaçsu, a.g.e.,s.94;Yörükoğlu,a.g.e.,s.70

¹⁰⁶ Köknal, a.g.e. , s.70.; Yörükoğlu,a.g.e.,s.70;Hortaçsu, a.g.e.,s.98

topluluğun eşit bir üyesidir. Kısacası genç, erişkin dünyasına adım atmaktadır. Arkadaşlık kurabilmek ve sürdürebilmek başlı başına bir başarı ve ruh sağlığının bir ölçüsüdür.¹⁰⁷

Gençler anne, baba veya öğretmen kontrolünden uzak yerlerde buluşup konuşmaktan hoşlanırlar. Bu bir gelişme, kişiliğini arama ihtiyacıdır. Bu çağlarda genç önceki kuşaklardan ve onların baskısından uzak kaldığına, grupta kendini bulduğuna ve özerkliğini elde ettiğine inanır.¹⁰⁸

Şüphe yok ki böyle bir grup içinde bulunmanın, grupla ilişki kurmanın gencin kişiliğini bulması ve gelişmesi üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri vardır; Gruplaşma, gence sevgi, dayanışma ve güven duygusu kazandırır. Düşünce, tutum ve davranışlarındaki aşırılıklar grubun samimi ve duygusal havası içinde gittikçe çevreye uyum sağlar. Grup içinde kişiye renk veren, boş zamanları olumlu olarak değerlendiren, genç için spor, müzik ve kültür çalışmaları ile ilgilenmek, değerli eserleri okumak ve bunları tartışmak ona yeni görüş ve ufuklar açar. Ancak kişilik gelişmesi grubun dar sınırları ve kısır çevresi içinde kalır. Sigara, alkol, kumar, açık saçık hikâyeler, kitaplar, resimler ve benzeri kötü alışkanlıklara yol açar ve bunların sürdürülmesi için ortam hazırlar. Grup dışındaki kişilere karşı bir yabancılaşma olur. Onlara karşı nefret, kin, kıskançlık ve saldırganlık duyguları doğurur.¹⁰⁹

Gençleri arkadaş kümelerinden ayırmak yerine, kümeleşmeyi desteklemek gerekir. En olumsuz kümeler, sokaklarda oluşan, okumayan gençlerin kümeleridir. Gençleri takım sporlarına ve gençlik merkezlerindeki çeşitli uğraşlara yönlterek olumlu sonuçlar alınabilir.¹¹⁰

¹⁰⁷ Yörükoğlu, a.g.e., s. 70.;Hortaçsu,a.g.e,s.95;Köknel, a.g.e., s.30-31; Bühler , a.g.e.,s.101

¹⁰⁸ Köknel a.g.e., s.73;Garrison ,a.g.e.,s.330;Yörükoğlu,a.g.e.,s.70

¹⁰⁹ Köknel, a.g.e.,s.72-133; Yörükoğlu, a.g.e.s.70-72; Garrison, a.g.e., s.130-131; Bühler, a.g.e., s.101-102

¹¹⁰ Yörükoğlu, a.g.e., s. 76.;Köknel, a.g.e.,s.73;Bühler , a.g.e.,s.102; Özgü, a.g.e.,s.225

b) Gençler Arasında Duygusal Yakınlık

İnsanın doğası ve çevresinin kültürel etkileri, belirli özelliklere sahip iki kişinin birbirlerini çekici bulup yakınlaşmalarına ortam hazırlar. Bu iki insan karşılıklı olarak birbirlerinin varlığını kendileri için her şeyden değerli, zorunlu ve vazgeçilmez bulurlar. Her zaman ve sürekli olarak birlikte olmayı arzularlar. Bütün bu eğilim ve arzular, duygu ve heyecanlardaki ortak özellikler, iki kişinin yaşamlarını toplumun onayladığı biçimde, bazen evlilik kurumu içinde birleştirmelerini sağlar.

Büyük kentlerde orta ve yüksek öğrenim döneminde ya da çalışanlar arasında, içten ve yakın arkadaşlık düzeyindeki kız-erkek ilişkileri giderek sıkı bir duygusal yakınlaşmaya, beğeniye dönüşür ya da aşına, tanıdık, seyirci düzeyinde olan arkadaşlıklar, kimi söz ve davranışlarla birden bire duygusal yakınlaşma ve beğeniye dönüşebilir.¹¹¹

Gençlik döneminde yoğun olarak yaşanan duygusal yakın ilişkilerin altında yatan temel sebep duygusallıktır. Bu duygusallık da daha çok toplumsallaşma çabası ile ilgilidir.

Kız ve erkek arasında, bu duygusal yakınlaşma ve ilgi belirli bir süreyi ve sınırı aştığı zaman çeşitli sorunlar ortaya çıkabilir. İlişkilerde aşırı duygusallık üstünlük kazanır. Böyle bir duygunun uyanması, aşk olarak yorumlanırsa duyguların şiddeti gittikçe artar. Düşüncenin ve gerçeğin gücü azalır. Genç kendini bir tutku, daha iyi bir deyişle tutsaklık içinde bulur. Genç âşık duygusal saplantısı altında ezilir. Amaçlarından uzaklaşır. Genç yaşta uyanan bu tür tutkular sonucu kimi defa mutlu sonuçlanmayan evlenmeler olur. Bu durum aile içinde büyük sorunlar yaratır. Sürtüşme ve çatışmalar, düş kırıklıkları sonucu oluşan bunalımlar ortaya çıkar.¹¹²

Kız-erkek arasındaki duygusal yakın ilişkinin sınırı, gencin değer yargılarıyla, içinde yaşadığı çevrenin ve toplumun değer yargılarına bağlıdır. Bu konuda çoğu kez gencin değer yargılarıyla, ailenin, çevrenin ve toplumun değer yargıları arasında büyük çelişki vardır. Bu durumda genç bir çıkış yolu bulmak zorundadır. Aile ve çevresinin

¹¹¹ Köknel, a.g.e., s.102

¹¹² Özgü, a.g.e., s.227; Hortaçsu, a.g.e., s.106; Yörükoğlu, a.g.e., s.17; Köknel, a.g.e., s.102.;

duygusal yakın ilişkiyi hoş karşılamadıkları durumlarda gencin direnmesi, genç için geri dönölme olanağı bulunmayan büyük sorunların ya da bunalımların doğmasına neden olur. Bu bunalımlar gencin daha sonraki yaşantısını olumsuz olarak etkiler. Ayrıca, kız-erkek arasındaki duygusal ilişkinin uzun sürmesi, aşka dönüşmesi, ya da böyle olduğu biçimde yorumlanması, kız-erkek arasındaki duygusal yakınlık dönemi içindeki ilişki düzeyinin cinsel ilişkiye kadar varması, toplumumuzda, özellikle kızlar için büyük sorunlar yaratır. Bu ilişki son bulduğunda kız kendini “kullanılmış”, “istifade edilmiş” ve “bıkılıp atılmış” olarak değerlendirir. Toplumsal değerlerin etkisi altında suçlu ve günahkâr olarak kendini görür. Büyük sıkıntı ve bunalımlara düşer. Ülkemizde ailelerin çoğunluğu duygusal yakın ilişkiyi tasvip etmemektedirler. Kız-erkek arasındaki duygusal yakın ilişki içerisinde olan gençlerin, özellikle genç kızların büyük çoğunluğu da cinsel ilişkiyi doğru bulmamaktadırlar. Bu dönemde cinsel ilişki yaşayan gençler, bilhassa genç kızlar, kendilerinin ve toplumun değer yargılarıyla çatışmakta, bu ilişkinin sonucunda olumsuz etkilenmekte ve bu olumsuzluk yaşam boyu onları rahatsız etmektedir. Bu durum gençlerde sık olarak rastlanan olgulardandır.¹¹³

Kız-erkek arasındaki duygusal ilişkinin sınırı gencin ve içinde yaşadığı çevrenin değer yargılarına uygun olmalıdır. Düşüncesiyle duygularına sınır çekebilen, duygularını gerçeğe uydurabilen, sorunlarına değişik çözümler bulabilen gençler daha güçlü olurlar.¹¹⁴

¹¹³ Yörükoğlu, a.g.e., s. 16, 17, 62-67; Özgü, a.g.e., s. 226-231; Hortaçsu, a.g.e., s. 105-108; Köknel, a.g.e., s. 103.

¹¹⁴ Köknel, a.g.e., s. 103.

2. Din

Din, inanç olgusuna dayanır. Ancak dini inanç, bilgi ve iman bütünlüğü çerçevesinde, ifadelerin (dini dogmaların) doğru olduğuna inanmaktır. Bu özelliği ile de dini inanç, diğer inanç türlerinden (tutumlardan) ayrılır.¹¹⁵

Dini inanç, insanın kendi üzerinde (aşkın) bir kutsal varlığa inanması ile başlar ve ona ram olmada karar kılar. Artık inanan insan, bu aşkın ve kutsal varlığın kuludur. Böylece din, kul ile Tanrı arasında gerçekleşen iletişimin kulun hayatındaki tezahürü olmaktadır. Başka bir deyişle din, kutsal ve aşkın varlığa ram olma olgusudur.¹¹⁶

Din, inanan bir varlık olarak ve bu inancın gereği, insanın üstün varlıkla, tabiatla ve diğer insanlarla münasebetinden doğan kurallar ve müeyyideler sistemidir. Din bir insan ve toplum gerçeğidir. Her nerede insan varsa orada din vardır. Dinden uzak bira zaman ve mekân yoktur.¹¹⁷

Tarihin bütün devirlerinde ve bütün toplumlarda daima kendisiyle karşılaşılacak evrensel bir olgu olan din, insanı hem içten hem dıştan kuşatan, onun düşünce ve davranışlarında kendini gösteren bir disiplindir. Kişi tarih boyunca kendisinin insanüstü bağlarının bulunduğunu, ihtiyaçları için onu aşan yüce bir kudrete yönelmesi gerektiğini düşünmüştür.¹¹⁸

İlim adamlarının dinin temel özelliği olarak kabul ettikleri unsurlara göre din tanımları da farklılık göstermektedir.

Din tanımlarının ortak noktaları birleştirildiğinde din, insanlara bir hayat tarzı sunan onları belli bir dünya görüşü içinde toplayan kurum, bir değer biçme ve yaşama tarzı; yaratıcıya isteyerek bağlanma, birtakım şeyleri duyma, onlara inanma ve onlara uygun iradi faaliyette bulunma olgusu; aşkın varlıkla ona inanan insan arasındaki ilişkiden doğan inanan kişinin hayatındaki tezahürleri olarak tanımlanabilir.

¹¹⁵ Arslantürk ve Amman, *a.g.e.*, s.160,324

¹¹⁶ Arslantürk ve Amman, *a.g.e.*, s.161,324 ; Sezen a.g.e., s.154

¹¹⁷ Sezen a.g.e. , s. 266

¹¹⁸ Ünver Günay, “**Din**”, *DİA*, c. IX, s.317; Arslantürk, a.g.e., s. 327 ; Uysal, a.g.e., s.18

İslam nazarında din, Allah tarafında kurulup, mensuplarını dünya ve ahirette saadet ve selamete götüren iman ve amellerden müteşekkil bir yol ve kurumlardır.¹¹⁹

Dinin başlıca fonksiyonu “aşkın varlık” hususunda insanın bulunduğu yeri tanımlamaktır. Bundan birtakım zihniyet, tutum ve davranış şekilleri ortaya çıkar. Diğer bir ifade ile bu zihniyet, tutum ve davranış şekilleri bir dinin üyelerinde yahut da bir sosyal grup ve kurumlar içinde tasvir edilir ve üyelere emredilir. Böylece din ona inanan kişi ve inananlar için bir hayat nizamı olur.¹²⁰

Dinler insanlar için birtakım hareket ve davranış kuralları koyar ve bunları bazı müeyyidelerle destekler. Dinin müeyyidesi günah ve sevap şeklindedir. Dindar dinin kurallarına uyduğu takdirde sevap kazanacağını ve mükâfatlandırılacağını, uymadığı takdirde de günahkâr olacağını ve Tanrı tarafından cezalandırılacağına inanır. Böylece din hem Tanrı ile kul arasında ve hem de insanlar arasında bir sistem meydana getirir. Gerçekten din, kendisine tabi olanların hareketleri yönünden ahenkli bir sistemdir. Bir dinin sahipleri değişik derecelerde olmakla beraber gerek özel gerekse sosyal hayatlarında bu sistemin gereklerini göz önünde tutar ve uygularlar.¹²¹

İnsanların davranışları inandığı şeyin değeri ile doğru orantılıdır. Bir şeyin değeri ise, i,insanın ona sahip olabilmesi için kendi ömründen, kendi gücünden ve kendi sıhhatinden ödediği, kısacası malik olduğu şeylerden yaptığı fedakârlıktır.¹²²

Değerler, kültür ve topluma mana ve önem veren ölçütlerdir. Ferdin yargısının üstündedir, ciddiye alınırlar ve uğrunda çok ciddi fedakârlık yapılır.¹²³

Zira insan hayatında din ve kültür önemli bir yere sahipse hayat görüşünü de etkileyecektir. Dinin belirlediği emir ve yasaklar, sosyo-kültürel yapı ve sosyal normlar çerçevesinde kendine bir yön belirleyecektir. Çünkü din ve kültür bir değerdir ve değerlidir. Dini kanaatlere sahip bir genç dine değer verecek, ciddiye alacak ve gereken fedakârlığı yapacaktır.

¹¹⁹ Arslantürk ve Amman, *a.g.e.*, s.325 Sezen *a.g.e.*, s.24 - 160

¹²⁰ Arslantürk ve Amman, *a.g.e.*, s.328

¹²¹ Arslantürk ve Amman, *a.g.e.*, s.281

¹²² Daryal, *a.g.e.* s.12

¹²³ Sezen *a.g.e.*, s.212

3. Aile

Yerini başka bir sosyal gruba veya sosyal müesseseye terk etmek suretiyle değişmeyen, yerini hiçbir sosyal müessesenin alamadığı tek evrensel sosyal grup ve tek evrensel sosyal müessese, ailedir. Aile bir yönüyle sosyal grup, yani birlikte olma, bir yönüyle sosyal müessese, yani fonksiyonel, kâidevi, terbiyevi, örfi, hukuki, ahlaki bir nizamdır. İnsan cinsi için aile çok önemlidir, insanlığın başlangıcı aile ile. ¹²⁴

Aile toplumla ilgili en küçük bir sosyal birimdir. Bütün toplumlarda aile fert için hayat merkezidir. Ferdin içinde bulunduğu en önemli ve asli sosyal bir gruptur. Samimiyet, psikolojik ve sürekli ilişkiler aile kurumunun temel özellikleridir. Üyeler arasındaki muhtelif rollerin organizasyonu aile sistemini meydana getirir. Bu nedenle aile, üyeleri arasındaki ilişkilerden ve ilişkilerin yapılaşmasından doğan kurumlar olarak tanımlanabilir. Diğer bir tanımda, aile cinsler arası ilişkileri insan soyunun çoğalmasını kurallara bağlayan, istikrara kavuşturan ve standartlaştıran davranışlar sistemidir. ¹²⁵

Bir toplumda en güçlü kurumlardan biride ailedir. Çünkü nesiller arası kültürel mirasın taşınmasında ve sosyalleşme sürecinde aile temel kurumdur. ¹²⁶

Ailenin yapı ve fonksiyonları toplumsal değişmeye paralel olarak değişmektedir.

Tarihi varlık alanında gözlemlendiği zaman diğer sosyal kurumlar gibi aile de yapı itibariyle değişmeye uğramıştır. Ancak aile kurumunun değişmesi oldukça yavaş olmuştur. Bütün değişikliklere rağmen çekirdek aile cihanşümul özelliğini korumaktadır. ¹²⁷

Günümüzde aile, sıkı bir eğitim ve dayanışma ocağı olma özelliğini büyük ölçüde kaybetmiştir. Bilhassa Avrupa ülkelerinde ailenin hayatiyeti yerine mensubu olan fertlerin hayatiyetine hizmet eden; onların hayat mücadelesinde daha dayanıklı

¹²⁴ Sezen a.g.e., s.257 - 258

¹²⁵ Z. Fahri Fındıkoğlu, **Hukuk Sosyolojisi**, s.97-116

¹²⁶ Orhan Türkdoğan , **Türk Toplum Tapısı**, İst. : Çamlıca Yay. , 2002, s.585

¹²⁷ Arslantürk ve Amman, a.g.e., s.321

olmalarını hedefleyen bir zihniyet hâkim olmuştur. Fertlerin aile kurumuna bağlılığı etrafındaki duygu ve düşünceleri bu husus üzerinde toplanmaktadır.¹²⁸

Avrupa ülkelerinde evlilik bağları zayıflamıştır. Evlilik bağlarının zayıfladığı toplumlarda aileler asıl fonksiyonları olan üreme arzusundan da uzaklaşırlar. Böylece nüfus artışıındaki durgunluk ve nüfusun yaşlanması sanayileşmiş batılı ülkelerin önemli problemlerinden birini teşkil etmektedir.¹²⁹

Modern sanayi toplumlarında ortaya çıkan ferdileşme ve yabancılaşma olguları en fazla aileyi olumsuz yönde etkilemiştir. Bu nedenle aileyi güçlendirme ve yeniden aileyi kurma çabaları bir devlet politikası haline gelmiştir.¹³⁰

Türk toplumunun gelişme çizgisinin başlangıcı ailedir. Tarih boyunca Türklerin hayatıyet kaynağı hep aile olmuştur. ¹³¹Türkler için tarih boyunca ailenin önemi ve değeri her zaman ön plandadır. Çok hızlı gelişen sosyal değişime ve olumsuzluklara rağmen bugünde devam etmektedir.

Eski Türklerde aile yapısı tek eşli bir evlilik modeline dayanan, ailenin son derece kutsal olduğu ve sevgi temeli üzerine kurulduğu aşikârdır.¹³²

Tarih boyunca bütün Türk zümrelerinde kadına büyük önem verildiğini diğer milletlere nazaran onun aile içinde daha şerefli bir mevkiye sahip olduğunu biliyoruz.¹³³

Tek eşli evlilik Türk ailesinin karakteristik bir özelliğini taşır. Ziya Gökalp'ın çok dikkatli bir tarzda belirttiği gibi, Türk aile yapısı anne ve babanın eşit haklar sahip olduğu iki yönlü bir kimliği ortaya koyar. Çiftler arasında birlikte etkileşim diyebileceğimiz ikili bir oluşum söz konusudur. ¹³⁴

Ünlü araştırmacı Radolff Türk kadınlığı hakkında, kızların vücutlarını, göğüslerini göstermelerini ayıp ve töreye aykırı olduğunu, peçe kullanmadıklarını, her

¹²⁸ Tahir Çağatay, **Günün Sosyolojisine Giriş**, s.136

¹²⁹ Arslantürk ve Amman, a.g.e., s.322

¹³⁰ Arslantürk ve Amman, a.g.e., s.323

¹³¹ Arslantürk ve Amman, a.g.e., s.317

¹³² Türkdoğan a.g.e., s.611

¹³³ N. Sami Banarlı, **Resimli Türk Edebiyat Tarihi**, İst. , 1971 , s.12

¹³⁴ Türkdoğan a.g.e. , s.599 - 600

toplantıya iştirak ettiklerini, Türklerin evlilik ve aile hayatlarının çok mükemmel olduğunu bildirmektedir.¹³⁵

Eski Türk aile yapısı sürekliliğini İslamiyet ile de korumuştur. İslami Türk ailesi, eski Türk ailesinden kaynaklanan özelliklerini yeni normlarla daha da güçlendirmiştir.¹³⁶

Cumhuriyet öncesi Fransa hukukundan etkilenecek özellikle Tanzimat döneminde alınan kararlarla gelenekli Türk aile yapısı bozulmak istenmiştir. Oysaki tamamen bireyselliği ön plana çıkartan batı ve Amerika kültürüyle paralel olarak Türk aile yapısını ele almak çok yanlıştır.¹³⁷

Japonya veya Asyalı toplumlara baktığımızda, sosyal dinamizmalarının temelinde yatan aile değerlerine yönelmek suretiyle kültürel miraslarını korumuşlardır. Bu ülkelerde, aile topluluk eğilimi ve güven duygusunu uyandırmada önemli etken olmuştur.¹³⁸

Yapılan araştırmalar günümüzde dine inananların ve ailenin öneminin arttığını göstermektedir. Dünya Değerler Araştırması'na göre insanlık hızla dini değerlere ve tekrar aile yapısına yöneliyor.

Ailenin Türkiye bölümünü yürüten TESEV (Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı) Araştırmasının verilerine göre Türkiye'de 1991 yılında Türk insanının %63'ü din önemli derken, 1997 de bu oran %83'e çıkmıştır. Araştırmanın Türkiye bölümün yürüten Prof. Dr. Yılmaz Esmer Türk insanının görünüşünü şöyle açıklıyor: Ailesine, dinine ve geleneklerine önem veren, kaderciliğin ağır bastığı bir toplum. Ama bir yandan da teknolojik gelişmelere çok açık. Kendisi ve ailesi hakkında oldukça iyimser, fakat ülkenin geleceği hakkında karamsar.¹³⁹

¹³⁵ Arslantürk ve Amman, a.g.e., s.321

¹³⁶ Türkdoğan a.g.e. , s.619

¹³⁷ Türkdoğan a.g.e., s.631

¹³⁸ Türkdoğan a.g.e. , s.641

¹³⁹ Arslantürk ve Amman, a.g.e., s.323

Türk milletinin gerçek yüzünü temsil eden aile dünyanın en sağlam birliği olma özelliğini muhafaza etmektedir. Türk ailesi gücünü hem İslam öncesi törelerden hem de İslam dininin aileyi koruyucu tavrından almaktadır.¹⁴⁰

Aile müessesesinin toplum içindeki düzgünlüğü ve sağlamlığı o toplumun medeniyetinin ve düzeninin temelidir. Bu yüzden aile müessesinin sağlam esaslara bağlanması, bütün beşeri hukuk sistemlerinin üzerinde durduğu gayelerden biri olmuştur.¹⁴¹

Bir ailenin vücut bulması için cinsi birleşme ve kan bağı kâfi olmadığı gibi zaruri de değildir. Asıl olan babalık meselesinin çözümlenmesi ve aile sistemine girmektir. Bu nedenle aile bir sözleşmeler zinciri ve sosyolojik bir vakadır.¹⁴²

Ailenin bir biyolojik çiftleşme hadisesi olmadığı açıktır. Ailenin doğması için yazılı veya yazısız hukukun esaslarına göre kurulmuş, toplumun yaşamak, devam etmek isteğine vasıta olacak bir erkek-kadın beraberliği vücuda gelmelidir. Bu beraberlik içinde ferdin menfaati aileye, ailenin menfaati de topluma bağlanmalıdır.¹⁴³

Diğer dinlerde olduğu gibi fazlasıyla İslam nikâha ve meşruiyete önem vermiştir. Zinayı da hem bu yüzden, hem ahlaki, psikolojik ve sağlık sebepleri ile reddetmiş ve suç saymıştır. Meşru evlilikler, akrabalığı, yakınlıkları, sevgileri arttırır, toplumun mensubiyet şuurunu genişletir, pekiştirir. Bir yerde tabii özleşmeler yerine geçer.

Aile ve toplum iç içedir. Biri olmadan diğerini anlayamayız. Birinin özelliği diğerine akseder. Birindeki bozukluk diğerinde de belirir.

İslam aileye çok önem vermiştir, onu bütün sosyal müesseselerin üstünde tutmuştur. Aileye güven ve istikrarın kaynağı olarak bakmıştır.

¹⁴⁰ Arslantürk ve Amman, a.g.e., s.286

¹⁴¹ Muhammed Tahir b. Aşur, a.g.e , s.219.

¹⁴² Fındıkoğlu, a.g.e., s.97-106

¹⁴³ Fındıkoğlu, a.g.e., s.100,

Ailenin başlangıcı evlenmedir. Evlenme biyolojik, psikolojik ve sosyal yanı çok yönlü bir işlemdir. Onun için ilk şart nikâhtır. Nikâh bir akittir. Dolayısıyla hukuki ve sosyal bir işlemdir.¹⁴⁴ Evlilik önemli bir akittir. Bu önemli akdi gerçekleştirmeden önce tarafların iyi düşünmesi, ömür boyu sürecek beraberliğin mesut geçmesi için çok önemlidir.

Kültürel mirasımızı korumamızın, medeniyetimizin ve düzenimizin yolu, kökümüzden gelen aileye ve değerlerimize yönelmek ve onları yaşatmakla olacaktır.

Aksi takdirde evliliğe biyolojik birleşme olarak bakan batı ülkelerinde olduğu gibi, toplumsal yapımızın en güçlü odak noktası olan ailemizin bozulması kaçınılmazdır.

¹⁴⁴ Sezen a.g.e. , s.269 - 260

II. BÖLÜM

ANKET BULGULARI VE BAĞINTILARI

A) ANKET BULGULARI

1. Genel Tablolar

TABLO : 1.1. Ankete Katılan Öğrencilerin Fakültelere Göre Dağılımı

FAKÜLTELER	ERKEK		KIZ		TOPLAM	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
EĞİTİM	25	5,8	34	7,9	59	13,8
FEN-EDEBİYAT	24	5,6	29	6,8	53	12,4
HUKUK	25	5,8	31	7,2	56	13,1
MÜHENDİSLİK	32	7,5	10	2,3	42	9,8
TEKNİK EĞİTİM	31	7,2	9	2,1	40	9,3
İİBF	26	6,1	28	6,5	54	12,6
TİP	30	7,0	31	7,2	61	14,3
İLAHİYAT	30	7,0	33	7,7	63	14,7
TOPLAM	223	52,1	205	47,9	428	100

Araştırmaımıza katılan öğrencilerin fakültelere göre dağılımı incelendiğinde (büyükten küçüğe doğru) %14,7 oranla İlahiyat, %14,3 oranla Tıp, %13,8 oranla Eğitim, %13,1 oranla Hukuk, %12,6 oranla İİBF, %12,4 oranla Fen-Edebiyat, %9,8 oranla Mühendislik ve %9,3 oranla da Teknik Eğitim fakültesinin olduğu görülmektedir.

Araştırmaımıza katılan toplam 428 ğrencinin Fakültelere göre dağılımı incelenmiş ve İlahiyat Fakültesi % 14,7 oranla (63 ğrenci) katılımda en yüksek payı oluşturmuştur. Sırasıyla Tıp Fakültesi % 14,3 (61 ğrenci), Eğitim Fakültesi % 13,8 (59 ğrenci), Hukuk Fakültesi % 13,1 (56 ğrenci), İBF % 12,6 (54 ğrenci), Fen Edebiyat Fakültesi % 12,4 (53 ğrenci), Mühendislik % 9,8 (42 ğrenci) ve Teknik Eğitim Fakültesi % 9,3 (40 ğrenci) şeklindeki oranlarla katılımdaki bütünü sağlamışlardır.

Anket uygulanırken fakülteler arasındaki oranın dengeli olmasına zen gösterildiği gibi; anketimize katılan öğrencilerin kız (%47,9) ve erkek (%52,1) oranlarının dengeli olmasına da dikkat edilmiştir. Ancak Teknik Eğitim Fakültesinde okuyan kız öğrencilerin az olmasından (%2,1) ve Mühendislik Fakültesinde de

(%2,3) imkân bulunamadığından dolayı kız öğrencilerin oranı bu iki fakültede düşük olmuştur. Bu durum anketimize de yansımış ve Mühendislik Fakültesi %9,8 ve Teknik Eğitim Fakültesi de %9,3 oranları ile en düşük payı oluşturmuşlardır.

TABLO : 1.2. Ankete Katılan Öğrencilerin Medeni Durumlarına Göre Dağılımı

Medeni Durum	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Bekâr	213	95,5	49,8	202	98,5	47,2	415	97,0
Evli	10	4,5	2,3	3	1,5,	0,7	13	3,0
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Anketimize katılan öğrencilerin % 97 si (415 öğrenci) bekâr, % 3 ü (10 öğr.) ise evlidir. Dolayısıyla anketimize katılan öğrencilerin doğal olarak büyük çoğunluğunu (% 97) bekârlar oluşturmaktadır.

Erkek öğrencilerin % 95,5 (213 öğr.)'i bekâr, % 4,5 (10 öğr.)'i evlidir. Kız öğrencilerin % 98,5 (202 öğr.)'i bekâr, % 1,5 (3 öğr.)'i evlidir.

Yetişkinliğe geçiş aşamasında olan öğrenciler Üniversiteyi normal süresi içinde tamamlama arzusu ve ekonomik özgürlüklerini elde etme istekleri evlenme süresini geciktirmekte, dolayısıyla üniversitede okurken evlenenlerin sayısı % 3 gibi çok düşük bir oranda kalmaktadır.

TABLO : 1.3. Ankete Katılan Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre

Dağılımı

Sosyo-Ekonomik Düzey	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Fakir	19	8,5,	4,4	6	2,9	1,4	25	5,8
Çok Fakir				2	1	0,5	2	0,5
Orta	183	82,1	42,8	175	85,4	40,9	358	83,6
Zengin	20	9	4,7	19	9,3	4,4	39	9,1
Çok Zengin	1	0,4	0,2	3	1,4	0,7	4	0,9
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Tablodan da görüldüğü gibi öğrencilerimizin (25 öğr.) % 5,8'i fakir, (2 öğr.)

% 0,5 çok fakir, (358 öğr.) % 83,6 orta, (39 öğr.) % 9,1 zengin, (4 öğr.) % 0,9 çok zengin olup, öğrencilerin büyük çoğunluğunu %83 oranla orta gelirli ailelerin çocukları oluşturmaktadır.

Erkek öğrencilerin % 8,5 (19 öğr.)'i fakir, % 82,1 (183 öğr.)'i orta gelirli, % 9 (20 öğr.)'u zengin ve % 0,4 (1 öğr.)'ü çok zengindir. Kız öğrencilerin % 1 (2 öğr.)'i çok fakir, % 2,9 (6 öğr.)'u fakir, % 85,4 (175 öğr.)'ü orta gelirli, % 9,3 (19 öğr.)'ü zengin, % 1,4 (3 öğr.)'ü çok zengindir.

Türkiye gibi gelişmekte olan ve enflasyon oranı yüksek olan bir ülkede bu oranlar yani orta sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin çok fazla oluşu gayet normaldir.

TABLO : 1.4. Ankete Katılan Öğrencilerin Doğum Yerine Göre Dağılımı

Doğum Yeri	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Köy	41	18,4	9,6	9	4,4	2,1	50	11,7
Kasaba	18	8,1	4,2	19	9,3	4,4	37	8,6
Şehir	91	40,8	21,3	84	41,3	19,6	175	40,9
Büyükşehir	69	30,9	16,1	87	42,4	20,3	156	36,4
Yurtdışı	4	1,8	0,9	5	2,4	1,2	9	2,1
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Ankete katılan öğrencilerin doğum yerleri ve yetiştikleri yerler ele alındığında ilk sırayı % 40,9 ile (175 öğr.) şehirler almaktadır. Diğer yerler sırasıyla % 36,4

(156 öğr.) büyük şehirler, % 17,7 ile (50 öğr.) köyler, % 8,6 ile (37 öğr.) kasabalar ve % 2,1 ile (9 öğr.) ülke dışındaki yerlerdir.

Erkek öğrencilerin % 18,4 (41 öğr.)'ü köyde, % 8,1 (18 öğr.)'i kasabada, % 40,8 (91 öğr.)'i şehirde, % 30,9 (69 öğr.)'ü büyük şehirde, % 1,8 (4 öğr.)'i yurtdışında doğup büyümüştür. Kız öğrencilerin % 4,4 (9 öğr.)'ü köyde, % 9,3 (19 öğr.)'ü kasabada, % 41,5 (85 öğr.)'i şehirde, % 42,4 (87 öğr.)'ü büyük şehirde, % 2,4 (5 öğr.)'ü yurtdışında doğup büyümüştür.

Katılımcı öğrencilerin büyük çoğunluğunu %40,9 oranla şehirlerde ve %36,4 oranla Büyük Şehirlerde doğan ve büyüyen öğrenciler oluşturmaktadır.

Şehir ve büyük şehirlerde doğup büyüyen öğrenci oranının yüksek oluşu, ekonomik sıkıntılar vb nedenlerle köy ve kasabalardan, şehir ve büyük şehirlere kayan nüfusun bir göstergesi niteliğindedir.

TABLO : 1.5. Ankete Katılan Öğrencilerin Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
17–20	79	35,4	18,5	107	52,7	25,0	186	43,4
21–24	116	52	27,2	90	43,9	21,2	206	48,4
25–28	26	11,6	6,0	7	3,4	1,6	33	7,6
29-	2	1	0,4				2	0,4
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Tablo incelendiğinde de görüleceği gibi katılımcı öğrencilerin çoğunluğunu % 48,4 lük oranla (206 öğr.) 21–24 yaş arasındaki kişiler oluşturmaktadır. Bu gurubu % 43,4 lük bir oranla (186 öğr.) 17–20 yaş arasındaki öğrenciler takip etmektedir. 25–28 yaş arasındaki öğrenciler % 7,6’lık oranla (33 öğr.) bütün içerisinde küçük bir oran oluşturmaktadır. 29 ve üzeri yaşta olanlar ise sadece % 0,4 lük bir oranda (2 öğr.) kalmışlardır.

Erkek öğrencilerin % 35,4 (79 öğr.)’ü 17–20, % 52 (116 öğr.)’si 21–24, % 11,6 (26 öğr.)’sı 25–28, % 1 (2öğr.)’i 29 ve üzeri yaşındadır. Kız öğrencilerin % 52,7 (108 öğr.)’si 17–20, % 43,9 (90 öğr.)’u 21–24, % 3,4 (7 öğr.)’ü 25–28 yaşlarındadır.

Görüldüğü gibi öğrencilerin çoğunluğu 17–24 yaş grubu öğrencilerden meydana gelmiştir. Bu yaş grubu aynı zamanda üniversitede okuyan en kalabalık öğrenci grubudur. Bu yaş grubundaki gençler ergenliğin getirdiği problemleri çözmüşler; yetişkinliğe geçiş aşamasının kaygılarını yaşamakta veya yaşamaya hazırlanmaktadırlar. Bu gençler yeni bir birey olurken, toplumsal yaşam içinde çeşitli ilişkilere girmekte, buna bağlı olarak yaşam tarzları ve dünya görüşleri de doğal olarak etkilenmektedir.

2. Dini Kanaatler İle İlgili Tablolar

2.1. İnanç İle İlgili Tablolar

TABLO : 2.1.1. “Her şeyi Yaratan, Bilen, Her şeye Gücü Yeten Bir Allah Vardır.”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	220	98,7	51,4	193	94,1	45,1	413	96,5
Kararsız				10	4,9	2,3	10	2,3
Hayır	3	1,3	0,7	2	1	0,5	5	1,2
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Tabloda da görüldüğü gibi öğrencilerin çok büyük bir kısmı % 96,5'i (413 öğr.) Allah'a inanmaktadır. % 1,2'lik gibi (5 öğr.) çok az bir kısmını ise Allah a inanmayan öğrenciler oluşturmaktadırlar. % 2,3 lük (10 öğr.) kısmını ise henüz karar verememiş öğrenciler oluşturmaktadır.

Erkek öğrencilerin % 98,7 (220 öğr.)'lig kısmı Allah'a inanırken, kız öğrencilerin % 94,1 (193 öğr.)'lig kısmı inanmaktadır. Erkek öğrencilerin % 1,3 (3 öğr.)'lük kısmı inanmamaktadır, kızlarda bu oran % 1 (2 öğr.)'dir. Kararsız erkek öğrenci yoktur. Kız öğrencilerin ise % 4,9 (10 öğr.)'u kararsızdır.

**TABLO : 2.1.2. “Ahlaklı Bir Hayat Yaşadığım Sürece Dini İnaçlar Benim İçin
Önemli Değildir.”**

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	26	11,7	6,1	36	17,6	8,4	62	14,5
Kararsız	17	7,6	4,0	23	11,2	5,4	40	9,3
Hayır	180	80,7	42,1	146	71,2	34,1	326	76,2
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Öğrencilerin % 76,2 (326 ögr.) gibi büyük bir kısmı için dini inanç önemlidir. % 14,5 (62 ögr.)’lig bir kısmı için ise ahlaklı bir hayat yaşamak dini inançtan önce gelmektedir. % 9,3 (40 ögr.)’lük bir kısım ise henüz karar verememişlerdir.

Erkek öğrencilerin % 80,7 (180 ögr.)’si için dini inanç önemlidir. Kızlarda bu oran % 71,2 (146 ögr.)’dir. Erkek öğrencilerin % 11,7 (26 ögr.)’si ahlaklı bir hayat yaşamayı dini inanca tercih etmektedir. Kızlarda bu oran % 17,6 (36 ögr.)’dir. Erkek öğrencilerin % 7,6 (17 ögr.)’sı, kız öğrencilerin % 11,2 (23 ögr.)’si kararsızdır.

TABLO : 2.1.3. “Kuran-ı Kerim İslam Dini’nin Kutsal Kitabıdır ve Tek Bir Harfi

Bile Değişmeden Günümüze Kadar Gelmiştir.”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	207	92,8	48,4	162	79	37,9	369	86,2
Kararsız	12	5,4	2,8	26	12,7	6,1	38	8,9
Hayır	4	1,8	0,9	17	8,3	4,0	21	4,9
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Anketimize katılan öğrencilerin % 86,2 (369 öğr.)’lik gibi çok büyük bir oranı Kuranın İslam dininin kutsal kitabı olduğunu ve tek bir harfinin bile değişmeden günümüze kadar geldiğini kabul etmektedir. % 4,9 (21 öğr.)’luk bir kısım buna inanmamaktadır. % 8,9 (38 öğr.)’luk bir kısım da bu konuda henüz karar verememiştir.

Erkek öğrencilerin % 92,8 (207 öğr.)’lik gibi büyük bir kısmı Kuran-ı Kerimin İslam dininin kutsal kitabı olduğunu ve tek bir harfi bile değişmeden günümüze kadar geldiğini düşünmektedir. Kızlarda bu oran % 79 (162 öğr.)’dir. Erkek öğrencilerin % 1,8 (4 öğr.) gibi düşük bir oranı bunu kabul etmemektedir. Kızlarda bu oran % 8,3 (17 öğr.)’tür. Kız öğrencilerin kabul etmeme oranı erkeklerin yaklaşık dört katıdır. Aynı şekilde erkelerin % 5,4 (12 öğr.)’ü kararsızken, kızlarda bu oran % 12,7 (26 öğr.)’dir.

TABLO : 2.1.4 “Tabiat Kanunları Ya da Tesadüfler Bana Göre Dünyada Olup

Biten Her Şeyi Açıklayabilir.”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	20	11	4,7	23	11,2	5,4	43	10,0
Kararsız	25	11,2	5,8	37	18,1	8,6	62	14,5
Hayır	178	79,8	41,6	145	70,7	33,9	323	75,5
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Anketimize katılan öğrencilerin $\frac{3}{4}$ ü (% 75,5 – 323 öğr.) tabiat kanunları ya da tesadüfleri dünyada olup biten her şeyi açıklayacağı fikrine inanmamaktadır. % 14,5 (62 öğr.)’i ise henüz karar verememiştir. % 10 (43 öğr.)’luk bir kısım ise buna inanmamaktadır.

Erkek öğrencilerin % 79,8 (178 öğr.)’i tabiat kanunları ya da tesadüflerin dünyada olup biten her şeyi açıklayacağına inanmamaktadır. Kızlarda bu oran % 70,7 (145 öğr.)’dir. Erkek öğrencilerin % 11 (20 öğr.)’i, kız öğrencilerin % 11,2 (23 öğr.)’si buna inanmaktadır. Erkek öğrencilerin % 11,2 (25 öğr.)’si, kız öğrencilerin % 18,1 (30 öğr.)’i kararsızdır.

**TABLO : 2.1.5 “Hz. Muhammed Allah’ın İnsanlara Gönderdiği Son Peygamber
Ve En Mükemmel İnsandır”**

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	208	93,3	48,6	164	80	38,3	372	86,9
Kararsız	9	4	2,1	25	12,2	5,8	34	7,9
Hayır	6	2,7	1,4	16	7,8	3,7	22	5,1
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Öğrencilerin % 86,9 (372 öğr.)’luk bir oranı Hz Muhammed in son peygamber ve en mükemmel bir insan olduğuna inanmaktadır. % 7,9 (34 öğr.)’luk kısmı henüz kararsızdır. % 5,1 (22 öğr.)’lik bir kısmı ise buna inanmamaktadır.

Erkek öğrencilerin % 93,3 (208 öğr.)’ü, kız öğrencilerin % 80 (164 öğr.)’i Hz. Muhammed’in Allah’ın insanlara gönderdiği son peygamber ve en mükemmel insan olduğuna inanmaktadır. Erkek öğrencilerin % 2,7 (6 öğr.)’si, kız öğrencilerin % 7,8 (16 öğr.)’i bu gerçeğe inanmamaktadır. Erkek öğrencilerin % 4 (9 öğr.)’ü, kız öğrencilerin % 12,2 (25 öğr.)’si kararsızdır. Erkek ve kız öğrencilerin oran farkları dikkat çekicidir.

TABLO : 2.1.6. “Öldükten Sonra Yeniden Dirilmek ve İnsanların Bu Dünyada

Yaptıklarının Hesabını İlahi Mahkemede Verecek Olması Fikri

Bana Saçma Geliyor”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	8	3,6	1,9	13	6,3	3,0	21	4,9
Kararsız	7	3,1	1,6	29	14,2	6,8	36	8,4
Hayır	208	93,3	48,6	163	79,5	38,1	371	86,7
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Tablo incelendiğinde öğrencilerin % 86 (371 öğr.)’lık gibi bir çoğunluğu ahiret inancına sahiptir. % 8,4 lük (36 öğr.) bir oran henüz karar verememiştir. % 4,9 (21 öğr.)’luk bir oran ise ahirete inanmamaktadır.

Erkek öğrencilerin % 93,3 (208 öğr.)’ü, kız öğrencilerin % 79,5 (163 öğr.)’i ahirete inanmaktadır. Erkek öğrencilerin %3,6 (8 öğr.)’sı, kız öğrencilerin % 6,3 (13 öğr.)’ü ise ahirete inanmamaktadır. Kararsızların oranı erkeklerde % 3,1 (7 öğr.), kızlarda % 14,2 (29 öğr.)’dir. Bu tabloda da erkeklerle kızların oran farkı dikkat çekicidir.

**TABLO : 2.1.7. “Bütün İnsani Problemler Dinin Yardımı Olmaksızın Bilimler
Tarafından Çözülebilir”**

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	25	11,2	5,8	27	13,2	6,3	52	12,1
Kararsız	30	13,5	7,0	50	24,4	11,7	80	18,7
Hayır	168	75,3	39,3	128	62,4	29,9	296	69,2
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Öğrencilerin % 69,2 (296 öğr.)’lik gibi bir kısmı insani problemlerin çözümünde dinin yardımına ihtiyaç olduğu inancındadır. % 18,7 (80 öğr.)’lik gibi bir oran ise henüz karar verememişlerdir. % 12,1 (52 öğr.)’lik bir dilim ise insani problemlerin çözümünde dinin yardımına ihtiyaç duymamaktadır.

Erkek öğrencilerin % 73,3 (168 öğr.)’ü, kız öğrencilerin % 62,4 (128 öğr.)’ü insani problemlerin çözümünde dinin yardımına ihtiyaç olduğunu düşünmektedir. Erkeklerin % 11,2 (25 öğr.)’si, kızların % 13,2 (27 öğr.)’si insani problemlerin çözümünde dine ihtiyaç olmadığını düşünmektedir. Kararsızların oranı erkeklerde % 13,5 (30 öğr.), kızlarda % 24,4 (50 öğr.)’tür.

2.2. İbadet İle İlgili Tablolar

TABLO : 2.2.1. “Hiç Namaz Kılmıyorum”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	38	17	8,9	59	28,8	13,8	97	22,7
Kararsız	4	1,8	0,9	17	8,3	4,0	21	4,9
Hayır	181	81,2	42,3	129	62,9	30,1	310	72,4
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Anketimize katılan öğrencilerin % 72,4 (310 öğr.)’ü namaz kılmaktayken % 22,7 (97 öğr.)’si ise kılmamaktadır. % 4,9 (21 öğr.)’luk bir kısmı ise henüz kararsızdır.

Erkek öğrencilerin % 81,2 (181 öğr.)’si, kız öğrencilerin ise % 62,9 (129 öğr.)’u namaz kılmaktadır. Erkeklerin % 17 (38 öğr.)’si, kızların % 28,8 (59 öğr.)’i hiç namaz kılmamaktadır. Bu soruda erkeklerin % 1,8 (4 öğr.)’i, kızların % 8,3 (17 öğr.)’ü kararsız kalmıştır.

Erkekler ile kızların oran farkları burada da dikkat çekicidir.

TABLO : 2.2.2. “Ramazan Ayının (Herhangi Bir Özüüm Yoksa) Tamamında ve Bazı Mübarek Günlerde Oruç Tutarım”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	190	85,2	44,4	158	77,1	36,9	348	81,3
Kararsız	10	4,5	2,3	10	4,9	2,3	20	4,7
Hayır	23	10,3	5,4	37	18	8,6	60	14,0
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Öğrencilerin % 81,3 (348 öğr.)’ü oruç tutmaktadır. % 14 (60 öğr.)’ü oruç ibadetini yerine getirmemektedir. % 4,7 (20 öğr.)’si ise henüz karar verememiştir.

Erkek öğrencilerin % 85,2 (190 öğr.)’si, kız öğrencilerin % 77,1 (158 öğr.)’i oruç tutmaktadır. Erkeklerin % 10,3 (23 öğr.)’ü, kızların % 18 (23 öğr.)’i ise oruç tutmamaktadır. Erkeklerin % 4,5 (10 öğr.)’i, kızların % 4,9 (10 öğr.)’u kararsız kalmıştır.

TABLO : 2.2.3. “Düzenli Olarak Kuran Okurum”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	65	29,1	15,2	65	31,7	15,2	130	30,4
Kararsız	35	15,7	8,2	37	18,1	8,6	72	16,8
Hayır	123	55,2	28,7	103	50,2	24,1	226	52,8
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Tabloda görüldüğü gibi % 52,8 (226 öğr.)’lik bir kısım düzenli kuran okumamaktadır. % 30,4 (130 öğr.)’lük bir dilim düzenli bir şekilde Kuran okumakta iken, % 16,8 (72 öğr.)’lik bir dilim ise henüz karar verememişlerdir.

Erkek öğrencilerin % 29,1 (65 öğr.)’i, kız öğrencilerin % 31,7 (65 öğr.)’si düzenli olarak Kuran okumaktadır. Düzenli olarak Kuran okumayanların oranı erkeklerde % 55,2 (123 öğr.), kızlarda ise % 50,2 (103 öğr.)’dir. Erkeklerin % 15,7 (35 öğr.)’si, kızların % 18,1 (27 öğr.)’i kararsızdır.

TABLO : 2.2.4 “Anne-Baba ve Çevre Dini İbadetlerini Yerine Getirdiği

İçin Bende Getiriyorum”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	24	10,8	5,6	26	12,7	6,1	50	11,7
Kararsız	28	12,5	6,5	24	11,7	5,6	52	12,1
Hayır	171	76,7	40,0	155	75,6	36,2	326	76,2
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Öğrencilerin % 76 (326 öğr.)’lık bir kısmı yani ¾’lük bölümü dini ibadetlerini kendi istediği için yerine getirmektedirler. % 11,7 (50 öğr.)’lik bir oran anne-baba ve çevresi dini ibadetlerini yerine getirdiği için bunu yapmaktadır. % 12,1 (52 öğr.)’lik bir kısmı ise kararsızdır.

Erkek öğrencilerin % 76,7 (171 öğr.)’si, kız öğrencilerin % 75,6 (155 öğr.)’sı dini ibadetlerini kendi istediği için yerine getirmektedir. Erkeklerin % 10,8 (24 öğr.)’i, kızların % 12,7 (26 öğr.)’si anne-baba ve çevresi dini ibadetlerini yerine getirdiği için ibadet etmektedir. Kararsızların oranı erkeklerde % 12,5 (28 öğr.), kızlarda % 11,7 (24 öğr.)’dir.

TABLO : 2.2.5. “Dini İbadetlerimi Yerine Getirebilecek Kadar Bilgiye Sahibim”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	179	80,3	41,8	130	63,4	30,4	309	72,2
Kararsız	29	13	6,8	25	12,2	5,8	54	12,6
Hayır	15	6,7	3,5	50	24,4	11,7	65	15,2
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Öğrencilerin % 72,2 (309 öğr.)’lik bir kısmı dini ibadetlerini yerine getirebilecek kadar bilgiye sahiptir. % 15,2 (62 öğr.)’si bu bilgiden yoksundur. % 12,6 (54 öğr.)’sı ise henüz karar verememişlerdir.

Erkek öğrencilerin % 80,3 (179 öğr.)’ü, kız öğrencilerin % 63,4 (130 öğr.)’ü dini ibadetlerini yerine getirebilecek kadar bilgiye sahiptir. Erkeklerin % 6,7,(15 öğr.)’si, kızların % 24,4 (50 öğr.)’ü o bilgiye sahip değildir. Erkeklerin % 13 (29 öğr.)’ü, kızların % 12,2 (25 öğr.)’si bu konuda kararsızdır.

2.3. Bilgi ve Duygu İle İlgili Tablolar

TABLO : 2.3.1. “Evlatlar Yaşlı Ebeveynlere Bakmakla Yükümlü (Mükellef)’dür.”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	210	94,2	49,1	177	86,4	41,4	386	90,4
Kararsız	6	2,7	1,4	14	6,8	3,3	20	4,7
Hayır	7	3,1	1,6	14	6,8	6,8	21	4,9
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Öğrencilerin % 90,4 (386 öğr.)’lük gibi büyük bir oranı evlatların yaşlı ebeveynlerine bakmakla yükümlü olduğu görüşündedir. % 4,9 (21 öğr.)’luk bir kısmı bu görüşe katılmamakta, % 4,7 (20 öğr.)’lik bir kısım ise kararsız olduğunu belirtmektedir.

Erkek öğrencilerin % 94,2 (210 öğr.)’si, kız öğrencilerin % 86,4 (177 öğr.)’ü evlatların yaşlı ebeveynlerine bakmakla yükümlü olduğunu düşünmektedir. Erkeklerin % 3,1 (7 öğr.)’i, kızların % 6,8 (14 öğr.)’i böyle düşünmemektedir. Erkeklerin % 2,7 (6 öğr.)’si, kızların % 6,8 (14 öğr.)’i kararsızdır.

**TABLO : 2.3.2. “İçki, Kumar, Faiz, Zina, Falcılık ve Büyücülük İslam da
Büyük Günahlardandır”**

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	208	93,3	48,6	184	89,8	43,0	392	91,6
Kararsız	8	3,6	1,9	12	5,9	2,8	20	4,7
Hayır	7	3,1	1,6	9	4,3	2,1	16	3,7
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Anketimize katılan öğrencilerin % 91,6 (392 öğr.)’sı içki, kumar, faiz, zina, falcılık ve büyücülüğün İslam’da büyük bir günah olduğunu kabul etmektedirler. % 4,7 (20 öğr.)’si bu konuda tereddütdedir. % 3,7 (16 öğr.)’si ise bu görüşe katılmamaktadır.

Erkek öğrencilerin % 93,3 (208 öğr.)’ü, kız öğrencilerin % 89,8 (184 öğr.)’i içki, kumar, zina, falcılık ve büyücülüğün İslam’da büyük günah olduğunu kabul etmektedir. Erkeklerin % 3,1 (7 öğr.)’i, kızların % 4,3 (9 öğr.)’ü bunu kabul etmemektedir. Kararsızların oranı erkeklerde % 3,6 (8 öğr.), kızlarda % 5,9 (12 öğr.)’dur.

TABLO : 2.3.3. “Dini Görevlerimi Yerine Getiremediğim İçin Üzülüyorum”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	162	72,7	37,9	133	64,9	31,1	195	68,9
Kararsız	23	10,3	5,4	42	20,5	9,8	65	15,2
Hayır	38	17	8,9	30	14,6	7,0	68	15,9
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Katılımcıların % 68,9 (195 öğr.)’u yeni görevlerini yerine getiremediği için üzülmemektedir. % 15,2 (65 öğr.)’si kararsızdır. % 15,9 (68 öğr.)’u ise herhangi bir üzüntü duymamaktadır.

Erkek öğrencilerin % 72,7 (162 öğr.)’si, kız öğrencilerin % 64,9 (133 öğr.)’u dini görevlerini yerine getirmediği için üzülmemektedir. Erkeklerin % 17 (38 öğr.)’si, kızların % 14,6 (30 öğr.)’si herhangi bir üzüntü duymamaktadır. Erkeklerin % 10,3 (23 öğr.)’ü, kızların % 20,5 (42 öğr.)’i kararsızdır.

TABLO : 2.3.4. “Dua Etmek İnsanın Küçüldüğünü Gösterdiği İçin Dua Etme İhtiyacı Hissetmem”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	6	2,7	1,4	2	1	0,5	8	1,9
Kararsız	6	2,7	1,4	10	4,9	2,3	16	3,7
Hayır	211	94,6	49,3	193	94,1	45,1	404	94,4
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

% 94,4 (404 öğr.)’lük gibi çok büyük bir oran dua etmenin ve bir ihtiyaç olduğuna inanmaktadır. % 3,7 (16 öğr.)’lik bir kısım kararsız bir görüş belirtirken, % 1,9 (8 öğr.)’luk gibi çok küçük bir kısmı ise küçüldüklerini hissettikleri için dua etme ihtiyacı hissetmemektedirler.

Erkek öğrencilerin % 94,6 (211 öğr.)’sı, kız öğrencilerin % 94,1 (193 öğr.)’i dua etmenin bir ihtiyaç olduğuna inanmaktadır. Erkeklerin % 2,1, (6 öğr.)’i, kızların % 1 (2 öğr.)’i küçüldüklerini hissettikleri için buna inanmamaktadır. Kararsızların erkeklerde % 2,1 (6 öğr.), kızlarda ise % 4,9 (10 öğr.)’dur.

TABLO : 2.3.5. “Kendimi Dinin Büyük Günah Olarak Tanıttığı Yanlışları

Yapmış Günahkâr Bir İnsan Olarak Görüyorum”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	69	31	16,1	23	11,2	5,4	92	21,5
Kararsız	46	20,6	10,7	38	18,5	8,9	84	19,6
Hayır	108	48,4	25,2	144	70,3	33,6	252	58,9
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Öğrencilerin % 58,9 (252 öğr.)’u büyük günah olarak bilinen yanlışları yapmış, günahkâr bir insan olmadıklarını belirtirken, % 21,5 (92 öğr.)’i bunun aksini belirtmektedirler. % 19,6 (84 öğr.)’sı ise henüz karar verememiştir.

Erkek öğrencilerin % 48,4 (108 öğr.)’ü, kız öğrencilerin % 70,3 (144 öğr.)’ü kendilerini dinin büyük günahları olarak bilinen yanlışları yapmış, günahkâr bir insan olmadıklarını belirtirken, erkeklerin % 31 (69 öğr.)’i, kızların % 11,2 (23 öğr.)’si kendilerini bu günahları işlemiş günahkâr biri olarak görmektedir. Erkeklerin % 20,6 (46 öğr.)’sı, kızların % 18,5 (38 öğr.)’i kararsızdır.

**TABLO : 2.3.6. “Din Ölüm Karşısında İnsana Başka Yoldan Elde Edemeyeceği
Bir Güven Duygusu Verir”**

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	201	90,2	47,0	156	76,1	36,4	357	83,4
Kararsız	13	5,8	3,0	29	14,1	6,8	42	30,8
Hayır	9	4	2,1	20	9,8	4,7	29	6,8
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Ankete katılan öğrencilerin % 83,4 (357 öğr.)’ü dinin ölüm karşısında insana güven duygusu verdiği görüşündedir. % 30,8 (42 öğr.)’si henüz karar verememiştir. % 6,8 (29 öğr.) ise dinin ölüm karşısında dinin ölüm karşısında güven duygusu vermediğini düşünmektedirler.

Erkek öğrencilerin % 90,2 (201 öğr.)’si, kız öğrencilerin % 76,1 (156 öğr.)’i dinin ölüm karşısında insana güven duygusu verdiğini düşünmektedir. Erkeklerin % 4 (9 öğr.)’ü, kızların % 9,8 (20 öğr.)’i böyle düşünmemektedir. Erkeklerde % 5,8 (13 öğr.)’i, kızların ise % 14,1 (29 öğr.)’i kararsız kalmıştır.

TABLO : 2.3.7. “Zaman Zaman Vaaz Veya Dini Sohbetlere Katılmak Beni Duygulandırır”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	159	71,3	37,1	127	62	29,7	286	66,8
Kararsız	30	13,5	7,0	32	15,6	7,5	62	14,5
Hayır	34	15,2	7,9	46	22,4	10,7	80	18,7
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Öğrencilerin % 66,8 (286 öğr.)’i vaaz ve dini sohbetlere katılmaktan duyulanmaktadır. % 14,5 (62 öğr.)’i kararsızdır. % 18,7 (80 öğr.)’si ise bu konuda olumsuz görüş belirtmiştir.

Erkek öğrencilerin % 71,3 (159 öğr.)’ü, kız öğrencilerin % 62 (127 öğr.)’si vaaz veya diğer sohbetlere katılmaktan dolayı duyulanmaktadır. Erkeklerin % 15,2 (34 öğr.)’si, kızların % 22,4 (46 öğr.)’ü bu konuda olumsuz görüş belirtmiştir. Kararsızların oranı erkeklerde % 13,5 (30 öğr.), kızlarda % 15,6 (32.öğr.)’dir.

3.Kız-Erkek Öğrenci İlişkileri İle İlgili Tablolar

TABLO : 3.1. “Karşı Cinsle İletişimde Dini İnancının Bana Verdiği Sınırlar

İçinde Hareket Ederek Ona Göre Kendimi Ayarlarım”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	147	65,9	34,3	133	64,9	31,1	280	65,4
Kararsız	40	17,9	9,3	30	14,6	7,0	70	16,4
Hayır	36	16,2	8,4	42	20,5	9,8	78	18,2
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Ankete katılan öğrencilerin % 65,4 (280 öğr.)’lük bir kısmı karşı cinsle iletişimde dini inancının gerektirdiği şekilde kendini ayarlayarak hareket etmektedirler. % 18,2 (78 öğr.)’lik bir kısmı bu konuda dini inancının sınırlarına göre hareket etmemektedir. % 16,4 (70 öğr.)’lük bir kısım ise bu konuda kararsız kalmıştır.

Erkek öğrencilerin % 65,9 (147 öğr.)’u, kız öğrencilerin % 64,9 (133 öğr.)’u karşı cinsle iletişimde dini inancının verdiği sınırlar içinde hareket etmekte ve kendini ayarlamaktadır. Erkeklerin % 16,2 (36 öğr.)’si, kızların % 20,5 (42 öğr.)’i bu konuda dini inançları önemsememektedir. Erkeklerin % 17,9 (40 öğr.)’u, kızların % 14,6 (30 öğr.)’si kararsızdır.

TABLO : 3.2. “Kadın ve Erkeğin Tokalaşmasının Dini Bir Sakıncası Yoktur.”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	90	40,3	21	112	54,6	26,2	202	47,2
Kararsız	47	21,1	11	28	13,7	6,5	75	17,5
Hayır	86	38,6	20,1	65	31,7	15,2	151	35,3
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Kadın ve erkeğin tokalaşmasının dini bir sakıncası yoktur” diyen öğrencilerin oranı % 47.2 (202 öğr.)’dir. Buna karşılık % 35.3 (151 öğr.)’ü kadın ve erkeğin tokalaşmasının dinen sakıncalı olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin % 17.5 (75 öğr.)’i bu konuda kararsızdır.

Erkek öğrencilerin % 40,3 (90 öğr.)’ü, kız öğrencilerin % 54,6 (112 öğr.)’sı kadın ve erkeğin tokalaşmasının dini bir sakıncasının olmadığını düşünmektedir. Erkeklerin % 38,6 (86 öğr.)’sı, kızların % 31,7 (65 öğr.)’si kadın ve erkeğin tokalaşmasını dinen sakıncalı bulmaktadır. Kararsızların oranı erkeklerde % 21,1 (47 öğr.)’i, kızlarda % 13,7 (28 öğr.)’dir.

TABLO : 3.3. “Bir Erkek/Kız Arkadaşının Olması Benim İçin Önemlidir”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	127	57	29,6	119	58,1	27,8	246	57,5
Kararsız	32	14,3	7,5	23	11,2	5,4	55	12,9
Hayır	64	28,7	15,0	63	30,7	14,7	127	29,7
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Tablo 3.3. deki bulgulara göre öğrencilerin % 57,5 (246 öğr.)’i için kız-erkek arkadaşının olması önemlidir. % 29,7 (127 öğr.)’si bunun önemsiz olduğuna inanmaktadır. % 12,9 (55 öğr.)’luk bir kısım ise henüz bir karar verememiştir.

Erkek öğrencilerin % 57 (127 öğr.)’si kız, kız öğrencilerin % 58,1 (119 öğr.)’i erkek arkadaşının olmasını önemsemektedir. Erkeklerin % 28,7 (64 öğr.)’si, kızların % 30,7 (63 öğr.)’si ise buna önem vermemektedir. Erkeklerin % 14,3 (32 öğr.)’ü, kızların % 11,2 (23 öğr.)’si ise bu konuda görüş belirtmemiştir.

TABLO: 3.4. “Kardeşçe Bir Arkadaşlık Kurulmasının Gerekli ve Faydalı Olduğu Kanaatindeyim.”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	179	80,3	41,8	167	81,5	39	346	80,8
Kararsız	23	10,3	5,4	18	8,7	4,2	41	9,6
Hayır	21	9,4	4,9	20	9,8	4,7	41	9,6
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Ankete katılan öğrencilerin %80.8 (346 öğr.)’i gibi oldukça büyük bir oranda kardeşçe bir arkadaşlık kurulmasının gerekli ve faydalı olduğu kanaatinde dir. %9.6 (41 öğr.)’sı bu konuda bir görüş belirtmemekte, kararsız kalmaktadır. Aynı oranda ve sayıda öğrenci ise kardeşçe bir arkadaşlık kurulmasının gerekli ve faydalı olduğunu düşünmemektedir.

Erkek öğrencilerin % 80,3 (179 öğr.)’ü, kız öğrencilerin % 81,3 (167 öğr.)’ü kardeşçe bir arkadaşlık kurulmasının gerekli ve faydalı olduğu kanaatinde dir. Erkeklerin % 9,4 (21 öğr.)’ü, kızların % 9,8 (20 öğr.)’i zıt görüş belirtmiştir. Kararsızların oranı erkeklerde % 10,3 (23 öğr.), kızlarda % 8,7 (18 öğr.)’dir.

TABLO : 3.5. “Cinsel İlişki Söz Konusu Edilmeden, Kız Erkek Arkadaşlığı Gereklidir”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde Erkek Genel		Sayı	Yüzde Kız Genel		Sayı	Yüzde
Evet	117	52,5	27,3	136	66,3	31,8	253	59,1
Kararsız	48	21,5	11,2	29	14,2	6,8	77	18,0
Hayır	58	26	13,6	40	19,5	9,3	98	22,9
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Ankete katılan öğrencilerin % 59,1 (253 öğr.)’i cinsel ilişki söz konusu olmaksızın kurulan kız-erkek arkadaşlığının gerekli olduğuna inanmaktadırlar. % 22,9 (98 öğr.)’u kız-erkek arkadaşlığının gerekli olduğuna inanmamaktadırlar. % 18 (77 öğr.)’lik bir oran ise henüz karar verememiştir.

Erkek öğrencilerin % 52,5 (117 öğr.)’i, kız öğrencilerin % 63,3 (136 öğr.)’ü cinsel ilişki söz konusu edilmeden, kız-erkek arkadaşlığının gerekli olduğunu düşünmektedir. Erkeklerin % 26 (58 öğr.)’sı, kızların % 19,5 (40 öğr.)’i ise bunun gerekli olmadığını düşünmektedir. Erkeklerin % 21,5 (48 öğr.)’i, kızların % 14,2 (29 öğr.)’si kararsızdır.

TABLO : 3.6. “Evlilik Öncesi Bir Erkek/Kızla Cinsel İlişkiye Girmeden

Duygusal Yakın İlişki Yaşanabilmelidir.”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	83	37,2	19,4	118	57,6	27,6	201	47,0
Kararsız	40	17,9	9,3	27	13,1	6,3	67	15,7
Hayır	100	44,9	23,4	60	29,3	14,0	160	37,4
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Anketimize katılan öğrencilerin % 47 (201 öğr.)’si evlilik öncesi bir kız – erkek cinsel ilişkiye girmeden flört hayatının yaşanabileceğini düşünmektedirler. % 37,4 (160 öğr.)’ü bunun aksini düşünmektedirler. % 15,7 (67 öğr.)’si ise henüz karar verememiştir.

Erkek öğrencilerin % 44,9 (100 öğr.)’u, kız öğrencilerin % 29,3 (60 öğr.)’ü evlilik öncesi kız / erkek ile ilişkiye girmeden duygusal yakın ilişki yaşanmaması gerektiğini düşünmektedir. Erkeklerin % 37,2 (83 öğr.)’si, kızların % 57,6 (118 öğr.)’sı böyle bir ilişkinin yaşanması gerektiğini düşünmektedir. Kararsızların oranı erkeklerde % 17,9 (40 öğr.), kızlarda % 13,1 (27 öğr.)’dir.

TABLO : 3.7. “Erkek-Kız İle Arkadaşlık Yapma ve Duygusal Yakın İlişki Kurma

Konusundaki Dini Kısıtlamaları Saçma Buluyorum”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	30	13,4	7,0	51	24,9	11,9	81	18,9
Kararsız	35	15,7	8,2	44	21,5	10,3	79	18,5
Hayır	158	70,9	36,9	110	53,6	25,7	268	62,6
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Anketimize katılan öğrencilerin % 62,6 (268 öğr.)’lık bir kısmı bir kız-erkek arkadaşlık etme ve flört etme konusundaki dini kısıtlamaları saçma bulmamaktadırlar. %18,9 (81 öğr.)’luk bir kısmı bu konuda kısıtlamaları saçma bulmakta iken % 18,5 (79 öğr.) gibi bir oran ise bu konuda kararsız kalmıştır.

Erkek öğrencilerin % 70,9 (158 öğr.)’u, kız öğrencilerin % 53,6 (110 öğr.)’sı erkek / kız ile arkadaşlık yapma ve duygusal yakın ilişki kurma konusundaki dini kısıtlamaları doğru bulmaktadır. Erkeklerin % 13,4 (30 öğr.)’ü, kızların ise % 24,9 (51 öğr.)’u bu kısıtlamaları saçma bulmaktadır. Kararsızların oranı erkeklerde % 15,7 (35 öğr.), kızlarda % 21,5 (44 öğr.)’tir.

TABLO : 3.8. “Evlilik ve Eş Seçimi Konusundaki Görüş ve Tutumlarımda Dini

İnanç ve Değerler Beni Asla Bağlamaz.”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	22	9,9	5,1	36	17,6	8,4	58	13,6
Kararsız	18	8,1	4,2	23	11,2	5,4	41	9,6
Hayır	183	82	42,8	146	71,2	34,1	329	76,9
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Ankete katılan öğrencilerin % 76,9 (329 öğr.)’luk bir kısım evlilik ve eş seçiminde dini inanç ve değerlerin kendisini bağladığını belirtmektedir. % 13,6 (58 öğr.)’lık bir kısmı bu konuda zıt görüş belirtmektedir. % 9,6 (41 öğr.)’lık bir kısım ise bu konuda kararsız kalmıştır.

Erkek öğrencilerin % 82 (183 öğr.)’si, kız öğrencilerin ise % 71,2 (146 öğr.)’si evlilik ve eş seçimi konusunda dini inanç ve değerlerine göre hareket ederken, erkeklerin % 9,9 (22 öğr.)’u, kızların % 17,6 (36 öğr.)’sı bu konuda dini inanç ve değerlerinin kendini asla bağlamadığını belirtmiştir. Kararsızların oranı erkeklerde % 8,1 (18 öğr.), kızlarda % 11,2 (23 öğr.)’dir.

TABLO : 3.9. “Evleneceğim Kişiyi Seçerken Başka Özellikler Yanında En Fazla

Dindar ve Ahlaklı Olmasına Önem Veririm”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	133	59,6	31,1	105	51,2	24,5	238	55,6
Kararsız	39	17,5	9,1	39	19	9,1	78	18,2
Hayır	51	22,9	11,9	61	29,8	14,3	112	26,2
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Öğrencilerin % 55,6 (238 ögr.)’lık bir kısmı evleneceği kişiyi seçerken başka özellikleri yanında ilk önce dindar ve ahlaklı olmasına önem vermektedirler. % 26,2 (112 ögr.)’lik bir kısmı bu konuda zıt görüş belirtirken, % 18,2 (78 ögr.)’lik bir kısım ise kararsız kalmışlardır.

Erkek öğrencilerin % 59,6 (113 ögr.)’sı, kız öğrencilerin % 51,2 (105 ögr.)’si evleneceği kişiyi seçerken en fazla dindar ve ahlaklı olmasına önem vermektedir. Erkeklerin % 22,9 (51 ögr.)’u, kızların % 29,8 (61 ögr.)’i ise bu konuda fazla dindar ve ahlaklı olmasına önem vermemektedir. Erkeklerin % 17,3 (39 ögr.)’ü, kızların % 19 (39 ögr.)’u kararsızdır.

TABLO : 3.10. “Evleneceğim Kişinin Daha Önce Başka Birisiyle Evlilik Dışı

Cinsel İlişkisinin Olmasını Kabullenemem.”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	166	74,4	38,8	89	43,4	20,8	255	59,6
Kararsız	34	15,3	7,9	50	24,4	11,7	84	19,6
Hayır	23	10,3	5,4	66	32,2	15,4	89	20,8
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Ankete katılan öğrencilerin % 59,6 (255 öğr.)’sı evleneceği insanın daha önce başka birisiyle evlilik dışı cinsel ilişkisinin olmasını kabullenememektedirler. % 20,8

(89 öğr.)’i bunu normal karşılarlarken, % 19,6 (84 öğr.)’sı ise bu konuda kararsız kalmışlardır.

Erkek öğrencilerin % 74,4 (166 öğr.)’ü, kız öğrencilerin % 43,4 (89 öğr.)’ü evleneceği kişinin daha önce başka birisiyle cinsel ilişkisinin olmasını kabul etmemektedir. Kabullenenlerin oranı erkeklerde % 10,3 (23 öğr.), kızlarda ise % 32,2 (66 öğr.)’dir. Erkeklerin % 15,3 (34 öğr.)’ü, kızların % 24,4 (50 öğr.)’ü kararsızdır.

TABLO : 3.11. “Arada Evlilik Bağı Olmadan Kadın ve Erkek Bir Arada

Yaşayabilmelidir.”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	32	14,3	7,5	28	13,7	6,5	60	14,0
Kararsız	28	12,6	6,5	39	19	9,1	67	15,7
Hayır	163	73,1	38,1	138	67,3	32,2	301	70,3
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Öğrencilerin % 70,3 (301 öğr.)’lük bir kısmı arada evlilik olmadan kadın ve erkeğin bir arada yaşamasını doğru bulmamaktadırlar. % 15,7 (67 öğr.)’lik bir kısım bu konuda kararsızdır. % 14 (60 öğr.)’lük bir kısmı ise evlilik bağı olmadan da kadın ve erkeğin bir arada yaşayabileceği görüşünü savunmaktadırlar.

Erkek öğrencilerin % 73,1 (163 öğr.)’i, kız öğrencilerin % 67,3 (138 öğr.)’ü arada evlilik bağı olmadan kadın ve erkeğin birlikte yaşamalarına karşıdır. Erkeklerin % 14,3 (32 öğr.)’ü, kızların ise % 13,7 (28 öğr.)’si zıt görüş belirtmiştir. Kararsızların oranı erkeklerde % 12,6 (28 öğr.), kızlarda ise % 19 (39 öğr.)’dur.

TABLO : 3.12. “Başka Bir Dine İnanan veya Herhangi Bir Dini İnancı Olmayan

Bir Kişiyle Evlenebilirim”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	84	37,7	19,6	56	27,3	13,1	140	32,7
Kararsız	47	21,1	11,0	32	15,6	7,5	79	18,5
Hayır	92	41,2	21,5	117	57,1	27,3	209	48,8
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Öğrencilerin % 48,8 (209 öğr.)’lik bir kısmı başka bir dine inanan veya herhangi bir inancı olmayan bir kişi ile evlenmeyi reddederken, % 32,7 (140 öğr.)’lik bir kısmı evlenebileceğini söylemiştir. % 18,5 (79 öğr.)’lik bir kısım ise henüz bir karar verememiştir.

Erkek öğrencilerin % 41,2 (92 öğr.)’si, kız öğrencilerin % 57,1 (117 öğr.)’i başka bir dine inanan veya bir dini inancı olmayan birisiyle evlenmek istememektedir. Erkeklerin % 37,7 (84 öğr.)’si, kızların % 27,3 (56 öğr.)’ü böyle birisiyle evlenebileceğini belirtmiştir. Kararsızların oranı erkeklerde %21,1 (47 öğr.), kızlarda ise % 15,6 (32 öğr.)’dir.

TABLO :3.13. “Görücü Usulü Evliliği Doğru Buluyorum.”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	53	23,8	12,4	43	21	10	96	22,4
Kararsız	65	29,1	15,2	53	25,9	12,4	118	27,6
Hayır	105	47,1	24,5	109	53,1	25,5	214	50
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Öğrencilerin % 50 (214 öğr.)’si görücü usulü evliliği doğru bulmamaktadır. %22,4 (96 öğr.)’lük bir kısım bunu doğruluğuna inanmakta, % 27,6 (118 öğr.)’lık bir kısım ise bu konuda kararsız kalmaktadır.

Erkek öğrencilerin % 47,1 (105 öğr.)’i, kız öğrencilerin % 53,1 (109 öğr.)’i görücü usulü evliliği doğru bulmamaktadır. Doğru bulanların oranı erkeklerde % 23,8 (53 öğr.), kızlarda ise % 21 (43 öğr.)’dir. Bu konuda erkek öğrencilerin % 28,1 (65 öğr.)’i gibi yüksek bir oranda ve kızlarda % 25,9 (53 öğr.)’u gibi yine yüksek bir oranda kararsız bulunmaktadır.

TABLO : 3.14. “Cinsel Tecrübe Kazanmak ve Evliliğe Hazırlanmak İçin Cinsel Deneyim Şarttır”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	40	17,9	9,3	27	13,2	6,3	67	15,7
Kararsız	22	9,9	5,1	28	13,6	6,5	50	11,7
Hayır	161	72,2	37,6	150	73,2	35,0	311	72,7
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Öğrencilerin % 72,7 (311 öğr.)’lik bir kısım cinsel tecrübe kazanmak ve evliliğe hazırlanmak için cinsel deneyimin şart olmadığına inanmaktadırlar. % 15,7 (67 öğr.)’lik bir kısım bunun gerekliliğine inanırken, % 11,7 (50 öğr.)’lik bir kısım ise henüz karar verememişlerdir.

Erkek öğrencilerin % 72,2 (161 öğr.)’si, kız öğrencilerin % 73,2 (150 öğr.)’si cinsel tecrübe kazanmak ve evliliğe hazırlanmak için cinsel deneyimin şart olmadığını düşünmektedir. Erkeklerin % 17,9 (40 öğr.)’u, kızların % 13,2 (27 öğr.)’si ise cinsel deneyimin şart olduğuna inanmaktadır. Kararsızların oranı erkeklerde % 9,9 (22 öğr.), kızlarda ise % 13,6 (28 öğr.)’dir.

TABLO :3.15. “Evlilik Dışı Cinsel İlişki Kuran’da Yasaklandığı İçin Bu Tür İlişkilerden Uzak Dururum.”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	156	70	36,4	140	68,3	32,7	296	69,2
Kararsız	32	14,3	7,5	24	11,7	5,6	56	13,1
Hayır	35	15,7	8,2	41	20	9,6	76	17,8
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Öğrencilerin % 69,2 (296 öğr.)’lik bir kısmı, zina (evlilik dışı cinsel ilişki) dan Kuranı kerim yasakladığı için uzak durmaktadırlar. % 17,8 (76 öğr.)’lik bir kısmı bu konuda zıt görüş belirtirken, % 13,1 (56 öğr.)’lik bir kısım ise kararsız kalmışlardır.

Erkek öğrencilerin % 70 (156 öğr.)’i, kız öğrencilerin % 68,3 (140 öğr.)’ü evlilik dışı cinsel ilişki Kuran’da yasaklandığı için bu tür ilişkilerden uzak durmaktadır. Erkeklerin % 15,7 (35 öğr.)’si, kızların % 20 (41 öğr.)’si Kuran’ın yasağını dikkate almamaktadır. Erkeklerin % 14,3 (32 öğr.)’ü, kızların ise % 11,7 (24 öğr.)’si kararsızdır.

TABLO : 3.16 “Bekâretin Bir Genç Kızda Olup Olmaması Önemli Değildir”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	17	7,6	4	46	22,4	10,7	63	14,7
Kararsız	27	12,1	6,3	24	11,7	5,6	51	11,9
Hayır	179	80,3	41,8	135	65,9	31,5	314	73,4
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Öğrencilerin % 73,4 (314 öğr.)’lük bir kısım bekâretin bir genç kız için önemli olduğunu düşünmektedirler. Aksine % 14,7 (63 öğr.)’lik bir kısım bekâretin önemine inanmamaktadırlar. % 11,9 (51 öğr.)’lik bir kısım ise bu konuda kararsız kalmışlardır.

Erkek öğrencilerin % 80,3 (179 öğr.)’ü, kız öğrencilerin % 65,9 (135 öğr.)’u bekâretin bir genç kızda olması gerektiğini düşünmektedir. Erkeklerin % 7,6 (17 öğr.)’sı, kızların % 22,4 (46 öğr.)’ü bekâretin önemli olmadığını düşünmektedir. Kararsızların oranı erkeklerde % 12,1 (27 öğr.), kızlarda % 11,7 (24 öğr.)’dir.

TABLO : 3.17 “Bekaret Bir Genç Kız İçin En Başta Gelen Namusluluk Göstergesidir”

Cevaplar	ERKEK			KIZ			TOPLAM	
	Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde		Sayı	Yüzde
		Erkek Genel			Kız Genel			
Evet	147	65,9	34,3	102	49,7	23,8	249	58,2
Kararsız	32	14,4	7,5	28	13,7	6,5	60	14,0
Hayır	44	19,7	10,3	75	36,6	17,5	119	27,8
TOPLAM	223	100	52,1	205	100	47,9	428	100

Ankete katılan öğrencilerin % 58,2 (249 öğr.)’si bekâretin bir genç kız için en başta gelen namusluluk göstergesi olduğunu düşünmektedirler. % 27,8 (119 öğr.)’i bekâretin en başta gelen namusluluk göstergesi olmadığı görüşünü savunurken, % 14 (60 öğr.)’ü ise bu konuda kararsız kalmışlardır.

Erkek öğrencilerin % 65,9 (147 öğr.)’u, kız öğrencilerin % 49,7 (102 öğr.)’si bekâretin genç kız için en başta gelen namusluluk göstergesi olduğunu düşünmektedir. Erkeklerin % 19,7 (44 öğr.)’si, kızların % 36,6 (75 öğr.)’sı bunu düşünmemektedir. Kararsızların oranı erkeklerde % 14,4 (32 öğr.), kızlarda % 13,7 (28 öğr.)’dir.

B) DİNİ KANAATLER İLE KIZ-ERKEK ÖĞRENCİ İLİŞKİLERİ ARASINDAKİ BAĞINTI TABLOLARI

Anketin birinci bölümü (dini kanaatler ile ilgili sorular) ile ikinci bölümü (kız / erkek öğrenci ilişkileri ile ilgili sorular)’nın, dini kanaatler açısından bağıntı tablolarını oluşturabilmek için dini kanaatler ile ilgili sorulara Romen rakamı, kız / erkek ilişkileri ile ilgili sorulara harfler verilerek gösterilmiştir. Kız ve erkek öğrencilerin bağıntı tabloları ayrı ayrı gösterilmiştir. Araştırmamızın asıl amacını oluşturan dini kanaatler ile kız-erkek öğrenci ilişkisi arasındaki genel bağıntı tabloları son bölümde gösterilmiştir.

Dini Kanaatler İle İlgili Sorular:

I : Her şeyi yaratan, bilen ve her şeye gücü yeten bir Allah vardır.

II : Hz. Muhammed Allah’ın insanlara gönderdiği son peygamber ve en mükemmel insandır.

III : Öldükten sonra yeniden dirilmek ve insanların bu dünyada yaptıklarının hesabını ilahi mahkemede vereceği fikri bana saçma geliyor.

IV : Hiç namaz kılmıyorum.

V : Ramazan ayının (herhangi bir özrüm yoksa) tamamında ve bazı mübarek günlerde oruç tutarım.

VI : Düzenli olarak Kur’ an okurum.

VII : İçki, kumar, faiz, zina, falcılık ve büyücülük İslam’da büyük günahlardandır.

VIII : Dini görevlerimi yerine getiremediğim için üzülüyorum.

IX : Dua etmek insanın küçüldüğünü gösterdiği için, dua etme ihtiyacı hissetmem.

X : Din ölüm karşısında insana başka yoldan elde edemeyeceği bir güven duygusu verir.

XI : Kuranı Kerim İslam dininin kutsal kitabıdır ve tek bir harfi bile değişmeden günümüze kadar gelmiştir.

XII : Bütün insani problemler dinin yardımı olmaksızın bilimler tarafından çözülebilir.

XIII : Anne, baba ve çevre dini ibadetlerini yerine getirdiği için bende getiriyorum.

Kız-Erkek Öğrenci İlişkileri İle İlgili Sorular:

A : Karşı cins ile iletişimde dini inancımın bana verdiği sınırla içinde hareket ederek ona göre kendimi ayarlarım.

B : Kadın ve erkeğin tokalaşmasının dini bir sakıncası yoktur.

C : Bir erkek / kız arkadaşının olması benim için önemlidir.

D : Cinsel ilişki söz konusu edilmeden kız erkek arkadaşlığı gereklidir.

E : Evlilik öncesi bir erkek / kız ile cinsel ilişkiye girmeden yakın duygusal ilişki yaşayabilmelidir.

F : Erkek / kızla arkadaşlık yapma ve duygusal yakın ilişki kurma konusundaki dini kısıtlamaları saçma buluyorum.

G : Evlilik ve eş seçimi konusundaki görüş ve tutumlarımda dini inanç ve değerler beni asla bağlamaz.

H : Evleneceğim kişiyi seçerken başka özellikleri yanında en fazla dindar ve ahlaklı olmasına önem veririm.

J : Evleneceğim kişinin daha önce başka birisiyle evlilik dışı cinsel ilişkisinin olmasını kabullenemem.

- K** : Arada evlilik bağı olmadan da kadın ve erkek bir arada yaşamalıdır.
- L** : Başka bir dine inanan veya herhangi bir dini inancı olmayan bir kişiyle evlenebilirim.
- M** : Cinsel tecrübe kazanmak ve evliliğe hazırlanmak için cinsel deneyim şarttır.
- N** : Evlilik dışı cinsel ilişki Kur' an' da yasaklandığı için bu tür ilişkilerden uzak dururum.
- O** : Bekâretin bir genç kızda olup olmaması önemli değildir.
- P** : Bekâret bir genç kız için en başta gelen namusluluk göstergesidir.

TABLO 4.1. Üniversitede Okuyan Gençlerin Dini Kanaatleri İle İletişime Ve

Arkadaşlığa Dayalı Kız – Erkek Öğrenci İlişkileri Arasındaki

Bağıntı Tablosu

ERKEK ÖĞRENCİ		İletişime ve Arkadaşlığa Dayalı Kız / Erkek Öğrenci İlişkileri Bağıntısı			
Dini Kanaatler Bağıntısı		Pearson' s R Value			
Pearson' s R Value		A	B	C	D
I	,480	,371	-,319	-,054	-,119
II	,631	,371	-,319	-,054	-,119
III	-,729	,371	-,319	-,054	-,119
IV	-,450	,371	-,319	-,054	-,119
V	,420	,371	-,319	-,054	-,119
VI	-,005	,371	-,319	-,054	-,119
VII	,087	,371	-,319	-,054	-,119
VIII	,471	,371	-,319	-,054	-,119
IX	-,225	,371	-,319	-,054	-,119
X	,374	,371	-,319	-,054	-,119
XI	,399	,371	-,319	-,054	-,119
XII	-,218	,371	-,319	-,054	-,119
XIII	-,178	,371	-,319	-,054	-,119

TABLO 4.2. Üniversitede Okuyan Gençlerin Dini Kanaatleri İle İletişime Ve

Arkadaşlığa Dayalı Kız – Erkek Öğrenci İlişkileri Arasındaki

Bağıntı Tablosu

KIZ ÖĞRENCİ		İletişime ve Arkadaşlığa Dayalı Kız / Erkek Öğrenci İlişkileri Bağıntısı			
Dini Kanaatler Bağıntısı		Pearson' s R Value			
Pearson' s R Value		A	B	C	D
I	,378	,363	-,062	-,071	-,159
II	,455	,363	-,062	-,071	-,159
III	-,319	,363	-,062	-,071	-,159
IV	-,259	,363	-,062	-,071	-,159
V	,571	,363	-,062	-,071	-,159
VI	-,106	,363	-,062	-,071	-,159
VII	,233	,363	-,062	-,071	-,159
VIII	,386	,363	-,062	-,071	-,159
IX	-,122	,363	-,062	-,071	-,159
X	,233	,363	-,062	-,071	-,159
XI	,523	,363	-,062	-,071	-,159
XII	-,368	,363	-,062	-,071	-,159
XIII	-,108	,363	-,062	-,071	-,159

Tablo 2.1.1. incelendiğinde erkek öğrencilerin % 98,7 (220 öğr.)’si, kız öğrencilerin % 94,7 (193 öğr.)’sinin her şeyi yaratan, bilen, her şeye gücü yeten bir Allah olduğuna inandıkları görülmektedir. Bu konu ile ilgili tablo 4.1. (I)’e baktığımızda erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile her şeyi yaratan, bilen, her şeye gücü yeten bir Allah olduğu bağıntısı (,480) anlamlı ve olumludur. Aynı şekilde 4.2. (I)’e baktığımızda kız öğrencilerin bağıntısı (,378) anlamlı ve olumlu olduğu görülmektedir. Dini kanaatler ile her şeyi yaratan, bilen, her şeye gücü yeten bir Allah’ın varlığı ile ilgili elde ettiğimiz bağıntı sonuçları yüksek derecede anlamlı ve olumludur. Öğrencilerin büyük bir kısmı Allah’a inanmaktadır.

Tablo 2.1.5. incelendiğinde erkek öğrencilerin % 93,3 (208 öğr.)’ü, kız öğrencilerin % 80 (164 öğr.)’inin Hz. Muhammed Allah’ın insanlara gönderdiği son peygamber ve en mükemmel insan olduğunu kabul etmektedir. Tablo 4.1. (II)’e baktığımızda dini kanaatler ile Hz. Muhammed Allah’ın insanlara gönderdiği son peygamber ve en mükemmel insan bağıntısı (,631) yüksek derecede anlamlı ve olumludur. Tablo 4.2. (II)’de de kız öğrencilerin dini kanaatleri ile Hz. Muhammed Allah’ın insanlara gönderdiği son peygamber ve en mükemmel insan bağıntısı (,455) yüksek derecede anlamlı ve olumludur. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu Hz. Muhammed’in son peygamber ve en mükemmel insan olduğunu düşünmektedir.

Tablo 2.1.6.’da görüldüğü gibi öldükten sonra yeniden dirilmek ve insanların bu dünyada yaptıklarının hesabını ilahi mahkemede verecek olması fikri bana saçma geliyor düşüncesine erkek öğrencilerin % 93,3 (208 öğr.)’ü, kız öğrencilerin % 79,5 (163 öğr.)’i hayır diye cevap verdiği görülmektedir. Bu konu ile ilgili 4.1. (III) tablosuna baktığımızda erkek öğrencilerin bağıntısının (-,729) yüksek derecede anlamlı ve olumsuz olduğu, tablo 4.2. (III)’e baktığımızda kız öğrencilerin bağıntısının (-,319) anlamlı ve olumsuz olduğu görülmektedir. Öğrencilerin dini kanaatleri ile öldükten sonra yeniden dirilmek ve insanların bu dünyada yaptıklarının hesabını ilahi mahkemede verecek olması fikri bana saçma geliyor düşüncesi arasında anlamlı ve olumsuz yüksek derecede bir bağıntı vardır. Dolayısıyla öğrenciler ahirete inanmakta ve bu konuda samimi görülmektedir.

Tablo 2.2.1. incelediğimizde erkek öğrencilerin % 81,2 (181 öğr.)'si, kız öğrencilerin %62,9 (129 öğr.)'u hiç namaz kılmıyorum şeklindeki ifademize hayır cevabını vermişlerdir. Erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile hiç namaz kılmıyorum ifadesi arasındaki bağıntı tablo 4.1. (**IV**) görüldüğü gibi (-,450) yüksek derecede anlamlı ve olumsuzdur. Kız öğrencilerin dini kanaatleri ile hiç namaz kılmıyorum ifadesi arasındaki bağıntı tablo 4.2. (**IV**) görüldüğü gibi (-,259) anlamlı ve olumsuzdur. Öğrencilerin büyük bir kısmı namaz kılmaktadır. Erkek öğrencilerin namaz kılma oranı ve bağıntısı kız öğrencilere göre daha yüksektir. Üniversitede erkek öğrenciler kız öğrencilere göre namaz konusunda daha hassastır.

Tablo 2.2.2.'de görüldüğü gibi erkek öğrencilerin % 85,2 (190 öğr.)'si, kız öğrencilerin % 77,1 (158 öğr.)'i oruç tutma konusunda evet cevabını vermişlerdir. Erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile oruç arasındaki bağıntı tablo 4.1. (**V**)'de görüldüğü gibi (,420) anlamlı ve olumludur. Kız öğrencilerin dini kanaatleri ile oruç arasındaki bağıntı tablo 4.2. (**V**)'de görüldüğü gibi (,571) anlamlı ve olumludur. Öğrencilerin büyük bir kısmı oruç tutmaktadır.

Tablo 2.2.3.'ü incelediğimizde erkek öğrencilerin % 55,2 (123 öğr.)'si, kız öğrencilerin % 50,2 (103 öğr.)'si düzenli olarak Kuran okumamaktadır. Erkek öğrencilerin % 29,1 (65 öğr.), kız öğrencilerin % 31,7 (65 öğr.)'si düzenli olarak Kuran okumaktadır. Erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile düzenli olarak Kuran okuma arasındaki bağıntı tablo 4.1. (**VI**)'de görüldüğü gibi (-,005) anlamlı ve olumsuzdur. Kız öğrencilerin dini kanaatleri ile düzenli olarak Kuran okuma arasındaki bağıntı tablo 4.2. (**VI**)'de görüldüğü gibi (-,106) anlamlı ve olumsuzdur. Üniversitede okuyan erkek ve kız öğrencilerin düzenli olarak Kuran okuma alışkanlıklarının olmadığı görülmektedir.

Tablo 2.3.2. incelendiğinde erkek öğrencilerin % 93,3 (208 öğr.)'ü, kız öğrencilerin % 89,8 (184 öğr.)'inin içki, kumar, faiz, zina, falcılık ve büyücülüğün İslam'da büyük günahlardan olduğunu bilmektedir. Erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile büyük günahlar arasındaki bağıntı tablo 4.1. (**VII**)'de görüldüğü gibi (,087) anlamlı ve olumludur. Kız öğrencilerin büyük günahlar konusundaki bağıntısı tablo 4.2. (**VII**)'de görüldüğü gibi (,233) anlamlı ve olumludur.

Tablo 2.3.3. incelendiğinde erkek öğrencilerin % 72,7 (162 öğr.)'si, kız öğrencilerin % 64,9 (133 öğr.)'u dini görevlerini yerine getiremediği için üzüntü duymaktadır. Tablo 4.1. (VIII)'de görüldüğü gibi erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile dini görevlerini yerine getiremediği için üzülmeye arasındaki bağıntı (,471) anlamlı ve olumludur. Tablo 4.2. (VIII)'de görüldüğü gibi kız öğrencilerin dini kanaatleri ile dini görevlerini yerine getiremediği için üzülmeye arasındaki bağıntı (,386) anlamlı ve olumludur. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu dini görevlerini yerine getirememesi konusunda rahatsızlık duymaktadır.

Tablo 2.3.4. incelendiğinde erkek öğrencilerin % 94,6 (211 öğr.)'sı, kız öğrencilerin % 94,1 (193 öğr.)'i dua etmek insanın küçüldüğünü gösterdiği için dua etme ihtiyacı hissetmemesi konusunu hayır diye cevaplandırmıştır. Tablo 4.1. (IX) incelendiğinde erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (-,225) anlamlı ve olumsuzdur. Tablo 4.2. (IX) incelendiğinde de kız öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (-,122) anlamlı ve olumsuzdur. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu duanın gerekli ve faydalı bir şey olduğuna inanmakta ve dua etmektedir.

Tablo 2.3.6. incelendiğinde erkek öğrencilerin % 90,2 (201 öğr.)'si, kız öğrencilerin % 76,1 (156 öğr.)'i dinin ölüm karşısında insana başka yoldan elde edemeyeceği bir güven duygusu verdiğini belirtmektedir. Erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile dinin güven duygusu vermesi konusundaki bağıntı tablo 4.1. (X)'da görüldüğü gibi (,374) anlamlı ve olumludur. Kız öğrencilerin dini kanaatleri ile dinin güven duygusu vermesi konusundaki bağıntı tablo 4.2. (X)'de görüldüğü gibi (,233) anlamlı ve olumludur. Gençler ölüm vb. konularda dini bir güven kapısı olarak görmektedir. Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha çok dine güvenmektedir.

Tablo 2.1.3. incelendiğinde erkek öğrencilerin % 92,8 (207 öğr.)'i, kız öğrencilerin % 79 (162 öğr.)'u Kuran'ın günümüze kadar değişmeden gelen İslam dininin kutsal kitabı olduğunu düşünmektedir. Tablo 4.1. (XI) incelendiğinde erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (,399) anlamlı ve olumludur. Aynı şekilde kız öğrencilerin dini kanaatleri ile Kuran'ın değişmeden günümüze kadar

geldiği ve İslam dininin kutsal kitabı olduğu konusunda tablo 4.2. (**XI**)’de görüldüğü gibi bağıntısı (,523) anlamlı ve olumludur.

Tablo 2.1.7. incelendiğinde erkek öğrencilerin % 75,3 (168 öğr.)’ü, kız öğrencilerin % 62,4 (128 öğr.)’ünün bütün insani problemlerin dinin yardımı olmaksızın bilimler tarafından çözülebileceği görüşüne katılmamaktadır. Tablo 4.1. (**XII**) incelendiğinde dini kanaatler ile bütün insani problemlerin dinin yardımı olmaksızın bilimler tarafından çözülebileceği konusundaki bağıntısı (-,218) anlamlı ve olumsuzdur. Aynı şekilde kız öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konudaki bağıntısı (-,368) anlamlı ve olumsuzdur. Üniversitede okuyan gençler insani problemlerin çözümünde dine de ihtiyaç olduğunu ve gerekli olduğunu düşünmektedirler.

Tablo 2.2.4. incelendiğinde erkek öğrencilerin % 76,7 (171 öğr.)’si, kız öğrencilerin % 75,6 (155 öğr.)’sı dini ibadetlerini anne, baba ve çevre yerine getirdiği için getirmemektedir. Tablo 4.1. (**XIII**)’e baktığımızda erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile anne, baba ve çevre dini ibadetlerini yerine getirdiği için bende getiriyorum cümlesi arasındaki bağıntı (-,178) anlamlı ve olumsuzdur. Kız öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (-,108) anlamlı ve olumsuzdur. Üniversitede okuyan kız ve erkek öğrencilerin dini ibadetleri yerine getirme konusunda aile ve çevrenin etkisinin azaldığını ve bu konuda kendi iradeleri ile hareket ettiklerini görmekteyiz.

Tablo 3.1. incelendiğinde erkek öğrencilerin % 65,9 (147 öğr.)’u, kız öğrencilerin % 64,9 (133 öğr.)’u karşı cinsle iletişimde dini inancımın bana verdiği sınırlar içinde hareket ederek ona göre kendimi ayarlarım ifadesine evet diye cevap vermişlerdir. Erkek ve kız öğrenciler karşı cinsle iletişim kurarken dini inançlarına göre hareket etmektedir. Erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile kız / erkek iletişimde dini inançlarının etkisi arasındaki bağıntı tablo 4.1. (**A**)’da görüldüğü gibi (,371) anlamlı ve olumludur. Kız öğrencilerde bu bağıntı tablo 4.2. (**A**)’da görüldüğü gibi (,363) anlamlı ve olumludur.

Kadın ve erkeğin tokalaşmasının dini bir sakıncası yoktur ile ilgili tablo 3.2.’ye baktığımızda erkek öğrencilerin % 38,6 (86 öğr.)’sı, kız öğrencilerin % 31,7 (65 öğr.)’si

hayır cevabını vermiştir. Aynı tabloda erkek öğrencilerin % 40,3 (90 öğr.)'ü, kız öğrencilerin % 54,6 (112 öğr.)'sı evet cevabını vermiştir. Bu konuda erkek öğrenciler kız öğrencilere göre kadın / erkek tokalaşmasının dinen sakıncalı olduğuna daha çok inanmaktadır. Tablo 4.1. (**B**) incelendiğinde erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile kız / erkek tokalaşmasının dinen sakıncalı olmaması arasındaki bağıntı (-,319) yüksek anlamlı ve olumsuzdur. Kız öğrencilerde bu bağıntı tablo 4.2. (**B**)'de görüldüğü gibi (-,062) anlamlı ve olumsuzdur. Erkek öğrencilerin bağıntı oranı kız öğrencilere göre oldukça yüksektir.

Tablo 3.3. incelendiğinde erkek öğrencilerin % 28,7 (64 öğr.)'si, kız öğrencilerin % 30,7 (63 öğr.)'si bir kız / erkek arkadaşının olmasını önemli görmemektedir. Aynı tabloda erkek öğrencilerin % 57 (127 öğr.)'si, kız öğrencilerin % 58,1 (119 öğr.)'i bir kız / erkek arkadaşının olmasının kendisi için önemli olduğunu belirtmektedir. Bu konu ile erkek öğrencilerin dini kanaatleri arasındaki bağıntı tablo 4.1. (**C**)'de görüldüğü gibi (-,054) anlamlı ve olumsuzdur. Kız öğrencilerin dini kanaatleri ile bir kız / erkek arkadaşının olmasının önemi arasındaki bağıntı tablo 4.2. (**C**)'de görüldüğü gibi (-,071) anlamlı ve olumsuzdur. Dini kanaatlere sahip öğrencilerin bir kız / erkek arkadaşının olmasının önemsizliği bağıntısı oldukça düşüktür.

Cinsel ilişki söz konusu edilmeden kız / erkek arkadaşlığı gereklidir diyen erkek öğrenciler tablo 3.5.'te görüldüğü gibi % 52,5 (117 öğr.)'i, kız öğrenciler % 66,3 (136 öğr.)'tür. Erkek öğrencilerin % 26 (58 öğr.)'sı, kız öğrencilerin % 19,5 (40 öğr.)'i seks söz konusu edilmeden kız / erkek arkadaşlığının gerekli olmadığına inanmaktadır. Erkek öğrencilerin % 21,5 (48 öğr.)'i, kız öğrencilerin % 14,2 (29 öğr.)'si ise bu konuda kararsızdır. Kararsızların oranının yüksekliği dikkat çekicidir. Tablo 4.1. (**D**) incelendiğinde erkek öğrencilerin seks söz konusu edilmeden kız / erkek arkadaşlığı gereklidir düşüncesi ile dini kanaatler arasındaki bağıntı (-,119) anlamlı ve olumsuzdur. Tablo 4.2. (**D**)'de görüldüğü gibi kız öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (-,159) anlamlı ve olumsuzdur. Dinin kanaatlere sahip öğrenciler seks söz konusu edilmese dahi kız / erkek arkadaşlığının gerekli olduğuna inanmamaktadırlar.

TABLO 4.3. Üniversitede Okuyan Gençlerin Dini Kanaatleri İle Duygusal

Yakınlığa Dayalı Kız – Erkek Öğrenci İlişkileri Arasındaki

Bağıntı Tablosu

ERKEK ÖĞRENCİ		Duygusal Yakınlığa Dayalı Kız / Erkek Öğrenci İlişkileri Bağintısı	
Dini Kanaatler Bağintısı		Pearson' s R Value	
Pearson' s R Value		E	F
I	,480	-,140	-,131
II	,631	-,140	-,131
III	-,729	-,140	-,131
IV	-,450	-,140	-,131
V	,420	-,140	-,131
VI	-,005	-,140	-,131
VII	,087	-,140	-,131
VIII	,471	-,140	-,131
IX	-,225	-,140	-,131
X	,374	-,140	-,131
XI	,399	-,140	-,131
XII	-,218	-,140	-,131
XIII	-,178	-,140	-,131

TABLO 4.4. Üniversitede Okuyan Gençlerin Dini Kanaatleri İle Duygusal

Yakınlığa Dayalı Kız – Erkek Öğrenci İlişkileri Arasındaki

Bağıntı Tablosu

KIZ ÖĞRENCİ		Duygusal Yakınlığa Dayalı Kız / Erkek Öğrenci İlişkileri Bağintısı	
Dini Kanaatler Bağintısı		Pearson' s R Value	
Pearson' s R Value		E	F
I	,378	-,077	-,098
II	,455	-,077	-,098
III	-,319	-,077	-,098
IV	-,259	-,077	-,098
V	,571	-,077	-,098
VI	-,106	-,077	-,098
VII	,233	-,077	-,098
VIII	,386	-,077	-,098
IX	-,122	-,077	-,098
X	,233	-,077	-,098
XI	,523	-,077	-,098
XII	-,368	-,077	-,098
XIII	-,108	-,077	-,098

Tablo 3.6. incelendiğinde erkek öğrencilerin % 44,9 (100 öğr.)’u, kız öğrencilerin % 29,3 (60 öğr.)’ü evlilik öncesi bir erkek / kız ile cinsel ilişkiye girmeden duygusal yakın ilişkinin yaşanmaması gerektiğini düşünmemektedir. Kızların % 57,6 (118 öğr.)’sı, erkeklerin ise % 37,2 (83 öğr.)’sinin bu konudaki düşüncesi olumludur. Kızların erkeklere göre evlilik öncesi bir erkek / kız ile cinsel ilişkiye girmeden duygusal yakın ilişki yaşanabilmeli diyenlerin oranının yüksekliği (% 57,6) dikkat çekicidir. Tablo 4.3. (E)’yi incelediğimizde erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (-,140) anlamlı ve olumsuzdur. Tablo 4.4. (E)’ye baktığımızda kız öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (-,077) anlamlı ve olumsuzdur. Kız öğrencilerin bağıntı oranının düşüklüğü burada da dikkat çekicidir.

Tablo 3.7. incelendiğinde erkek / kız ile arkadaşlık yapma ve duygusal yakın ilişki kurma konusundaki dini kısıtlamaları saçma bulma konusunda erkek öğrencilerin % 70,9 (158 öğr.)’u, kız öğrencilerin % 53,6 (110 öğr.)’sı olumsuz görüş belirtmiştir. Erkek öğrencilerin % 70,9’u, kız öğrencilerin % 53,6’sı bu konuda dini kısıtlamaları doğru bulmakta ve gerekli görmektedir. Kız öğrencilerin oran düşüklüğü bu konuda da dikkat çekicidir. Bağıntı tablolarını gösteren tablo 4.3. (F)’de erkek öğrencilerin bağıntısı (-,131) anlamlı ve olumsuzdur. Tablo 4.4. (F)’de kız öğrencilerin bağıntısı (-,098) anlamlı ve olumsuzdur. Bağıntı oranında da kız öğrenciler erkek öğrencilere göre düşük bir orana sahiptir.

TABLO 4.5. Üniversitede Okuyan Erkek Öğrencilerin Dini Kanaatleri İle Eş**Seçimi ve Evlilik İle İlgili Bağını Tablosu**

ERKEK ÖĞRENCİ		Eş Seçimi ve Evlilikle İlgili Erkek Öğrenci Bağını				
Dini Kanaatler Bağını		Pearson' s R Value				
Pearson' s R Value		G	H	J	K	L
I	,480	-,066	,189	,258	-,149	-,228
II	,631	-,066	,189	,258	-,149	-,228
III	-,729	-,066	,189	,258	-,149	-,228
IV	-,450	-,066	,189	,258	-,149	-,228
V	,420	-,066	,189	,258	-,149	-,228
VI	-,005	-,066	,189	,258	-,149	-,228
VII	,087	-,066	,189	,258	-,149	-,228
VIII	,471	-,066	,189	,258	-,149	-,228
IX	-,225	-,066	,189	,258	-,149	-,228
X	,374	-,066	,189	,258	-,149	-,228
XI	,399	-,066	,189	,258	-,149	-,228
XII	-,218	-,066	,189	,258	-,149	-,228
XIII	-,178	-,066	,189	,258	-,149	-,228

TABLO 4.6. Üniversitede Okuyan Kız Öğrencilerin Dini Kanaatleri İle Eş Seçimi**Ve Evlilik İle İlgili Bağntı Tablosu**

KIZ ÖĞRENCİ		Eş Seçimi ve Evlilikle İlgili Kız Öğrenci Bağntısı				
Dini Kanaatler Bağntısı		Pearson' s R Value				
Pearson' s R Value		G	H	J	K	L
I	,378	-,333	,191	-,114	-,274	-,111
II	,455	-,333	,191	-,114	-,274	-,111
III	-,319	-,333	,191	-,114	-,274	-,111
IV	-,259	-,333	,191	-,114	-,274	-,111
V	,571	-,333	,191	-,114	-,274	-,111
VI	-,106	-,333	,191	-,114	-,274	-,111
VII	,233	-,333	,191	-,114	-,274	-,111
VIII	,386	-,333	,191	-,114	-,274	-,111
IX	-,122	-,333	,191	-,114	-,274	-,111
X	,233	-,333	,191	-,114	-,274	-,111
XI	,523	-,333	,191	-,114	-,274	-,111
XII	-,368	-,333	,191	-,114	-,274	-,111
XIII	-,108	-,333	,191	-,114	-,274	-,111

Tablo 3.8.'i incelediğimizde evlilik ve eş seçimi konusundaki görüş ve tutumlarında dini inanç ve değerler beni asla bağlamaz konusu ile ilgili erkek öğrencilerin % 82 (183 ögr.)'si, kız öğrencilerin % 71,2 (146 ögr.)'si hayır cevabını vermiştir. evlilik ve eş seçimi konusunda öğrenciler dini inanç ve değerlerine önem vermektedir. Tablo 4.5. (**G**)'e baktığımızda erkek öğrencilerin bu konu ile ilgili bağıntısı (-,066) anlamlı ve olumsuzdur. Tablo 4.6. (**G**)'ye baktığımızda kız öğrencilerin bağıntısı (-,333) anlamlı ve olumsuzdur.

Tablo 3.9. incelendiğinde evleneceğim kişiyi seçerken başka özellikleri yanında en fazla dindar ve ahlaklı olmasına önem veririm diyen erkek öğrencilerin oranı % 59,6 (133 ögr.), kız öğrencilerin oranı % 51,2 (105 ögr.) olduğu görülmektedir. Tablo 4.5. (**H**) incelendiğinde erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (,189) anlamlı ve olumludur. Tablo 4.6. (**H**) incelendiğinde kız öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (,191) anlamlı ve olumludur. Öğrenciler evleneceği kişiyi seçerken dindar ve ahlaklı olmasını istemektedirler.

Tablo 3.10. incelendiğinde evleneceğim kişinin daha önce başka birisi ile evlilik dışı cinsel ilişkisinin (zina) olmasını kabullenemem diyenlerin oranı erkek öğrencilerde % 74,4 (166 ögr.), kız öğrencilerde % 43,4 (89 ögr.)'tür. Erkek öğrencilerin % 10,3 (23 ögr.)'ü bunu kabullenmekte, %15,3 (34 ögr.)'ü ise bu konuda kararsız kalmaktadır. Kız öğrencilerin % 32,2 (66 ögr.)'si bunu kabullenmekte, % 24,4 (50 ögr.)'ü ise kararsız görüş belirtmektedir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre evleneceği kişinin önceden zina fiilini işlemiş olmasını kabullenme oranının (% 32,2) ve bu konuda kararsız kalma oranının (% 24,4) yüksek olması dikkat çekicidir. Erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile evleneceği kişinin daha önce başka birisi ile evlilik dışı cinsel ilişkisinin olmasını kabullenememesi bağıntısı tablo 4.5. (**J**)'de görüldüğü gibi (,258) anlamlı ve olumludur. Kız öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı tablo 4.6.(**J**)'de görüldüğü gibi (-,114) anlamsız ve olumsuzdur. Kız öğrenciler bu konuda dini kanaatlere aykırı olarak olumsuz düşünmektedirler. Erkek öğrenciler ise bu konuda oldukça hassastır.

Tablo 3.11. baktığımızda arada evlilik bağı olmadan da kadın ve erkek bir arada yaşayabilmelidir konusunda erkek öğrencilerin % 73,1 (163 ögr.)'i, kız öğrencilerin %

67,3 (138 öğr.)'ü hayır diyerek olumsuz görüş belirtmiştir. Tablo 4.5. (**K**)'te erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (-,149) anlamlı ve olumsuzdur. Tablo 4.6. (**K**)'da kız öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (-,274) anlamlı ve olumsuzdur.

Tablo 3.12. incelendiğinde başka bir dine inanan veya herhangi bir dini inancı olmayan bir kişi ile evlenebilirim konusunda erkek öğrencilerin % 41,2 (92 öğr.)'si, kız öğrencilerin % 57,1 (117 öğr.)'si olumsuz görüş belirtmiştir. Tablo 4.5. (**L**)'de görüldüğü gibi erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (-,228) anlamlı ve olumsuzdur. Tablo 4.6. (**L**)'de görüldüğü gibi kız öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (-,111) anlamlı ve olumsuzdur.

TABLO 4.7. Üniversitede Okuyan Erkek Öğrencilerin Dini Kanaatleri İle Zina**Konusundaki Bağntı Tablosu**

ERKEK ÖĞRENCİ		Zina Konusundaki Erkek Öğrenci Bağntısı	
Dini Kanaatler Bağntısı		Pearson' s R Value	
Pearson' s R Value		M	N
I	,480	-,233	,241
II	,631	-,233	,241
III	-,729	-,233	,241
IV	-,450	-,233	,241
V	,420	-,233	,241
VI	-,005	-,233	,241
VII	,087	-,233	,241
VIII	,471	-,233	,241
IX	-,225	-,233	,241
X	,374	-,233	,241
XI	,399	-,233	,241
XII	-,218	-,233	,241
XIII	-,178	-,233	,241

TABLO 4.8. Üniversitede Okuyan Kız Öğrencilerin Dini Kanaatleri İle Zina Konusundaki Bağntı Tablosu

KIZ ÖĞRENCİ		Zina Konusundaki Kız Öğrenci Bağıntısı	
Dini Kanaatler Bağıntısı		Pearson' s R Value	
Pearson' s R Value		M	N
I	,378	-,361	,229
II	,455	-,361	,229
III	-,319	-,361	,229
IV	-,259	-,361	,229
V	,571	-,361	,229
VI	-,106	-,361	,229
VII	,233	-,361	,229
VIII	,386	-,361	,229
IX	-,122	-,361	,229
X	,233	-,361	,229
XI	,523	-,361	,229
XII	-,368	-,361	,229
XIII	-,108	-,361	,229

Tablo 3.14. incelendiğinde cinsel tecrübe kazanmak ve evliliğe hazırlanmak için cinsel tecrübe şarttır konusunda erkek öğrencilerin % 72,2 (161 öğr.)'si, kız öğrencilerin % 73,2 (150 öğr.)'si olumsuz görüş belirtmiştir. Tablo 4.7. (**M**) incelendiğinde erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (-,233) anlamlı ve olumsuzdur. Tablo 4.8. (**M**) 'de ise kız öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (-,361) anlamlı ve olumsuzdur.

Tablo 3.15. incelendiğinde evlilik dışı cinsel ilişki Kuran'da yasaklandığı için bu tür ilişkilerden uzak dururum diyen erkek öğrencilerin oranı % 70 (156 öğr.), kız öğrencilerin oranı % 68,3 (140 öğr.)'tür. Tablo 4.7. (**N**)'de görüldüğü gibi erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile evlilik dışı cinsel ilişki Kuran'da yasaklandığı için bu tür ilişkilerden uzak durma arasındaki bağıntı (,241) anlamlı ve olumludur. Tablo 4.8. (**N**)'de görüldüğü gibi kız öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (,229) anlamlı ve olumludur.

TABLO 4.9. Üniversitede Okuyan Erkek Öğrencilerin Dini Kanaatleri İle Bekâret**Konusundaki Bağntı Tablosu**

ERKEK ÖĞRENCİ		Bekâret Konusundaki Erkek Öğrenci Bağntısı	
Dini Kanaatler Bağntısı		Pearson' s R Value	
Pearson' s R Value		O	P
I	,480	-,324	,267
II	,631	-,324	,267
III	-,729	-,324	,267
IV	-,450	-,324	,267
V	,420	-,324	,267
VI	-,005	-,324	,267
VII	,087	-,324	,267
VIII	,471	-,324	,267
IX	-,225	-,324	,267
X	,374	-,324	,267
XI	,399	-,324	,267
XII	-,218	-,324	,267
XIII	-,178	-,324	,267

TABLO 4.10. Üniversitede Okuyan Kız Öğrencilerin Dini Kanaatleri İle Bekâret**Konusundaki Bağntı Tablosu**

KIZ ÖĞRENCİ		Bekâret Konusundaki Kız Öğrenci Bağntısı	
Dini Kanaatler Bağntısı		Pearson' s R Value	
Pearson' s R Value		O	P
I	,378	-,104	,171
II	,455	-,104	,171
III	-,319	-,104	,171
IV	-,259	-,104	,171
V	,571	-,104	,171
VI	-,106	-,104	,171
VII	,233	-,104	,171
VIII	,386	-,104	,171
IX	-,122	-,104	,171
X	,233	-,104	,171
XI	,523	-,104	,171
XII	-,368	-,104	,171
XIII	-,108	-,104	,171

Tablo 3.16. incelendiğinde bekâretin bir genç kızda olup olmaması önemli değildir cümlesine erkek öğrencilerin % 80,3 (179 öğr.)'ü, kız öğrencilerin % 61,9 (135 öğr.)'u hayır diye cevap vermiştir. Tablo 4.9. (**O**) incelendiğinde erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (-,324) anlamlı ve olumsuzdur. Tablo 4.10. (**O**) incelendiğinde kız öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (-,104) anlamlı ve olumsuzdur. Tablolara dikkat edildiğinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre bekârete oldukça fazla önem verdikleri görülmektedir.

Tablo 3.17. incelendiğinde bekâret bir genç kız için en başta gelen namusluluk göstergesidir diyen erkek öğrencilerin oranı % 65,9 (147 öğr.)'u, kız öğrencilerin % 49,7 (102 öğr.)'dir. Erkek öğrencilerin % 19,7 (44 öğr.)'si, kız öğrencilerin % 36,7 (75 öğr.)'si hayır demiştir. Erkek öğrencilerin % 14,3 (32 öğr.)'ü, kız öğrencilerin % 13,7 (28 öğr.)'si kararsızdır. Erkek öğrenciler bu konuya kız öğrencilere göre daha fazla önem vermektedir. Tablo 4.9. (**P**)'de görüldüğü gibi erkek öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (,267) anlamlı ve olumludur. Tablo 4.10. (**P**)'de görüldüğü gibi kız öğrencilerin dini kanaatleri ile bu konu arasındaki bağıntı (,171) anlamlı ve olumludur.

TABLO 4.11. Dini Kanaatler İle Kız / Erkek Öğrenci İletişimi, Arkadaşlığı ve Duygusal Yakın İlişki Arasındaki Genel Bağntı

Dini Kanaatler	Pearson' s R Value					
Pearson' s R Value	A	B	C	D	E	F
	,547	-,490	-,248	-,133	-,370	-,556

“Karşı cins ile iletişimde dini inancımın bana verdiği sınırlar içinde hareket ederek ona gör kendimi ayarlarım.” Cümlesi ile dini kanaatlere sahip öğrenciler arasındaki bağıntı (547) anlamlı ve olumludur.

“Kadın ve erkeğin tokalaşmasının dini bir sakıncası yoktur.” Cümlesi ile dini kanaatlere sahip öğrenciler arasındaki bağıntı (-490) anlamlı ve olumsuzdur.

“Bir erkek- kız arkadaşımın olması benim için önemlidir.” Cümlesi ile dini kanaatlere sahip öğrenciler arasındaki bağıntı (-248) anlamlı ve olumsuzdur.

“Cinsel ilişki söz konusu edilmeden erkek-kız arkadaşlığı gereklidir.” Cümlesi ile dini kanaatlere sahip öğrenciler arasındaki bağıntı (-133) anlamlı ve olumsuzdur.

“Evlilik öncesi bir erkek-kız ile cinsel ilişkiye girmeden yakın duygusal ilişki yaşanabilmelidir.” Cümlesi ile dini kanaatlere sahip öğrenciler arasındaki bağıntı (-370) anlamlı ve olumsuzdur.

“Erkek-kız ile arkadaşlık yapma ve duygusal yakın ilişki kurma konusundaki dini kısıtlamaları saçma buluyorum.” Cümlesi ile dini kanaatlere sahip öğrenciler arasındaki bağıntı (-556) anlamlı ve olumsuzdur.

TABLO 4.12. Dini Kanaatler İle Eş Seçimi ve Evlilik Arasındaki Bağntı

Dini Kanaatler	Pearson' s R Value				
Pearson' s R Value	G	H	J	K	L
	-,627	,549	,410	-,539	-,444

"Evlilik ve eş seçimi konusundaki görüş ve tutumlarımda dini inanç ve değerler beni asla bağlamaz." Cümlesi ile dini kanaatlere sahip öğrenciler arasındaki bağıntı (-627) anlamlı ve olumsuzdur.

"Evleneceğim kişiyi seçerken başka özellikleri yanında en fazla dindar ve ahlaklı olmasını önem veririm." Cümlesi ile dini kanaatlere sahip öğrenciler arasındaki bağıntı (549) anlamlı ve olumludur.

"Evleneceğim kişinin daha önce başka birisi ile evlilik dışı cinsel ilişkisinin olmasını kabullenemem." Cümlesi ile dini kanaatlere sahip öğrenciler arasındaki bağıntı (410) anlamlı ve olumludur.

"Arada evlilik bağı olmadan da kadın ve erkek bir arada yaşamalıdır." Cümlesi ile dini kanaatlere sahip öğrenciler arasındaki bağıntı (-539) anlamlı ve olumsuzdur.

"Başka bir dine inanan veya herhangi bir dini inancı olmayan biriyle evlenebilirim." Cümlesi ile dini kanaatlere sahip öğrenciler arasındaki bağıntı (-444) anlamlı ve olumsuzdur.

TABLO 4.13. Dini Kanaatler İle Zina ve Bekâret Arasındaki Bağntı

Dini Kanaatler	Pearson' s R Value			
Pearson' s R Value	M	N	O	P
	-,425	,517	-,470	,340

“Cinsel tecrübe kazanmak ve evliliğe hazırlanmak için cinsel deneyim şarttır.” Cümlesi ile dini kanaatlere sahip öğrenciler arasındaki bağntı (-425) anlamlı ve olumsuzdur.

“Evlilik dışı cinsel ilişki Kuranda yasaklandığı için bu tür ilişkilerden uzak dururum.” Cümlesi ile dini kanaatlere sahip öğrenciler arasındaki bağntı (517) anlamlı ve olumludur.

“Bekâretin bir genç kızda olup olmaması önemli değildir.” Cümlesi ile dini kanaatlere sahip öğrenciler arasındaki bağntı (-470) anlamlı ve olumsuzdur.

“Bekâret bir genç kız için en başta gelen namusluluk göstergesidir.” Cümlesi ile dini kanaatlere sahip öğrenciler arasındaki bağntı (340) anlamlı ve olumludur.

C. HİPOTEZLER İLE İLGİLİ BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

1. HİPOTEZ : Üniversitede okuyan gençlerin dini kanaatleri ile iletişim kurma ve arkadaşlığa dayalı kız / erkek öğrenci ilişkilerinde olumsuz bir bağıntı vardır.

Tablo 3.1.'e baktığımızda karşı cinsle iletişimde dini inancının sınırlarına göre hareket eden öğrenci sayısı 280'dir. Bu oran 428 öğrencinin % 65,4'ünü temsil etmektedir. Tablo 3.2.'ye baktığımızda kadın ve erkeğin tokalaşmasını dinen sakıncalı bulan öğrencilerin sayısı 151'dir. Bu sayı toplam öğrenci sayısının % 35,3'ünü ifade etmektedir.

Tablo 3.3.'ü incelediğimizde bir kız/erkek arkadaşının olmasını önemsemeyenlerin oranı % 29,7 (127 öğr.)'dir. Tablo 3.5.'i incelediğimizde ise cinsel ilişki söz konusu edilmeden kız / erkek arkadaşlığını gerekli görmeyenlerin sayısı 98 öğrenci yani % 22,9'dur.

Bu dört tabloyu (3.1., 3.2., 3.3., 3.5.) birlikte değerlendirdiğimizde karşı cinsle iletişimde dini inancının sınırlarına göre hareket etmek isteyen öğrenci sayısı 280 iken bu sayının diğer tablolarda (3.2., 3.3., 3.5.) kademeli bir şekilde azaldığı ve zıt görüşte olan öğrenci sayısının (tablo 3.2., 3.3., 3.5.) arttığını görürüz. Aynı durum bu hipotezimizle ilgili bağıntı tablolarında da (tablo 4.11. **A,B,C,D**) görülmektedir. Bağıntı tablolarıyla ilgili en düşük oran tablo 4.11. **C** (-,248) ve **D** (-,133)'de bulunmaktadır.

Erkek ve kız öğrencileri karşılaştırdığımızda özellikle tablo 3.2. ve 3.5.'inde erkek ile kız öğrenciler arasındaki oran farklılığı dikkat çekicidir. Kız öğrenciler cinsel ilişki söz konusu edilmeden kız / erkek arkadaşlığının gerekli olduğuna, kadın ve erkeğin tokalaşmasının dini bir sakıncası olmadığına daha çok inanmaktadır. Erkek öğrenciler bu konularda tablo 3.2. ve 3.5.'de görüldüğü gibi kararsız kalmayı tercih etmişlerdir.

Bu hipotezimiz ile ilgili bağıntı tabloları (4.11. **A,B,C ve D**) incelendiğinde hipotezimizin doğrulandığını görürüz. Dini kanaatlere sahip öğrenciler karşı cinsle iletişim ve arkadaşlık kurma konularında dini değerlerine göre hareket etmektedir.

2. HİPOTEZ: Üniversitede okuyan gençlerin dini kanaatleri ile duygusal yakınlığa dayalı kız / erkek öğrenci ilişkilerinde olumsuz bir bağıntı vardır.

Tablo 3.6.'ya baktığımızda evlilik öncesi bir erkek / kız ile cinsel ilişkiye girmeden duygusal yakın ilişki yaşanmaması gerektiğini düşünen öğrencilerin sayısı 160 (% 37,4)'tır. Bu hipotezimiz ile ilgili olan tablo 3.7.'yi incelediğimizde erkek / kız ile arkadaşlık yapma ve duygusal yakın ilişki kurma konusunda dini kısıtlamaları saçma bulmayan öğrencilerin sayısı 268'dir. Bu sayı 428 öğrenci içerisinde % 62,6 oranını bize göstermektedir.

Bu hipotezimizle ilgili bağıntı tablolarına (4.11. **E,F**) baktığımızda duygusal yakın ilişkinin yaşanması (-,370) ve bu konudaki dini kısıtlamaların saçma bulunması (-,556) bağıntısı anlamlı ve olumsuzdur. Dolayısıyla hipotezimizin doğrulandığı görülmektedir. Dini kanaatlere sahip öğrenciler karşı cinsle duygusal yakın ilişki kurma konusunda dini kısıtlamaları gerekli görmekte ve karşı cinsle duygusal yakın ilişkinin kurulmaması gerektiğini düşünmektedir.

Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre karşı cinsle duygusal yakın ilişkinin yaşanmaması gerektiği ve bu konuda dini kısıtlamaların gerekli olduğu konularında sayı ve oran düşüklüğü (bkz. tablo 3.6. , 3.7.) dikkat çekici ve düşündürücüdür.

3.HİPOTEZ: Üniversitede okuyan gençlerin dini kanaatleri ile eş seçimi ve evlilik konusunda olumlu bir bağıntı vardır.

Tablo 3.8'e baktığımızda evlilik ve eş seçimi konusundaki görüş ve tutumların da dini inanç ve değerlerin kendisini bağladığını söyleyen öğrencilerin sayısı 329'dur. 428 öğrencinin %76,9'u bu şekilde düşünmektedir. Evleneceğim kişiyi seçerken başka özellikleri yanında en fazla dindar ve ahlaklı olmasına önem veren öğrencilerin sayısı tablo 3.9'da görüldüğü gibi 238, oranı ise %55,6'dır. Tablo 3.10 incelendiğinde öğrencilerin 255'i yani %59,6'sı evleneceği kişinin daha önce başka birisi ile evlilik dışı cinsel ilişkisinin(zina) olmasını kabullenmemektedir. Arada evlilik bağı olmadan kadın ve erkek bir arada yaşamamalıdır diyen öğrencilerin sayısı tablo 3.11 de görüldüğü gibi 301'dir. 428 öğrencide bu sayı %70,3'ü ifade etmektedir. Tablo 3.12'ye baktığımızda öğrencilerin başka bir dine inanan veya inançsız bir kişiyle evlenmek istemeyenlerin sayısı 209, oranı ise %48,8'dir.

Bu beş tabloyu (3.8,3.9,3.10,3.11,3.12) birlikte değerlendirdiğimizde ve bağıntı tablolarına (4.12.G,H,J,K,L) baktığımızda hipotezimizin yüksek bir dereceyle doğrulandığını görmekteyiz.

Üniversitede okuyan gençlerin büyük bir kısmı eş seçimi ve evlilik konusunda kültürel (örf, adet, gelenek) ve dini değerlere önem vermekte ve ona göre hareket etmektedir.

4. HİPOTEZ: Üniversitede okuyan gençlerin dini kanaatleri ile zina konusunda olumsuz bir bağıntı vardır

Tablo 3.14 baktığımızda cinsel tecrübe kazanmak ve evliliğe hazırlanmak için cinsel deneyimin şart olmadığını düşünen öğrenci sayısı 311'dir. Bu sayı 428 öğrenci içerisinde %72,7 yi ifade etmektedir. Zinayı kuran yasakladığı için bu tür ilişkilerden uzak duranların sayısı 296'dır. Bu sayı 428 öğrenciden %69,2'sini göstermektedir.

Bu konu ile ilgili (tablo 4.13.M,N) bağıntı incelendiğinde de hipotezimizin doğruluğunun açıkça onaylandığı görülmektedir.

Üniversite okuyan kız ve erkek öğrenciler kültürel ve dini değerleri gereğince bu tür ilişkilerden uzak durmaya çalışmaktadır.

5. HİPOTEZ: Üniversite öğrencileri dini kanaatleri ile bekâret konusunda konulu bir bağıntı vardır.

Bekâretin bir genç kızda olmasının önemli olduğunu düşünen öğrencilerin sayısı tablo 3.16’da görüldüğü gibi 314(%73,4)’dür. Bekâretin bir genç kız için en başta gelen namusluluk göstergesi olduğunu düşünen öğrencilerin sayısı 249(%58,2)’dir.

Bu konu ile ilgili (tablo 4.13.O,P) bağıntı incelendiğinde de hipotezimizin doğruluğunun onaylandığı görülmektedir.

Bekâretin bir genç kızda olmasının önemli olduğunu düşünen erkek öğrencilerin sayısı 179 (%80,3) kız öğrencilerin sayısı ise 135 (%65,9)’dir. Bekâretin bir genç kızın en başta gelen namusluk göstergesi olduğunu düşünen erkek öğrencilerin sayısı 147(%65,9), kız öğrencilerin sayısı ise 102(%49,7)’dir. Bekâretin bir genç kızda olmasının önemli olmadığını düşünen erkeklerin sayısı 17 (%7,6), kız öğrencilerin sayısı 46 (%22,4)’dır. Bekâretin bir genç kız için en başta gelen namusluluk göstergesi olmadığını düşünen erkeklerin sayısı 44 (19,7), kızların sayısı 75 (%36,6)’dir.

Kız ve erkek öğrenciler arasında bağıntı tabloları incelendiğinde(tablo 4.9 ve4.10) derece farklılığı olmakla birlikte dini kanaatlere sahip öğrenciler bekâretin bir genç kızda olması gerektiğine inanmaktadır.

SONUÇ VE TEKLİFLER

İnsan hayatı bir takım devrelerden oluşur. Bu devreler içerisinde önemli bir yeri ve anlamı olan gençlik dönemi, ruhsal ve sosyal sarsıntılarla birlikte kendini ve dış dünyayı tanıma, bir kimlik bulma ve sosyalleşme devresidir.

Bu dönemde kız-erkek ilişkileri genci en çok meşgul eden konulardandır. Çünkü gençlik dönemi bu açılardan çok yoğun ve problemlili geçmektedir. Gencin, bu dönemde yaşayacağı problemlerini aşmasında, benlik, kimlik ve şahsiyetini oluşturmada, sosyalleşerek sosyo-kültürel şahsiyetini ve sosyo-kültürel kimliğini kazanmasında aileye büyük görevler düşmektedir.

Çünkü bütün toplumlarda aile fert için hayat merkezidir. Aile ferdin içinde bulunduğu en önemli ve asli sosyal gruptur. Çocuk ilk olarak sosyalleşme sürecine ailede girer.

Aileler kız - erkek ilişkileri konusunda birbirinden görüş olarak ayrılmaktadır. Bir kısmı tamamen serbest bırakırken, bir kısmı da tamamen karşı çıkmakta, başka bir kısmı da karşı olmakla birlikte daha esnek bir görüntü çizmektedir.

İlk insandan günümüze kadar insan hayatına baktığımızda insanın kendi dışında bir takım şeylere inandığı ve bu inancı doğrultusunda bir takım davranışlarda bulunduğu görülür.

Din bir insan ve toplum gerçeğidir. Kişi ve toplum hayatında bir yeri ve önemi olan din kurumu onun davranışlarına etki eder. İnsanların davranışları inandığı şeyin değeri ile doğru orantılıdır. Bir şeyin değeri ise, insanın ona sahip olabilmesi için kendi ömründen, kendi gücünden ve kendi sıhhatinden ödediği, kısacası malik olduğu şeylerden yaptığı fedakârlıktır. Değerler, kültür ve topluma mânâ ve önem veren ölçütlerdir.

Ülkemiz çok hızlı bir sosyal değişimden geçmektedir. Kendi yaşı gereği değer yargıları hızla gelişen gencin çevresinde toplumsal değerlerde hızla değişmektedir. Böylece bir yandan toplum değerlerinin diğer yandan gençliğin değer yargılarının hızla

değişmesi gençlerimizi çoğu zaman kendileri için neyin en doğru olduğunu bilememe durumuna getirmekte, kendilerine ve başkalarına olan güvenlerini sarsmakta, onları başıboşluk ve anlamsız duygular içine itmektedir.

Avrupa ülkelerinde olduğu gibi gençlerin kız - erkek ilişkileri konusunda sınırsız bir serbestlikle hareket etmeleri birçok problemi de beraberinde getirmektedir. Bu da gençliği içinden çıkılmaz bir sona götürmektedir.

Gencin kız - erkek öğrenci ilişkilerine bakış açısı kendi yetişme tarzı, inanç ve değerleri doğrultusunda ya aşırı serbest ya sınırlı bir serbestlik ya da kültürün ve dinin verdiği mesajlar çerçevesinde olacaktır. Ancak bir üniversite genci olarak çevresinde olup bitenlerden de etkilenecektir. Üniversite ortamı bir anlamda genç için eğitim yeri, diğer anlamda ise sosyalleşeceği ve şahsiyetini oluşturacağı, kısacası sosyo-kültürel şahsiyetini kazanacağı ortamdır.

Modernleşiyorum diyerek Avrupa'dan gelen olumsuz değerlerin benimsendiği ve olumsuz Avrupalı davranışların taklit edildiği bu dönemde, geleceğimizin teminatı olan gençlerimizin değerlerini ve bu değerlere paralel olarak nasıl hareket ettiklerini öğrenmek birçok problemin çözümüne katkıda bulunacaktır.

Üniversite gençlerimizin hayatında kültürel ve dini değerler önemli bir yere sahipse hayat görüşünü de etkileyecek ve davranışlarına yansıyacaktır. Ancak sosyal değişimin hızlı olması, anne babaların gerekli ve yeterli bilgi, değer ve desteği verememesi gençlerimizin işini daha çok zorlaştıracaktır.

Üniversitede, kız - erkek öğrenci ilişkilerine dini kanaatlerin etkisi olup olmadığının, olmuşsa ne şekilde olduğunun, başka bir ifadeyle dini ve kültürel değerlere sahip olan gençlerin kız-erkek öğrenci ilişkilerinde, davranışlarındaki farklı ya da ortak eğilimlerini belirleyerek meseleyi öncelikle evlilik ve aile açısından ele aldığımız bu çalışmamız beş hipotez çerçevesinde (etrafında) toplanmıştır. Şüphesiz gençlerin bu dönemdeki kanaatleri ve ilişkileri önemli bir sözleşme olan evliliği dolayısıyla aileyi yakından ilgilendirmektedir. Hayatıyet kaynağımız ve kültürümüzün temeli olan ailemizin ve değerlerimizin korunması son derece önemlidir.

Elde edilen bulgulara göre, birinci hipotezimiz olan “üniversitede okuyan gençlerin dini kanaatleri ile iletişime ve arkadaşlığa dayalı kız-erkek öğrenci ilişkilerinde olumsuz bir bağıntı vardır” hipotezimizin doğrulandığını söyleyebiliriz.

Bu hipotezimizle ilgili, dini kanaatlere sahip öğrencilerin karşı cinsle iletişimde dini inancının sınırlarına göre hareket etmeleri ve kadın ile erkeğin tokalaşmasının dinen sakıncalı olması bağıntısı yüksektir. (Bkz. tablo 4.11.A,547,B,-490) Ancak aynı hipotezimizle ilgili kız-erkek arkadaşlığının önemi ve cinsel ilişki söz konusu edilmeden kız-erkek arkadaşlığının gerekliliği ile ilgili bağıntı düşük bir oranda hipotezimizi desteklemektedir. (Bkz. tablo 4.11.C,-248,D,-133 ve tablo 3.3,3.5) Bu bağıntılar elde ettiğimiz bağıntılar içerisinde en düşük olanlarıdır.

Üniversitede okuyan gençler dini ve kültürel değerlerine göre karşı cinsle iletişim ve arkadaşlık kurmak istemelerine rağmen kentleşme, sanayileşme ve modernleşme gibi etkiler nedeniyle sosyal hayatta bu isteklerine göre hareket etmemektedir.

Dini ve kültürel değerlere sahip gençler, özellikle kırsal kesimden büyük şehirlere okumaya gelen gençler, kendilerini çok farklı bir ortamın içerisinde bulmaktadır. Üniversite ortamı onun için ruhsal ve sosyal çatışmaların çok yoğun yaşandığı bir yer olmaktadır.

Bu sebeple üniversite ortamı genç için sosyal değişimin çok yoğun olduğu bir mekândır. Sahip olduğu dini ve kültürel değerlerle üniversite yaşantısı arasında çelişkilere düşmesi ve çatışmalar yaşaması kaçınılmaz olmuştur. Bu süreç içerisinde zamanla çatışmalarını aşacak daha sağlıklı düşünecek, sosyalleşerek sosyo – kültürel şahsiyetini kazanacak ve toplumdaki yerini alacak olması ümit edilir.

Bu noktada gencin ailesine ve çevresine çok önemli görevler düşmektedir. Çünkü gencin her yönüyle sağlıklı bir birey olmasında ve toplumdaki yerini almasında aile ve yakın çevrenin ona karşı yaklaşımı çok önemlidir. Kafasındaki soruları ve çatışmaları çözmesi her şeyden önce buna bağlıdır.

Bu nedenle “kızlarla / erkeklerle konuşmaya utanmıyor musun, ben sana kızlardan / erkeklerden uzak duracaksın, konuşmayacaksın demedim mi? , sen nasıl müslümansın? , kız / erkeğin tokalaşmasının günah olduğunu bilmiyor musun, kız / erkek ile tokalaşıyorsun Allah seni affetsin, yazıklar olsun” gibi yaklaşımların pek de sonuç alıcı olmadığı, eğitici olmadığı, bekli de genci daha çok içinden çıkılmaz problemlere sürüklemeye ihtimali bulunmaktadır.

Gence benliğini bulacağı, kişiliğini oluşturacağı ve şahsiyetini kazanacağı bu dönemde daha anlayışlı davranmak ve yardımcı olmak gerekir. Gencin sosyo – kültürel şahsiyetinin oluşması, toplumda yerini alması, dini ve kültürel değerlerle bütünleşerek yaşantısını devam ettirmesi her şeyden önce buna bağlıdır.

İkinci hipotezimiz olan “üniversitede okuyan gençlerin dini kanaatleri ile duygusal yakınlığa dayalı kız-erkek öğrenci ilişkilerinde olumsuz bir bağıntı vardır” hipotezimizin doğrulandığı açıkça görülmektedir. (Bkz. tablo 4.11. E,F)

Ancak dini kanaatlere sahip öğrencilerin kız-erkek arkadaşlık yapma ve duygusal yakın ilişki kurma konusundaki dini kısıtlamaları saçma bulmamaları bağıntısı (Bkz. tablo 4.11. F,-556) ile cinsel ilişkiye girmeden duygusal yakın ilişkinin yaşanabilmesi bağıntısı (Bkz. tablo 4.11. E,-370) arasındaki fark dikkat çekicidir. Dini kanaatlere sahip öğrenciler bu konuda dini kısıtlamaları gerekli görmekle birlikte aynı tutarlılığı cinsel ilişkiye girmeden duygusal yakın ilişkinin yaşanabilmesi noktasında gösterememişler ve bağıntı bulgusu oldukça düşmüştür. Erkek ve kız öğrencilerin bağıntı tabloları incelendiğinde (Bkz. tablo 4.3 ve 4.4.) bu durumun daha çok kız öğrencilerden kaynaklandığı görülmektedir.

Dini kanaatlere sahip olan ve olmayan kız öğrenciler (Bkz. tablo 3.6 ve 3.7) bu konuda erkek öğrencilere göre daha serbest ve rahat davranmakta belki de bunu modernleşmenin bir gereği olarak görmektedir.

Üniversite ortamında kız / erkek öğrenciler arasında duygusal yakın ilişkinin serbestçe ve sıklıkla yaşandığı bilinen gerçeklerdendir. Bu duygusal yakın ilişkilerin, çoğu zaman ayrılıkla sonuçlandığı ve gençler, özellikle genç kızlar üzerinde olumsuz etkiler bıraktığı da bilinen gerçekler arasındadır.

Maalesef üniversite gençlerinde dini ve kültürel değerlerin zayıflaması dolayısıyla gençlerin duygusal yakın ilişki konusunda bir sınır getirmemelerini ve serbestçe yaşamalarını beraberinde getirmektedir.

Anket sonuçlarına göre özellikle üniversiteli genç kızların bu konuda daha serbest ve rahat hareket etmeleri birçok problemi de beraberinde getirmektedir. Dini ve kültürel değerleri önemsemeyen başlayan duygusal yakınlık ve birliktelik zamanla cinsel ilişki ile sonuçlanmakta ilişkinin bitmesiyle de üniversiteli genç kız için içinden çıkılmaz bir hal almaktadır.

Anketimize göre cinsel ilişkiye girmeden duygusal yakın ilişkinin yaşanması gerektiği ve bu konuda dini kısıtlamaların gereksizliğinin (saçma bulunması) erkek öğrencilere göre kız öğrenci sayısında (bkz. tablo 3.6. , 3.7.) fazla oluşunun sebepleri arasında şunları sayabiliriz:

1. Kız öğrencilerin olaya öncelikle duygusal, erkek öğrencilerin ise cinsel yaklaşımları.

2.Aile baskısıyla yetişen genç kızların üniversitede aile ortamında yapamadıklarını yapma arzuları. Kız çocuklarla erkek çocuklara aile içindeki disiplinde, farklı davranılmış olması bunun sebebi olarak yorumlanabilir. Kızların erkeklere göre aile içerisinde daha sıkı bir disiplinle yetiştirildikleri, erkeklerin birçok isteğini yerine getirmekle birlikte kızların birçok isteklerinin engellendiği, erkeklere birçok davranışın helal, kızlara ise haram olması gibi.

3.Kız öğrencilerin bir meslek edinerek ekonomik bağımsızlığını kazanacağını ve hiç kimseye muhtaç olmayacağını düşünmesi.

4.Üniversite ortamından olumsuz etkilenmeleri dolayısıyla dini ve kültürel değerleri görmezlikten gelmeleri.

5.Bir erkek ile çıkmayı zaruretmiş gibi görmeleri modernleşmenin (çağdaşlaşma), batılılaşmanın bir gereği gibi algılamaları. Batıda çok sık yaşanan bu tür birlikteliklerin batılılaşmanın bir zorunluluğuymuş gibi hareket etmeleri.

Üçüncü hipotezimiz olan “üniversitede okuyan gençlerin dini kanaatleri ile eş seçimi ve evlilik konusunda olumlu bir bağıntı vardır” hipotezimizin yüksek bir bağıntı ile doğrulandığı kesin bir şekilde görülmektedir. (Bkz. tablo 4.12.G,H,J,K,L)

Birçok araştırmada olduğu gibi bu araştırmamızda da Türk toplumunun ve Türk gencinin aileye çok büyük önem verdiği görülmektedir. Türk toplumunun ve kültürünün temeli aile üzerine kurulmuştur. Öncelikle geçmişimizden ve kültürümüzden gelen değerler ile İslamiyet’ten gelen değerler sayesinde Türk gencinin aileye verdiği önem ve ailenin kutsallığı devam etmektedir. Türk toplumunun gelişme çizgisinin başlangıcı ailedir ve tarih boyunca hayatîyet kaynağımız hep aile olmuştur.

Dünya Değerler Araştırması’na göre insanlık hızla dini değerlere ve tekrar aile yapısına yönelmektedir. (Bkz. s.44)

Türk milletinin gerçek gücünü temsil eden aile, dünyanın en sağlam birliği olma özelliğini muhafaza etmektedir. Türk ailesi bu özelliğini İslam’dan ziyade İslam öncesi töre, gelenek ve kültüründen almaktadır. Bu özellik İslam’ın aileyi koruyucu özelliğiyle birlikte daha da güçlenmiş ve kuvvetlenmiştir.

Tablo 3.10,3.11,3.12 dikkatlice incelendiğinde Türklerin bu özelliğini geleneklerinden ve kültüründen aldığı görülmektedir. Arada evlilik bağı olmadan kadın ve erkeğin bir arada yaşamaması gerektiği ile ilgili tablo 3.11’e baktığımızda erkek ve kız öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun olumlu düşündüğü görülmektedir. Türk eski aile yapısında tek eşlilik Türk ailesinin karakteristik özelliğidir, kadının değeri ve önemi çok büyüktür. İslamiyet’i kabul ettikten sonra çok eşlilik caiz olmasına rağmen tek eşlilik özelliğini korumuştur. Nikâh’a dolayısıyla evliliğe verdikleri önem İslam dini ile birlikte daha da güçlenmiştir.

Evleneceği kişinin daha önce başka birisiyle evlilik dışı cinsel ilişkisinin olmasını kabullenemeyen erkek öğrencilerin sayısı 166 (%74,4), kız öğrencilerin sayısı 89 (%43,4)’dür. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre sayısının çokluğu tamamen Türk töre, gelenek ve kültüründen gelmektedir. (Bkz. tablo 3.10)

Dördüncü hipotezimiz olan “üniversite okuyan gençlerin dini kanaatleriyle zina konusunda olumsuz bir bağıntı vardır” hipotezimizin de yüksek bir bağıntı ile doğrulandığı açıkça görülmektedir. (Bkz. tablo 4.13. M,N)

Türk örf-adet ve geleneklerimizden gelen değerlerimiz ile İslami değerlerimiz sayesinde üniversitede okuyan genç kızlarımızın ve erkeklerimizin gayrimeşru bir ilişkiyi doğru bulmadıkları açıktır.

Kültürel ve dini değerlerimiz bu konuda çok hassas ve ciddidir. Türk eski aile yapısı evlilik dışı cinsel ilişkiye karşıdır. Çünkü bu tür fiiller yaşam kaynağımız olan ailenin sadakat prensibini bozmaktadır. Dolayısıyla gençler ilk sosyalleştikleri yer olan aile içerisinde bu terbiye ile yetiştirilmekte ve gayrimeşru ilişki konusunda hoşgörü gösterilmemektedir. Türk anaları çocuklarının bu tür davranışlarına kesinlikle karşı çıkmakta, hoş görmemekte ve ona göre terbiye etmektedir. Kökümüzden (örf, adet, gelenek, kültür) gelen değerlerimize İslam dininin zina fiiline yaklaşmama prensibi ve ciddi cezai müeyyidesi eklenince gençlerimizin bu konuda daha hassas hareket ettikleri görülmektedir.

Kültürel ve dini değerlere sahip olan gençlerimiz büyük günah olarak görülen zina fiilinden bu sebeplerle uzak durmaya çalışmakta ve zina yapan insanlarda hoş karşılamamakta, onlardan uzak durmaktadır.

Beşinci ve son hipotezimiz olan “üniversite okuyan gençlerin dini kanaatleri ile bekâret konusunda olumlu bir bağıntı vardır” hipotezimizin de doğrulandığı açıkça görülmektedir. (Bkz. tablo 4.13. O,P)

Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre bekâret konusunda daha hassas düşünmekte ve ciddiye almaktadır. Bu durum anket ve bağıntı tablolarında açıkça görülmektedir. (Bkz. tablo 3.16,3.17 ve 4.9,4.10)

Bekâret konusunda erkek ve kız öğrenciler arasındaki sayı ve oran farkları dikkat çekicidir. İkinci hipotezimizdeki cinsel ilişkiye girmeden duygusal yakın ilişkinin yaşanması gerektiği ve bu konuda dini kısıtlamaların gereksizliği konularındaki farklılıklarla paralellik göstermektedir. İkinci hipotezimizde belirttiğimiz sebepler

gereğince kız öğrenciler erkek öğrencilerden farklı düşünmektedir. Türk gelenek, kültür ve İslam dininin gereği Türk erkeği evleneceği kişinin bakire olması konusunda çok hassastır. O nedenle Türk töresinde bakire çıkmayan kız evine geri gönderilir. Gazetelerin magazin sayfalarında bu konu ile ilgili oldukça fazla haber bulunmaktadır. Bu durum Türk ailesinin namusu veya namussuzluğu kabul edilir. Türk örfünde bu konu her zaman önemli görülmüştür. Türk ailesi üzerinde töre, örf, gelenek ve kültürümüzün etkisi İslam dininin etkisinden çok daha fazladır. Türk kültürünün temelini oluşturan ve hayatiyet kaynağımız olan ailenin dünyanın en güçlü birliği olmasının ve gücünü devam ettirmesinin en önemli sebebi gelenek ve kültürümüzdür.

Unutmamak gerekir ki Türk örfünün ve İslam dininin bakirelik konusundaki hassasiyetinin sebebi bir zar parçasının yırtılması veya yırtılmaması değildir. Kaza veya tecavüz gibi sebeplerle bekâretini kaybetmiş bir genç kızımıza namussuz, şerefsiz, ahlaksız gözüyle bakmak hem kültürümüz hem de dinimizce yanlıştır. Burada önemli olan şey ister kız ister erkek olsun kendi rızasıyla bir cinsel birliktelik yaşaması ve bunun devamı ile ar, hayâ, edep, ahlak perdesinin yırtılmasıdır. Bu durum genç kızlarımız kadar genç erkeklerimiz içinde geçerlidir.

Sonuç olarak ülkemiz çok hızlı bir sosyal değişim ve kısmen de yabancılaşma yaşamaktadır. Bundan en çok üniversite gençliği, özellikle üniversiteli genç kızlar etkilenmektedir. Modernleşme (modern kabul edilen toplumlar yönünde gerçekleşen sosyal değişme sürecini ifade eden bir kavramdır) ve / veya batılılaşma için yaşadığımız bu sosyal değişme süreci gençlerimiz tarafından yanlış algılanmaktadır. Geçmişimizden gelen kültürel (örf, adet, gelenek vb.) değerleri ve dini değerlerimizi hiçe sayarak veya yok sayarak batının kültürel değerlerini benimsemek onlar gibi yaşamak modernleşmek değildir.

Maalesef gençlerimizin birçoğu batının kültürel değerlerini benimseyip onlar gibi yaşadıklarında modern olduklarını, çağdaşlaştıklarını zannetmektedir. Oysaki en güzel örneğini Japonya'nın verdiği gibi modernleşmek kendi kültür ve ahlaki değerlerinden taviz vermeden ilim ve teknoloji konularında değişim yaşayarak kendimizi geliştirmektir. Batının ilim ve teknolojisini alarak modernleşmek yerine onların yaşam tarzını taklit ederek çağdaşlaştığımızı düşündüğümüz bu dönemde batıda

aile bağlarının zayıfladığı ve kopma noktasına geldiği aile kurumunu koruyabilmek için devlet politikaları geliştirdikleri ve milyarlarca dolar masraf ettikleri bilinmektedir.(Bkz. s.43)

Bizi biz yapan ailemize ve ailevi değerlerimize, kısacası kültürel ve dini değerlerimize her zamankinden çok sahip çıkmamız, yaşamamız ve yaşatmamız gerekmektedir. Aksi takdirde yalnız, güvensiz, inançsız, şüpheci ve aşağılık duygusuyla yaşayan gençlerimizin sayısı artacaktır.

Geleceğimiz, gençlerimizin özellikle üniversite gençliğinin kültürel ve dini değerlerimizi bilmesi, yaşaması, yaşatması ve onların önemini idrak etmesi sayesinde daha mutlu huzurlu ve sağlam olacaktır.

KAYNAKÇA

- Adams,James,**Ergenliği Anlamak**,İmge Yayınları,Ankara,1995
- Altıntaş,Hayrani,**Gençlik ve Şahsiyet**,Din Eğitimi Dergisi,MEB Yay.,Sayı 3,Ankara,1985
- Arkun,Nezahat,**Kişilikte Çatışma**,İst., 1979
- Armaner,Neda,**Din Psikolojisine Giriş**, Ayyıldız Matbaası,Ankara,1980
- _____,**Yüksek Öğrenim Gençliğinin Psiko-Sosyal Sorunları**,Milli Kültür Dergisi,Sayı 53,Ankara,1986
- Arslantürk,Zeki ve Amman,Tayfun,**Sosyoloji**,Kaknüs,Yayınları,İstanbul,2000
- _____,**Sosyal Bilimler İçin Araştırma Metot ve Teknikleri**,İfav Yay.,İstanbul,1995
- Atabek,Erdal,**Kuşatılmış Gençlik**,Altın Yay.,İst,1992
- Atkinson,Rita L.,Atkinson,Richard C.,Hilgert,Ernest R.,**Psikolojiye Giriş**,Sosyal Yay.,İst.,1995
- Aydın,Mustafa,**Kurumlar Sosyolojisi**,Vadi Yay.,Ank.2000
- Baymur,Feriha,**Genel Psk,İnkılap Kitabevi**,İst.,1990
- Banarlı,N. Sami,**Resimli Türk Edebiyat Tarihi**,İst., 1971
- Bühle C.,Spiegel,P.Kaith,Thomas K.,**The Period of Adolescence** Çev.Sezen Zeytinoğlu ,Prentice-Holl Inc,1975
- Clork,Walter,Huston,**Ergenlik ve Gençlik Çağında Din** Çev.Dr.M.Dağ, The Mac Millan Company,New York, 1958
- Cüceloğlu,Doğan,**İnsan İnsana**,Altın Yay,İst,1979
- Çağatay,Tahir,**Günün Sosyolojisine Giriş**,
- Dalat,Ziya,**Çocuk ve Genç Ruhu**,Yeni Matbaa,Ank.,1955
- Daryal,Ali Murat,**Dini Hayatın Psiko-Sosyal Temelleri**,İfav Yay,1994
- Demirci,Kürşat,**Dinlerin Dejenerasyonu**,İnsan yay.,İst.,1985
- Dönmezer,Sulhi,**Sosyoloji**,Ank., 1984

- Ekşi,Aysel,**Çocuk,Genç Ana Babalar**,Bilgi Yay,Ank,1990
- _____,**Gençlerimiz ve Sorunları**,İst.Ünv.Yay,İst,1982
- Fındıkoğlu,Z. Fahri,**Hukuk Sosyolojisi**
- Fromm,Erick,**Cinsellik ve Cinsel Sapmalar**,Arıtan Yay,İst.,1998
- Garrison,Karl C.,**Psycology of Adolesence** Çev. Uğur Öner Prantice Holl Inc, 1975
- Geçtan,Engin,**Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar**,Maya Yay.,Ank,1984
- Giddens,Anthony,**Sosyoloji**,Ayraç Yay,Ank,2000
- Gökçe,Birsen,**Ortaöğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları**,MEB Yay,Ank,1984
- _____,**Gecekondu Gençliği**,Hacettepe Ünv Yay,Ank,1971
- Güvenç,Bozkurt,**Türk Kimliği**,Ank., 1994
- Günay,Ünver,**Din Sosyolojisi Dersleri**,Erciyes Ünv Yay,Kayseri,1993
- Healy,Jone,**Çocuğumuzun Gelişen Aklı**,Enka Yay., İst., 1997
- Hortaçsu,Nuran,**İnsan İlişkileri**,İmge Kitabevi,Ank,T.siz
- Hökelekli,Hayati,**Din Psikolojisi**,Türkiye Diyanet Vakfı Yay,Ank,1993
- Hurlock,Elizabeth B.,**Adolecent Developmental Psychology**Çev.Gülseren GÜNCE,Hill Pressblishing comb Ltd New Delhi,1967
- İnan,A.Mithat,**Toplum,İdeoloji,Gençlik**,Gündoğan Yay,Ank.,1989
- İzzeddin Belik, **Ayet ve Hadislerle İslamî Hayat** Çev.Vecdi Akyüz vd.,İklim Yayınları, İstanbul, 1992.
- Jersild,T.Arthur,**Gençlik Psikolojisi**Çev.İbrahim N. Özgür,İst,1978
- Joseph,Fichter,**Sosyoloji Nedir?** Çev. Nilgün Çelebi, Ank., 1996
- Kağıtçıbaşı,Çiğdem,**İnsan ve İnsanlar**,Beta Bas Yay,İst,1985
- Köknel,Özcan,**Türk Toplumunda Bugünün Gençliği**,Bozok Matbaası,İst,1970
- _____,**Ailede ve Toplumda Ruh Sağlığı**,Hürriyet Yay,İst,1981
- _____,**Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları**, Cem Yay,İst,1981
- Mart,Ömer,**Eğitim Psikolojisi**,Maarif Basımevi,İst,1956

- Morgen,Cliffert T.,**Psikolojiye Giriş**Çev.H.Arıcı,Hacettepe Üniv Psk Böl Yay,Ank,1984
- Muhammed Tahir b. Âşur, **İslam Hukuk Felsefesi**, Çev.Vecdi Akyüz .,Doç. Dr. Mehmet Erdoğan, İz Yayıncılık İstanbul, 1996
- Nirun,Nihat,**12-24 Yaş Gençlerinin Sosyo-Ekonomik Sorunları**,Gazi Üniv Fen Edb Fak MEB Yay,Ank,1986
- Onur,Bekir,**Kadın Gençlik ve Cinsellik**,Gür Yay,İst,1986
- _____,**Gelişim Psikolojisi**,İmge Yay,Ank,1995
- Özbaydar,Sabri,**Psikoloji**,İst., 1981
- Özbaylar,Belma,**Din ve Tanrı İnancının Gelişmesi Üzerine Bir Araştırma**,Baha Matbaası,İst,1970
- Özge,Halis,**Çocuklarda ve Gençlerde Cinsiyet Eğitimi**,Ararat Yay,İst,1976
- _____,**Genç Kız Psikolojisi**,Özgür Yay,İst,1963
- Pazarlı,Osman,**Din Psikolojisi**,Yükselen Matbaası,İst,1968
- Peker,Hüseyin,**Din Psikolojisi**,Sönmez Matbaası ve Yay,Samsun,1993
- Sezen,Yümni,**Sosyolojide ve Din Sosyolojisinde Temel Bilgiler ve Tartışmalar**,İfav Yay,İst,1990
- _____, **İslamın Sosyolojik Yorumu**,Birleşik Yayıncılık,İst,2000
- _____,**Sosyoloji Açısından Din**,İfav,İst,1993
- _____,**İslam Sosyolojisine Giriş**,Turan Kültür Vakfı,İst,1994
- Songar Ayhan,**Çeşitleme**,Kubbealtı Neşriyat,İst,1981
- Spence,Anne Morie,Rochaleve,Ergenlik **Psikolojisi Ergen ve Dünyası**Çev.Bekir Onur,İst,1980
- Şenel,Sami,**Türkiye’de Gençlik Olayı**,Timaş Yay., İst., 1991
- Tümer,Günay,**Din,D.İ.A. İslam Ansiklopedisi**,TDV Vakıf Yay ,İst,1992
- Türkdoğan,Orhan,**Türk Toplum Yapısı**,İst., Çamlıca Yay., Nisan 2002
- Uğurel,Şemin Refia,**Gençlerimizin Psiko-Pedagojik Problemleri**,İst Üniv Edb Fak Yay,İst,1964
- _____,**Gençlik Psikolojisi**,İst Üniv Edb Fak Yay,İst,1980

- Uysal,Veysel,**Dini Tutum davranış ve Şahsiyet Özellikleri**,İfav Yay,İst,1996
- Varış,Fatma,**Ergenin Gelişimine Etki Yapan,Kültürel Faktörler**,Ank Üniv Eğt Fak Yay,Ank,1968
- Vergote,Antoine,**Büluğda Din**, Çev. Erdoğan Fırat
- Yavuzer,Haluk,**Ergenlik Döneminin Özellikleri ve Sorunları,Aile ve Çocuk,1982-1983 Seminer ve Konferansları**,İst,1984
- _____,**Çocuk Psikolojisi**,Remzi Kitabevi,1982
- Yavuz,Kerim,**Çocuklukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişimi**,Diyanet İşleri Bşk yay,Ank,1983
- Yörükoğlu,Atalay,**Gençlik Çağı**,Özgür Yay Dağ,İst,1989

SÖZ BAŞI

Dünya nüfusunun yaklaşık 1/3'ünü 15–25 yaş arasındaki gençler oluşturur. Nüfusumuzun %60'ını 25 yaşın altındaki çocuk ve gençler oluşturmaktadır. Genel nüfusun %30'u, 12 yaşın üstündeki nüfusun da %40'ı gençtir. Dolayısıyla Türkiye'miz genç nüfusa sahip ülkelerden birisidir.

Gençlik dönemi ruhsal ve sosyal sarsıntılar ile birlikte kendini ve dış dünyayı tanıma, bir kimlik bulma ve sosyalleşme devresidir. Gençlik döneminde bedensel, ruhsal ve sosyal gelişim hızlıdır. Bu hızlı gelişim içersinde genç, ruhsal ve sosyal birçok sorunla karşılaşacaktır. Bu dönem; sosyalleşerek kimliğini bulacak birey için, hayatının en zor dönemlerinden birisidir.

Hiç kuşkusuz kız-erkek ilişkileri genci en çok meşgul eden konulardandır. Çünkü gençlik dönemi bu açılardan çok yoğun ve problemlili geçmektedir. Gencin bu dönemi uyumlu bir şekilde kendi kimliğinde bütünleştirmesi ve sosyalleşmesi için belli bir zaman dilimine ihtiyaç vardır.

Araştırmamızın temel amacı; üniversitede, kız-erkek öğrenci ilişkilerine dini kanaatlerin etkisi olup olmadığının, olmuşsa ne şekilde olduğunun araştırılmasıdır. Başka bir ifadeyle dini kanaatlere sahip olan gençlerin kız-erkek öğrenci ilişkilerinde davranışlarındaki farklı ya da ortak eğilimlerini belirleyerek meseleyi öncelikle evlilik ve aile açısından ele almaktır.

Şüphesiz gençlerin bu dönemdeki kanaatleri ve ilişkileri, önemli bir sözleşme olan evliliği ve dolayısı ile hayatiyet kaynağımız ve toplumumuzun temeli olan aileyi yakından ilgilendirmektedir.

Aile, bir toplum medeniyetinin ve düzeninin temelidir. Ailemizin düzgün ve sağlam olması, medeniyetimizin ve düzenimizin sağlam olması, varlığımızın devamı demektir.

İlmî ve akademik ölçülere bağlı olmaya çalışarak yapmış olduğumuz bu çalışmamızda eksik ve yanlışlarımız olabilir. Düzeltme ve yardımcı olma amacına yönelik yapılacak fikir ve eleştirilere teşekkür ederim.

İstanbul,2006

Mehmet Akif GÜMÜŞ

KAYNAKÇA

- Adams,James,**Ergenliği Anlamak**,İmge Yayınları,Ankara,1995
- Altıntaş,Hayrani,**Gençlik ve Şahsiyet**,Din Eğitimi Dergisi,MEB Yay.,Sayı 3,Ankara,1985
- Arkun,Nezahat,**Kişilikte Çatışma**,İst., 1979
- Armaner,Neda,**Din Psikolojisine Giriş**, Ayyıldız Matbaası,Ankara,1980
- _____,**Yüksek Öğrenim Gençliğinin Psiko-Sosyal Sorunları**,Milli Kültür Dergisi,Sayı 53,Ankara,1986
- Arslantürk,Zeki ve Amman,Tayfun,**Sosyoloji**,Kaknüs,Yayınları,İstanbul,2000
- _____,**Sosyal Bilimler İçin Araştırma Metot ve Teknikleri**,İfav Yay.,İstanbul,1995
- Atabek,Erdal,**Kuşatılmış Gençlik**,Altın Yay.,İst,1992
- Atkinson,Rita L.,Atkinson,Richard C.,Hilgert,Ernest R.,**Psikolojiye Giriş**,Sosyal Yay.,İst.,1995
- Aydın,Mustafa,**Kurumlar Sosyolojisi**,Vadi Yay.,Ank.2000
- Baymur,Feriha,**Genel Psk,İnkılap Kitabevi**,İst.,1990
- Banarlı,N. Sami,**Resimli Türk Edebiyat Tarihi**,İst., 1971
- Bühle C.,Spiegel,P.Kaith,Thomas K.,**The Period of Adolescence** Çev.Sezen Zeytinoğlu ,Prentice-Holl Inc,1975
- Clork,Walter,Huston,**Ergenlik ve Gençlik Çağında Din** Çev.Dr.M.Dağ, The Mac Millan Company,New York, 1958
- Cüceloğlu,Doğan,**İnsan İnsana**,Altın Yay,İst,1979
- Çağatay,Tahir,**Günün Sosyolojisine Giriş**,
- Dalat,Ziya,**Çocuk ve Genç Ruhu**,Yeni Matbaa,Ank.,1955
- Daryal,Ali Murat,**Dini Hayatın Psiko-Sosyal Temelleri**,İfav Yay,1994

- Demirci,Kürşat,**Dinlerin Dejenerasyonu**,İnsan yay.,İst.,1985
- Dönmezer,Sulhi,**Sosyoloji**,Ank., 1984
- Ekşi,Aysel,**Çocuk,Genç Ana Babalar**,Bilgi Yay,Ank,1990
- _____,**Gençlerimiz ve Sorunları**,İst.Ünv.Yay,İst,1982
- Fındıkoğlu,Z. Fahri,**Hukuk Sosyolojisi**
- Fromm,Erick,**Cinsellik ve Cinsel Sapmalar**,Arıtan Yay,İst.,1998
- Garrison,Karl C.,**Psology of Adolesence** Çev. Uğur Öner Prantice Holl Inc, 1975
- Geçtan,Engin,**Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar**,Maya Yay.,Ank,1984
- Giddens,Anthony,**Sosyoloji**,Ayrıç Yay,Ank,2000
- Gökçe,Birsen,**Ortaöğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları**,MEB Yay,Ank,1984
- _____,**Gecekondu Gençliği**,Hacettepe Ün v Yay,Ank,1971
- Güvenç,Bozkurt,**Türk Kimliği**,Ank., 1994
- Günay,Ünver,**Din Sosyolojisi Dersleri**,Erciyes Ün v Yay,Kayseri,1993
- Healy,Jone,**Çocuğumuzun Gelişen Akı**,Enka Yay., İst., 1997
- Hortaçsu,Nuran,**İnsan İlişkileri**,İmge Kitabevi,Ank,T.siz
- Hökelekli,Hayati,**Din Psikolojisi**,Türkiye Diyanet Vakfı Yay,Ank,1993
- Hurlock,Elizabeth B.,**Adolecent Developmental Psychology**Çev.Gülseren GÜNCE,Hill Pressblishing comb Ltd New Delhi,1967
- İnan,A.Mithat,**Toplum,İdeoloji,Gençlik**,Gündoğan Yay,Ank.,1989
- İzzeddin Belik, **Ayet ve Hadislerle İslamî Hayat** Çev.Vecdi Akyüz vd.,İklim Yayınları, İstanbul, 1992.
- Jersild,T.Arthur,**Gençlik Psikolojisi**Çev.İbrahim N. Özgür,İst,1978
- Joseph,Fichter,**Sosyoloji Nedir?** Çev. Nilgün Çelebi, Ank., 1996
- Kağıtçıbaşı,Çiğdem,**İnsan ve İnsanlar**,Beta Bas Yay,İst,1985
- Köknel,Özcan,**Türk Toplumunda Bugünün Gençliği**,Bozok Matbaası,İst,1970

- _____,**Ailede ve Toplumda Ruh Sağlığı**,Hürriyet Yay,İst,1981
- _____,**Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları**, Cem Yay,İst,1981
- Mart,Ömer,**Eğitim Psikolojisi**,Maarif Basımevi,İst,1956
- Morgen,Cliffert T.,**Psikolojiye Giriş**Çev.H.Arıcı,Hacettepe Üniv Psk Böl Yay,Ank,1984
- Muhammed Tahir b. Âşur, **İslam Hukuk Felsefesi**, Çev.Vecdi Akyüz .,Doç. Dr. Mehmet Erdoğan, İz Yayıncılık İstanbul, 1996
- Nirun,Nihat,**12-24 Yaş Gençlerinin Sosyo-Ekonomik Sorunları**,Gazi Üniv Fen Edb Fak MEB Yay,Ank,1986
- Onur,Bekir,**Kadın Gençlik ve Cinsellik**,Gür Yay,İst,1986
- _____,**Gelişim Psikolojisi**,İmge Yay,Ank,1995
- Özbaydar,Sabri,**Psikoloji**,İst., 1981
- Özbaylar,Belma,**Din ve Tanrı İnancının Gelişmesi Üzerine Bir Araştırma**,Baha Matbaası,İst,1970
- Özge,Halis,**Çocuklarda ve Gençlerde Cinsiyet Eğitimi**,Ararat Yay,İst,1976
- _____,**Genç Kız Psikolojisi**,Özgür Yay,İst,1963
- Pazarlı,Osman,**Din Psikolojisi**,Yükselen Matbaası,İst,1968
- Peker,Hüseyin,**Din Psikolojisi**,Sönmez Matbaası ve Yay,Samsun,1993
- Sezen,Yümni,**Sosyolojide ve Din Sosyolojisinde Temel Bilgiler ve Tartışmalar**,İfav Yay,İst,1990
- _____, **İslamın Sosyolojik Yorumu**,Birleşik Yayıncılık,İst,2000
- _____,**Sosyoloji Açısından Din**,İfav,İst,1993
- _____,**İslam Sosyolojisine Giriş**,Turan Kültür Vakfı,İst,1994
- Songar Ayhan,**Çeşitleme**,Kubbealtı Neşriyat,İst,1981
- Spence,Anne Morie,Rochaleve,Ergenlik **Psikolojisi Ergen ve Dünyası**Çev.Bekir Onur,İst,1980
- Şenel,Sami,**Türkiye’de Gençlik Olayı**,Timaş Yay., İst., 1991

- Tümer,Günay,**Din,D.İ.A. İslam Ansiklopedisi**,TDV Vakıf Yay ,İst,1992
- Türkdoğan,Orhan,**Türk Toplum Yapısı**,İst., Çamlıca Yay., Nisan 2002
- Uğurel,Şemin Refia,**Gençlerimizin Psiko-Pedagojik Problemleri**,İst Üniv Edb Fak Yay,İst,1964
- _____,**Gençlik Psikolojisi**,İst Üniv Edb Fak Yay,İst,1980
- Uysal,Veyssel,**Dini Tutum davranış ve Şahsiyet Özellikleri**,İfav Yay,İst,1996
- Varış,Fatma,**Ergenin Gelişimine Etki Yapan,Kültürel Faktörler**,Ank Üniv Eğt Fak Yay,Ank,1968
- Vergote,Antoine,**Bülüğda Din**, Çev. Erdoğan Fırat
- Yavuzer,Haluk,**Ergenlik Döneminin Özellikleri ve Sorunları,Aile ve Çocuk,1982-1983 Seminer ve Konferansları**,İst,1984
- _____,**Çocuk Psikolojisi**,Remzi Kitabevi,1982
- Yavuz,Kerim,**Çocuklukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişimi**,Diyanet İşleri Bşk yay,Ank,1983
- Yörükoğlu,Atalay,**Gençlik Çağı**,Özgür Yay Dağ,İst,1989